

Етнографічна карта Угорської Русь.

Передні замітки.

Ініціатива до цієї карти вийшла не від мене, а від тов. В. Гнатюка, знаного в наукових кругах зі своїх праць про Угорську Русь. Перевести гадку в діло — зразу мали ми оба. Одначе нещасте хотіло, що здоровле тов. Гнатюка дуже погіршило ся, і наслідком того я мусів узяти на себе цілу працю, аби тільки діло, конечно на нашу думку, скорше довести до кінця.

Труд сей показав ся геть труднішим і забрав більше часу, аніж я надіяв ся був зразу. Всеж таки буду дуже вдоволений, як що ся праця принесе користь науці взагалі, а українознавству спеціально. Почуваю себе також в обовязку зазначити на сьому місці, що велика пайка авторської честі належить ся моїй жінці Олені, яка взяла на себе переважну частину технічної та рахункової роботи, і взагалі була мені в сій праці цінною порадицею і помічницею.

Про потребу етнографічної карти Угорської Русь нема що розписувати ся. Кождий, хто тільки візьметь ся до яких не будь дослідів над нашою Закарпатщиною, чи історичних, чи етнографічних, чи язикових, розуміє добре велику недогду задля недостачі такої мапи. Правда, досі маємо значне число етнографічних карт, що на них означена територія Угорських Русинів. Все-ж таки нема досі карт, спеціально присвячених сій території — отся буде перша. До того, дотеперішні карти мають двояку хибу: 1) звичайно дуже малий розмір їх дає тільки зачальне понятє про руську територію на Угорщині; 2) вони дуже часто не годять ся межи собою, і то не тільки в поодинових оселях, але й у більших просторах. І до нині ведуть ся спори межи дослідниками про деякі дуже важні питання що до території Угорських Русинів. Головно словацько-руська межа не означена ще як слід; противно, деякі дослідники роблять богато, аби справу ще більше замотати, аніж до тепер було. Найбільше, від коли вий-

шли у світ дві праці: П. Балого «*A pérfajok Magyarországon*» (1902) і д-ра Л. Нідерле «*Národopisná mapa Uherských Slováků*» (1903), обі дуже некритичні що до Русинів, які не тільки не розяснили дотеперішніх непевностей, тільки ще побільшили їх значно — справа скорого видання етнографічної карти Угорської Руси стала дуже пекучою.

Пускаючи її у світ, розумію добре, що вона не відповідає всім домаганням, які ставить ся до цілком доброї етнографічної карти. Пропущено тут цілком гіпсометричний бік — дуже важний при наукових дослідях — а то з причин технічних. Може за багато теж схематичного означення при островах і колоніях. За те з топографічного боку карта отся перевиспає всі дотеперішні. У північній Угорщині означено не лише всі адміністративні громади, але на головній руській території ще й прилучені села, присілки, дрібні оселі — скільки можна їх було означити без шкоди для прозорости карти. Назви всюди руські, де тільки вони єсть¹⁾. Найбільший недостаток цієї карти в тім, що в деяких пунктах етнографічна межа не єсть безсумнівно певна. Для її визначення треба було з трудом орієнтувати ся у дотеперішній науковій літературі, матеріалах і картах. Я певний у тому, що пізніші досліді змінять один-другий деталі сеї мапи. Та як раз доконечна потреба остаточного утвердження в науці поглядів на Угорську Русь була головним товчком сього видання. Тільки користь науці буде з того, коли до сеї карти буде зроблено як найбільше поправок. Вона повинна стати вихідною точкою для дальших студій над руським Закарпаттем, що збільшили ся останніми часами серед галицьких, російських, а навіть чужих учених, — а тому мусимо тільки радіти²⁾.

Руська територія Угорщини зображена двома окремими картами, розділеними з причин технічних механічно, що правда, одначе й науковий поділ на східню і західню частину доволі буде близький до сього меха-

1) Назви, що лежать поза руською територією, означувано звичайно відповідно до національного характеру околиці, себто по малярськи, румунськи, словацьки і німецькі. Виняток зроблено для тих громад, де живе якась частина Русинів, а вони мають для сих місцевостей свою власну руську назву (прим. Сигіт, Вишково, Береги і т. ин.). При мішаних громадах ішов я за мовою більшости, часто подавав подвійну і потрібну назву. В орієнтаційній карті уживано переважно назв звичайно прийнятих в українській літературній мові (Кошиці, Пряшів, Варади і т. ин.). Одначе в меньших громадах задержувано і тут форми місцеві.

2) Один евентуальний закид мушу перебігти, а се той, що на руській території не визначено докладно чужих меньшостей. Причина тому одна тільки: недостача певного жерела в сім напрямі, при знаній тенденційности й ігноранції в урядових датах. Найскорше можна се було зробити з Жидами, але не без трудностей, і я волів їх не визначувати зівсім на карті, не зараховуючи їх до ніякої народности. Що до Малярів і Словаків, то не ставало ніякого критерія, де певність а де фальш у статистиці. З огляду на все не визначував я меньшостей навіть в тих поодиноких громадах, що не дають ніяких сумнівів. Як би колись прийшло до другого видання, може вдасть ся розв'язати і сей бік справи.

вічного (східня повинна б бути дещо більша). На сих картах уміщено ось які комітати (столиці, жупанії) угорської держави: *Марамарош, Угоча, Берег, Уз, Землин, Шарин, Спич* — в цілости й повно; *Сатмар, Саболч і Абауй-Торна* — майже в цілости, але тільки загально; вкінці приміжні частини иньших комітатів, як *Бистриця* (Бестерце-Насовд), *Гайду, Боршод, Тимир* й ин. Сей поділ не єсть чисто адміністративний, він привнорований доволі до географічних обставин краю і розвинув ся історичним процесом, тому ужито його й тут при огляді поодиноких частин Угорської Руси.

Сі головні карти зроблено на досить значний розмір 300 тисячів. З сього буде догода при дальших дослідах. Задля загального перегляду цілої території і визначення островів та колоній, положених в середній і південній Угорщині, подано окрему карту на малий розмір, що обіймає всі край угорської корони, разом із приміжними частинами Галичини і Буковини.

Звісно, що угорська урядова статистика дуже тенденційна і змагає до постійного зменшування числа Русинів в користь Мадярів і Словаків греко-католицької віри¹⁾, тому мав я за потрібне додати до карти спис усіх громад головної руської території по столицям і повітам, разом із вислідом останнього загального обчислення людности 1900/1 р. що до рідної мови і віри. Як раз порівнюючи сі обі категорії можемо до якоїсь міри мати контролю над урядовими цифрами. З порівняння видно, як угорська інтелігенція (головно духовенство) по волі й неволі записуєть ся Мадярами, натомісь Жиди, хоч між собою говорять звичайним жаргоном, а у громадським життю уживають руської мови — записані понайбільше Німцями по селах, а Мадярами по містах. Се порівнуванне мови і віри дуже придатне для визначення русько-словацької границі. Взагалі числа урядової статистики що до віри більше достовірні, аніж що до народности. Для дальших дослідів таке виписанне дуже придатне. Прилучені села, присілки, хутори і т. н. разом із указанем, до якої пол. громади належать, подано у показчику. Тудиж уведено також малярські урядові назви, які недавно заведено скрізь по немалярських околицях.

С. Томашівський.

Бережани, в лютім 1904.

1) З огляду, що тих греко-католиків різні учені мають за винародовлених колишніх Русинів, зазначено докладно на карті ті малярські і словацькі громади, де є перевага греко-католиків; де такі греко-католики в меньшости, там означено їх тільки загально (лініями). В тих однак не виходив я поза північну Угорщину, бо передусім вона мусить бути предметом докладного розсліду.

Р. С. Ціла ся праця була скінчена, як ось висше зазначено, ще перед трьома роками і зараз передана до друку. Та видаванне поступало поволи. Дуже багато часу забирало виготовлення карт, так що ледви тепер, по богатых коректах, при великім труді, терпеливості і перепонах (Бережани — Петербург!) вони готові. За те було можливо для мене дістати ще раз після трьох літ мою рукопись для провірення, тим потрібнішого, що в сім часі дещо прибуло в науці про Угорську Русь. Маю тут на думці головню монографію С. Цамбеля про Словаків, ну — і у мене самого стало дещо просторійше. З приємністю зазначаю, що праця С. Цамбеля переважно потвердила результати моїх власних розслідувань, все-ж таки можу й нею тут і там покористувати ся при доповненнях і поправках. Труднійше вже було використати її при уложенню карти, найбільше жалю мені, що топографічні назви карти, головню на словацькій території, мають доволі хиб, як брані понайбільше з карти Л. Нідерле. Що найважнійші похибки в сім напрямі поправляю в окремім дописку.

Бережани, в цвітні 1907.

Жерела і література.

Головним жерелом для означення етнографічних меж мусить бути угорська урядова *статистика*. На жалю одначе, се жерело дуже непевне. Сю сумну його прикмету добачувано вже давнійше¹⁾, а в останніх часах достаточні мабуть докази на те подані у моїх спеціальних статях²⁾. З того виходить, що урядовою статистикою можна користуватися тільки дуже обережно. Мадярські учені уживають її з довірем, бо вона приладжувана у користь мадярських національно-політичних цілей; окрім мадярських учених вірять сьому жерелови вповні (принаймні що до Русинів) чеський учений Л. Нідерле у своїй етнографічній карті Угорських Словаків та в окремих статях про словацько-руські межі³⁾. З такого довіря виходять

1) Францевъ «Обзоръ важнѣйшихъ изученій Угорской Руси» (Р. Фил. Вѣст., XLV, 172 і дальше); А. Л. Петровъ «Замѣтки по Угорской Руси» (Журн. Мин. Нар. Просв. 1892, II, 448); В. Гнатюк «Hungarico-ruthenica»; його-ж «Словаки чи Русини?» (Зап. Наук. Тов. ім. Шевченка, XLII) й ин.

2) Угорські Русини в світлі мадярської урядової статистики (Зап. Наук. Тов. ім. Шевченка, LVI); Причинки до пізнання етнографічної території Угорської Руси тепер і давнійше, I—IV (Записки, LXVII). Одночасно підчеркнув сю тенденційність і А. С. Будимович (Живая старина, 1903, 8).

3) К вѣрсту о рускословенскѣмъ роздѣлѣніи в Угорскѣ (Slov. Přebled, 1903, VII), в части ще у Ještě k вѣрсту о рускословенской границі в Угорскѣ (S. P. 1903, VIII). В останніх часах д. Н. мабуть покидає давнійше довіре, як бачити можна з його останнього відлику на сю тему (Národopisný Věstník 1907, leden: «Nová data k východní slovenské hranici v Uhorách»).

просто дивогляди, бо кожда нова конскрипція переминяє руську територію, в однім місци збільшаючи її, в иньшій зменьшаючи. Загалом одначе руська територія що десять літ стає меньша, але головна причина сьому — ігноранція й тенденційність угорського уряду. З усього того випливає, що дослідник не може вірити офіційним датам статистичним, мусить користувати ся ними обережно і старати ся контролювати їх иньшими жерелами. Всеж таки се основний матеріял при укладанню етнографічної карти Угорської Русь.

До 40-их років XIX ст. австрійський уряд мало журив ся племяними відносинами держави; переписи людности були тільки для фіскальних цілей. Загальна перепись людности въ р. 1786, де означувано також і національність, не була ніколи використана науково; її матеріял спочиває досі в архівах. Та коли директором головної статистичної комісії у Відни став бар. Черніг (Czoernig), розпочато спеціальні дослідни над етнографічним боком монархії, що вели ся мало що не цілий пятий десяток XIX ст. — і правду сказати — вели ся дуже сумлінно. При першій генеральній списі людности 1851 р. не записувано, що правда, національності, тільки у самій комісії переведено комбінацію нових чисел з давнішими означеннями мови і народности. Певно, не була се повна докладність, та одначе сумлінність і об'єктивність голови комісії, при тім близькість обох обраховань можуть зовсім вдоволити поважним науковим потребам. На жаль, подрібні дати з р. 1851 не були ніколи виявлені, тільки їх загальні числа, найдокладніше у поважній праці самого Черніга про етнографію Австрії. Та для наших цілей далеко важніша його-ж етнографічна карта, видана аж 1855 р., — ще й до нинішнього дня найліпша зі всіх, що займали ся сим предметом. З тієї причини її вказівки мусять служити радше за жерельні дати, аніж літературні комбінації.

Найблизший по тім генеральний спис людности був у 1857 р., але також без означення народности; аналогічну (тільки меньше вартну) комбінацію, як у 1851 р., зробив наступник Черніга — Л. Фіккер, але й сих результатів докладно не оголошено. Тільки при самім кінці 1869 р. переведено загальну конскрипцію з означеннем язика і релігії населення на Угорщині; зроблено се вже під доглядом національного мадярського уряду. Сі результати були оголошені досить докладно у першій лексіконі мад. статистичного уряду¹⁾. Так само результати переписи з 1880 р. подають пізнійші видання сього-ж лексікона²⁾. Обчислення з рр. 1890 і 1900 по-

1) A magyar korona országainak helynévgyűjtése, Bst 1878. При кождій громаді подано, до якої національності належить переважна частина її людности.

2) У мене було під рукою виданіє з р. 1888 (Dr. Jekelfalussy J.).

дають окрім лексіконів, вже цілком детально великі видання статистичного уряду (у двох серіях)¹⁾.

Коли порівняємо означення угорських Русинів з усіх згаданих років, бе нас в очи величезна неоднаковість в подаванню руських громад. Деякі дослідники, як Балог і Нідерле, думають, що се дійсно пересуваєть ся з року на рік етнографічна границя руського народа. Що така думка зовсім хибна, старав ся я доказати на ниньшому місці²⁾.

Що до першої половини XIX ст., то й тоді не хибувало проб означити поодинокі народности Угорщини³⁾, та деяку наукову вартість можуть мати тільки статистичні праці Фейньєша, на які й доси нераз покликують ся дослідники⁴⁾. Його дати взяті з різних жерел, понайбільше з церковних шематизмів, хоч у деяких частинах видно власні дослідн автора. Про словянські народности мав Фейньєш дуже слабе понятє, не умів відмежувати Словаків від Русинів, спеціально словянський обряд церковний мав він за певну ознаку руської національности, і се завело його, та й ниньших, до зовсім фантастичних висновків.

Про XVIII ст., розумієть ся, ще меньше можна говорити. Урядові архіви дали-б, що правда, доволі інтересного матеріалу, головно від 1786 р., та коло сього ніхто не заходить ся. Єсть тільки одна, майже не замічена в науці, публікація малярська про населенне Угорщини в часі *прагматичної санкції*⁵⁾. Зібрано тут результати одинокої перед 1786 р. генеральної переписи Угорщини в 1715 і 1720 рр. Розумієть ся, тоді не сміло ся нікому визначати народність людей, але ся конскрипція веде переважно поіменно, а з імен можливо догадуватись національности записаного. Як би так статистичний уряд, що видав сей матеріал, подав все in extenso, то була-б справді користь науці. На жаль видавці пустили у світ вже готовий препарат, самі визначили національність списаних. Якими авторитетами користували ся, якими принципами руководили ся при сїм? — про усе те не написали нічого, а те що написано не дозволяє нам приймати

1) a) A magyar korona országában az 1891 év elején végrehajtott népszámlálás eredményei, I rész, általános népleírás; b) A magyar korona országainak 1900-évi népszámlálása, I r., a népesség általános leírása községekint, Bst. 1902.

2) Записки Н. Т. ім. III. LVI і LXVII.

3) Диви передмову до першого лексікона 3 р. 1878.

4) Fényes Elek «Magyar országnak s a hozzá kapcsolt tartományoknak mostani állapotja statistikai és geographiai tekintetben», I—VI köt. Pest, 1833—1840; перші три томи вийшли також у другім поправленім виданнію 1841—1844. Угорська територія обговорена докладно (погромадно) у III і IV тт. В р. 1851 видав Фейньєш 4-томовий лексікон — «Magyarország geographiai szótára», де дати помилки ся зовсім незмінені. В німецькій мові видав він «Statistik des Königreichs Ungarn», Pesth 1843, з загальним означенням народностей.

5) Magyarország népessége a pragmatika sanctio korában, 1720—1721, (M. Statisztikai közlemények, új folyam, XII köt.) Bst, 1896.

на віру обчислень видавців, хоч і як вони моглиб бути інтересні. Спеціально що до руської території, видавці не вміли відмежувати руських імен від словацьких і тому заведено для них одну спільну рубрику (*tót vagy guthén*). Близшим розсліdom сих дат прийдесть ся займити ся при иньшій нагоді.

Між жерела треба зачислити також *шематизми* обох руських епархій в Угорщині (мункачівської та пряшівської), що появляють ся досить не-правильно. Вони подають, що правда, тільки вірних по релігії, але й се придатне для контролі урядових статистик. Деякі вказівки дають означення в них що до язика, уживаного в церкві.

До найліпших жерел для означення руської території можуть належати етнографічні і язикові *записи*, коли означено докладно місце їх записання. На жаль, досі таких записів ще дуже мало (з огляду на місце), а найліпші з них *В. Гнатюка*¹⁾ і *І. Верграатською*²⁾. До того, етнографи-збирачі і лінгвісти, маючи перед очима окремі інтереси, часто не дбають про сей т. ск. політичний бік етнографії. Жерельну стійність мають і деякі *трації*, чи то про Угорських Русинів, чи взагалі про Угорщину, таких дослідників, що знають край і людей із власного досвіду. Сюди належать передусім розвідки *Броха*, *Гнатюка*, *Головацькою*, *Мішіка*, *Петрова* й ин.³⁾ Годі на сьому місци подавати докладний огляд наукової літератури про Угорську Русь, бо вона доволі велика. Усе важнійше, що появило ся до 1901 р. зібрано докладно у перегляді *Францева*⁴⁾, і туди треба заглянути кождому, хто спеціально интересуєть ся Угорськими Русинами. До того понайбільша частина згаданих там книжок, розвідок і статей—має сьогодня тільки історично-бібліографічне значінне. Для нашої ціли, себто уложення карти, придатне мало що з давнійшої літератури.

На початку XIX ст. появили ся три монографії малярського достой-

1) Етнографічний Збірник, т. III, IV, IX; Русини Пряшівської епархії (Записки Н. Т. ім. III. XXXV).

2) Знадоба до пізнання угорско-руських говорів (Записки Н. Т. ім. III. XXVII—XXX, XL—XLV), пор. також його давнійшу розвідку про марамарошські діалекти в Archiv für slavische Philologie.

3) Olaf Broch «Zum kleinrussischen in Ungarn» (Archiv f. slav. Philol. 1895, 1897). «Studien von der slovakisch-kleinrussischen Sprachgrenze im östl. Ungarn», Kristiania 1897, «Weitere Studien von der slovakisch-kleinrussischen Sprachgrenze», Kristiania 1899. — В. Гнатюк «Руські оселі в Бачці» (Зап. Н. Т. ім. III. XXII), «Русини Пряшівської епархії» (ibid. XXXV), «Словаки чи Русини?» (ibid. XLII), Hungarico-ruthenica, 1899 й ин. — Е. Головацький «Народныя п'яси Галицкой и Угорской Руси», Москва 1878, вступ до першого тома.— Про полеміку між словацькими ученими Шкультетім і Мішіком що до Уг. Русинів диви Slovenské Pohľady 1895. — А. Л. Петровъ «Замѣтки по Уг. Руси».

4) Обзоръ важн. изуч. Уг. Руси.

ника і письменника *Сірмая* про комітати: Землін¹⁾, Угочу²⁾, й Сатмар³⁾, які подають здебільшого й племінний характер населення по громадам. Автор добрий знавець північної Угорщини (походив з магнатської родини, розслідував в тих околицях), подає вказівки переважно з авторитету, тому його означення треба приймати зовсім як поважні і вірні, розуміється—для його часу. Від того часу дещо, головню у Сатмарі, мусіло змінити ся. В кождім разі монографії Сірмая належать до тих книжок, що помимо своєї давности й досі не стратили вартости. З пізніших праць на першому місці зазначити тут треба працю згадуваного вже вище *Черніа*⁴⁾, монографію про Угорських Русинів *Бідермана*, у своїм часі дуже солідну,⁵⁾ дальше більше популярні видання *Фіккера*⁶⁾, вкінці розвідку *Лейтена*, основану на переписі 1890 р.⁷⁾

З новіших праць, не заведених у реєстр Францева, згадати треба, окрім згадуваної з обсягу діалектології *І. Верхратського*, полемічну розвідку *В. Гнатюка* про різницю меж Русинами і Словаками⁸⁾, монографію *П. Балого* про племена на Угорщині⁹⁾, вступну розвідку до етнографічної карти Словаків *Л. Нідерле* і пізніші коментарі до неї¹⁰⁾, критичні замітки Мішкіка до праці Нідерле¹¹⁾ та мої висше згадані статі з приводу праці Балого і Нідерле. Менше-більше так само як і я оціняв працю *Л. Нідерле* ще й *А. С. Будилович*, подаючи деякі дійсні поправки¹²⁾. Вкінці в р. 1906 появилася велика студія *С. Цамбеля* про східних Словаків, при чім відведено доволі місця на означення словацько-руської племінної межі, і то з дуже гарним успіхом¹³⁾.

1) Notitia topographica, politica inclyti comitatus Zempleniensis per Antonium Szirmaj de Szirma, ed. Mart. Geor. Kovachich Senquiciensis, Budaë 1808; Notitia historica incl. comitatus Zempl., Budaë, 1804; деяку інтересну замітку можна знайти і в його праці Notitia hist., polit., oecon. montium et locorum viniferorum comtus Zempleniensis, Cassóviae 1798.

2) Notitia politica, historica, topographica inclyti comitatus Ugochiensis per Antonium Szirmaj de Szirma, ed. M. G. Kovachich Senqu., Pestini, 1806.

3) Szathmár vármegye fekvése, történeteі és polgári esmérete, irta és kiadta Szirmai Szirmaj Antal, I—II rész, Budán, 1809.

4) Karl Freiherr v. Czoernig «Ethnographie der oesterreichischen Monarchie», I (1857), II—III (1858), Wien.

5) H. I. Bidermann «Die ungarischen Ruthenen, ihr Wohngebiet, ihr Erwerb und ihre Geschichte», I—II, Innsbruck 1862.

6) Dr. Adolf Ficker «Die Völkerstämme der oest.-ung. Monarchie, ihre Gebiete, Grenzen und Inseln», Wien 1869.

7) Ed. Leipen «Die Sprachgebiete in den Ländern der ungarischen Krone», Wien 1896.

8) Словаки чи Русини? (Записки Н. Т. ім. III. т.) LXII. Тут зібрана й давніша література.

9) Balogh Pál «A népfajok Magyarországon», Bst, 1902.

10) Названо више. У розвідці подано й багато літератури.

11) Národopisné pomery na území Spiša. (Slovenské Pohľady, 1903).

12) Къ вопросу о племенныхъ отношеніяхъ въ Угорской Руси, Сиб. 1904.

13) Dr. Samo Czambel «Slovenská řeč a jej místo v rodině slovanskýchъ jazykov», I odd. 1 část, Turč. Sv. Martin, 1906. Після виходу сеї поважної студії словацького дослідника дав

Окремої уваги заслугоують тут праці про історію руської колонізації за Карпатами, на жаль однак в сїм напрямі не робить ся в новітших часах майже нічого, в науці мають доси ще кредит погляди давнітших дослідників (Бідерман, Филевич), їх придержуєть ся ще проф. *М. Грушевський*¹⁾. Діло тут у тому, чи угроруська колонізація одночасна з зачальною славянською і руською міграцією, чи значно пізнітша. Останній погляд має також своїх прихильників (окрім малярських істориків, що грішать національно-політичними тенденціями), тільки на жаль основно не був ще ані сформований, а ще менше розроблений і підпертий доказами²⁾. На мою думку, як раз сей погляд мусить остояти ся в науці. Близітші аргументи подам при иньтій нагоді, але й тут можна буде дещо навести за сим поглядом.

Важнітші етнографічні (язикові) карти, що обнимають Угорську Русь, єсть такі:

1) Етнографічна карта Угорського королівства *І. Чапловича*³⁾. Вона дуже загальна (розмір маленький) і подає руську територію зовсім хибно. До заходу Русини буцїм то не переходять поза р. Топлю, натомісць між них пороховано увесь простір коло Вранова, Гуменного, Снина, Требішова і Михаловець, так само руська майже ціла Угоча, частина Сатмара і т. ин.

2) Етнографічна карта Славян у *Шафарика*⁴⁾ доволі близька до Чапловичевої, тільки область т. зв. Сотаків (Вранов, Стропков, Снина, Гуменне) пороховано тут уже межі Словаків; також хибно подано східну границю (Тисою). Розумієть ся вона дуже загальна.

3) Недокладна й хибна також язикова карта *Гайфлера*, оперта на попередніх⁵⁾.

4) Найповажнітша зі всіх, не тільки між попередніми, але й доси не заступлена кращою, єсть етнографічна карта австрійської держави згаданого вже *Черніа*⁶⁾. Про її генезу говорено висше. Попри всю сумлітність

себе мабуть переконати проф. Нідерле, що зложив свою карту Словаків дещо... легковірнo (Národop. Věstnik, II, 1). Др. Цамбель видав ще передтїм иншу працю, що також доторнаєть ся сеї справи: Slováci a ich řeč, Bat, 1903.

1) Історія України-Руси, тт. I і II, ср. 188, 486 (друге видання 1904, 1905). В першїм виданнї III т. (ср. 510) були подаві регести з давніх грамот, у новім виданнї вони пропущені, чи там відложені до окремої збірки. В обох томах подана важнітша література і жерельні збірки. (I, прим. 36; II, прим. 14). Пор. теж «Обзоръ» Францева.

2) Ще найяснітше, але дуже загально висказав сей погляд Соболенский у статі. «Какъ давно Русскіе живутъ въ Карпатахъ и за Карпатами» (Ж. Старина, 1894).

3) Ethnographische Karte des Königreichs Ungarn von Johann Csarlovics, 1829 — в додатку до його монографії про Угорщину Gemälde von Ungarn, I T. Pesth 1829.

4) Slovanský národopis 1842.

5) I. Häufiger «Sprachenkarte der österreichischen Monarchie sammt erkl. Übersicht der Völker dieses Kaiserstaates». Pesth 1846.

6) Ethnographische Karte der oesterreichischen Monarchie, entworfen von Karl Freiherrn von Czoernig, herausgegeben von der k. k. Direction der administrativen Statistik, Wien, 1855. Масstab 1 : 864.000.

і об'єктивність ся карта дає тільки загальний погляд на угро-руську територію; до того не вільна вона від похибок і непорозумінь, що й не дуже дивне для дослідів з першої половини XIX ст.

5) По переписи 1869 р. не маємо ніякої замітної карти. Репродуковано довгий час тільки Чернігову карту. Такою вірною репродукцією єсть карта *Я. Головацького*¹⁾. Задля свого малого розміру вона ще менше надаєть ся до студіювання угро-руської території, ніж Чернігова.

6) Комбінацією карти Черніга, Шафарика і Чапловича єсть етнографічна карта Угорщини *де-Воллана*²⁾. Ідучи за поглядом Срезневського і Кочубинського (давнійше й Головацького), що найліпша ознака руськості—се словянський церковний обряд, помножив він Угорську Русь не тільки Словаками греко-кат. обряда, але й загорнув значний простір римо-кат. Словаків. Вкінці малий розмір робить сю карту непридатною в науці.

7) На основі спису людности 1880 р. уложив язикову карту Австро-Угорщини *Ле-Моніє*³⁾. Вона досить докладна, тільки що оперта виключно на урядовім статистичнім матеріалі, з дуже непевною і неоднаковою вартістю, може служити тільки як ілюстрація згаданої конскрипції, що найбільше для практичних цілей, тільки не для наукових.

8) З того самого матеріялу статистичного зладили етнографічну карту *Ретей і Гатшек*⁴⁾—розумієть ся—оба з таким самим результатом.

9) Знов на підставі статистичних дат 1890 р. уложив велику карту (етнографічну і конфесійну) *П. Балог*, в додатку до монографії про племена на Угорщині, що вийшла як офіційне видання з нагоди малярського millennium-a⁵⁾. Те, що сказано про карту Ле-Моніє, належить ся й сій, тільки що вартість сеї ще менша задля багатьох блудів і дуже примітивного

1) Этнографическая карта русскаго народонаселенія въ Галичинѣ, сѣверовосточной Угріи и Буковинѣ, 1:1600.000, в додатку до I т. «Народныя пѣсни Галицкой и Угорской Руси», Москва 1878.

2) Этнографическая карта Венгріи Г. Л. де-Воллана, С.-Петербургъ, 1878, видана в дѣяности аж 1885 р. в його збірці пісень: «Угорорусскія народныя пѣсни» (Зап. Имп. рус. геогр. Общества, XIII).

3) Sprachenkarte von Österreich-Ungarn bearbeitet nach den durch die Volkszählung vom 31. December 1880 erhobenen Daten von Dr. Fr. R. v. Le Monnier, Wien, 1883, Massstab 1:1.000.000.

4) Fr. Rhéthey «A magyar sz. korona országainak ethnographiai térképe»; Ign. Hátsek «Ethnographische karte der Länder der ungar. Krone» (Pettermanns Geogr. Mitteilungen, 1886).

5) A népfajok magyarországon című dolgozat térkép-mellékletei, tervezte Balogh Pál; rajzolta Prof. Kocsárd Sándor báró, (Bst, 1902). З 22 карт до Угорської Русі належать: V (а népfajok északon), VI (а népf. északkeleten), IX (а népf. az ország mélyén), XII (а felekezetek északon), XIII (а felek. északkeleten), XVI (а felek. az orsz. mély.), XIX (а nyelvhatárok és nyelvvizigeték északon), XX (а nyelv. és nyelvaz. északkel.), XXII (а nyelv. és nyelvaz. a délvídéken és az ország mélyén). Розмір усюди 1:800.000. Про вартість цілої праці диви мою статію у «Записках Наук. Тов. ім. Шевченка», т. LVI).

укладу, хоч значний розмір міг би дати деяку користь із неї. Загалом наукова користь із карт Балога — мінімальна.

10) Висше названа карта таки остання; конскрипція 1900 р. не була ще використана для уложення етнографічної карти Угорщини, тим менше її руської частини. Хиба тільки, що проф. Л. Нідерле взяв її в основу своєї етнографічної карти угорських Словаків¹⁾. Давши віру офіційним датам спорудив автор у значній частині, найбільше на словацько-руській межі, цілком фантастичний образ племінних відносин у північній Угорщині, забравши великі простори руської території на рахунок Словаків. Критика (Мішіка, Будиловича, Цамбеля, моя й ин.) опісля сю працю суворо, й автор її мусів рад-не-рад додавати коментарі і призивати ся по-малу до принципіальної похибки²⁾.

На сім вичерпують ся всі важніші проби означити картографічно етнографічну територію Угорської Русі³⁾, а з усього видко, що нова окрема карта не то що не зайва, але й доконче потрібна.

Один із трудних боків нової карти був при означуванню *руських назв* поодиноких місць. Як відомо, Мадяри від давна уводили урядові назви мадярські, а в найновіших часах змадяризовано майже всі назви систематично. Одначе у руського народу єсть свої власні назви, тільки на жаль вони ані не зібрані доси, ані навіть не завсіди певні. Помимо старання, отсій карті далеко ще до докладности і певности. Се мусить бути зроблене кимсь окремо. Руський матеріял топономічний брав я передусім із церковних шематизмів, урядових лексіконів, праці В. Гнатюка про Русинів Пряшівської єпархії, розвідок Верхратського, Головацького, Нідерле й Цамбеля⁴⁾. З огляду на велику силу діалектичних відмін в угро-руській мові не придержував ся я такої форми у назві, яка звичайна у місцевих людей, тим більше, що не багато єсть певного матеріялу, тому то давав я всім назвам таку форму, яка загально уживаєть ся в українській літературній мові, відкладаючи знані діалектичні форми до показчика.

Подаючи урядові мадярські назви, брав я тільки ті, що остаточно уло-

1) Národopisná mapa Uherských Slováků na základě sčítání lidu z roku 1900, Praha, 1908. Нове видання (1907) з додатком п. з. Uherskí Slováci, národopisná mapa a statistika Uherských Slováků na základě...

2) Пор. нове видання Е. К. У. С. і також дві карти словацько-руської межі подані у Národopisný-и Věstník-у, 1907, I.

3) Частину карту словацько-мадярсько-руського розмежування коло Унгвару дав О. Брох у «Studien von der slowakisch-kleinrussischen Sprachgrenze im östlichen Ungarn (Kristiania, 1897). В загальних етнографічних картах українського народу Угорська Русь представлена звичайно недокладно або й невірно. Сюди належать: Л. Рожанського «Русь-Україна», (Львів 1892) Гр. Величка «Народописна карта українсько-руського народу» (Львів 1896) у великім і малім розмірі, проф. Грушевського «Очерк истории укр. народа» й ин.

4) Пор. передні замітки.

жоні відповідно до державного закону з р. 1898. Дав більше або менше близькі народнім, що ще звичайно под пах, полишено як баласт зовсім на боці¹⁾).

ПЕРША ЧАСТИНА.

I. Головна територія.

Як видно з карти цілої Угорщини Русини живуть зба частині краю, що притикає до Галичини і Буковини. Етно сходять ся майже докладно з територією Галицьких і Бу синів²⁾. Цілий сей простір лежить майже виключно над г ками Тиси; тільки самий північно-західний кут положени прада. Всі притоки Тиси руської території є правобічні, Руни на сході. На лівий бік Тиси громадні руські оселі не на сході, і то не скрізь; чим далше на захід—головна мея що раз більше на північ³⁾. На цілім просторі її нема якоїсь фічної границі. Сусідами Русинів з того боку є: Румуни, М Поляки й Німці. До північної державної границі дотикають вацькі острови. Сама руська територія має один інтересни пункт, себто північний кінець гірського хребта Вигорлату (р. Уга, Лаборця й Рибницького. Близько сього місця не ті патський пояс ділить ся на східню і західню половину, а для розділу Угорської Руси на дві частини: східню и захі компактний, географічно одноцільний край, широко заселе друга — вузький, порозриваний, географічно неоднотайний приступний. Навіть людність обох частин різнять ся сил найбільше мовою.

Руська збита маса обох половин розтягаєть ся на сім них округів, що зовуть ся «столицями», «жупаніями» або (megye, vármegye, Comitat). Сі округи — довголітній істо

1) Нові назви зібрані для кожної столиці (комітату) окремо в урядові vármegye községei és egység lakott helyei hivatalos neveinek jegyzéke.

2) Мала нерівність на сході може бути не маловартною вказівкою історичної колонізації тих околиць. По буковинським боці руська територія до полудня, аніж по угорським; виходило-б отже, що напрям колонізації се був з півночі до полудня, а не зі сходу до заходу. Годі подумати, щоб руського елемента у користь румунського були менші як в Угорщині.

3) Також важна вказівка для дослідів над історичною колонізацією її з півночі до полудня, при чім мало здобуто землі у західній частині (д аніж у східній (пізно-культурній). З сим лучить ся й релятивна пізність заці на полудневім боці Карпат.

приноровлений до географічних обставин. Ті столиці, де живуть Русини громадно, є: *Марамарош, Уюча, Берез, Уг, Землин, Шарини, Стини* (урядово: *Máramaros, Ugocsa, Bereg, Ung, Zemplén, Sáros, Szepes*)¹⁾. В інших живуть тільки у формі островів і колоній. Перейдімо їх по порядку, починаючи від сходу.

1. Марамарош.

Ся столиця обіймає басейн горішньої Тиси разом із Боршовою, відчинений тільки на захід. Зі всіх столиць північно-східної Угорщини Марамарош найбільше руський. На 309.598 всієї людности уряд записав за Русинів 143.379, себто 46.4%. З інших паде 24.2% на Румунів, 13.7% на Мадярів, а 15.3% на Німців²⁾. Що до останніх, то треба тямити, що дійсних Німців там небогато, а тільки Жиди переважно записані в рубриці німецької рідної мови. Величезна більшість їх живе серед Русинів й у громадському життю уживає руської мови³⁾. Як би всіх Жидів, що живуть у руських громадах почисляв між Русинів, тоді руська більшість була-б не тільки релятивна, але й абсолютна.

Зпоміж 10 повітів тільки у 2 нема Русинів у значнійшій числі, *шутатажським* та *ізянським*. Чисто-руських повітів, себто таких, де у всіх громадах є руська більшість, є тільки 2, *волівський* та *довжанський*. Перший з них (в басейні горішньої Боршови) має по урядовим жерелам 86.16% Русинів, хоч число греко-католиків дещо менше; другий має 82.06% Русинів, греко-католиків дещо більше (змадлярщина руська інтелігенція), всі Жиди записані за Німців. *Торецький* повіт (басейн Торця) має на 21 громаду 18 руських, 2 німецькі (*Німецька Мокра* й *Устчорне*) та одну мадярську (*Керекедь*). Але й у сих є деяке число Русинів, у мадярській певно більше, аніж урядово подається (51 Русинів, а 150 греко-католиків)⁴⁾. У цілому повіті Русинів 82.76%, число греко-католиків майже таке саме. *Тисянський* повіт (басейн горішньої Тиси) має 10 руських громад, а одну мадярсько-руську, *Кобилецьку Полянну*. В тій є від давна мадярська колонія. Давнійше Русини мали мати більшість (ще навіть 1869 р.)⁵⁾. У 1900 р. Русинів записано 39.03%, без сумніву є їх там

1) Оттавія часто знана з німецької назви: *Zipr*.

2) У 1890 р. ті числа були: 45.7, 24.2, 12.5, 17.

3) Взагалі що до Жидів, то угорські уряди записували їх не однаково. Тільки в деяких руських сторонах записувано їх за Русинів, переважно за німців; по містах, і взагалі ближче до Мадярів, вони понайбільше збільшають число сих останніх; в західних столицях часто означені вони як Словаки.

4) Ся невеличка громада що лежить радше на території тячівського повіта, не все уважала ся мадярською, прим. 1869 записано її руською, а на думку *Фейншма* вона русько-німецька. В дійсности людність говорить обома мовами; мадярскість звязана з сім, що тут є копальня і купелі.

5) Мадярсько-німецький елемент звязаний із промисловим характером села.

більше. Попри те однак, що всі громади у повіті можна назвати руськими¹⁾, всіх Русинів начислив уряд тільки 67·84%. Майже у кожній громаді бачимо більше греко-католиків, аніж Русинів. В тих околицях обі ті категорії ідентичні, тому дійсне число Русинів треба значно піднести (до 70%). Значну скількість Німців у повіті творять головню Жиди, окрім того єсть у руських громадах кілька колоній дійсних Мадярів (*Бічків, Ду, Рагово, Трибушани, Ясіня*). *Густенський* повіт має мати 72·08% руської людности, хоч греко-католиків значно більше. Натомість багато Жидів записаних Русинами. Різниця між Русинами і греко-католиками найбільша у *Густі* (майже 1000)²⁾ і *Вишкові* (понад 400)³⁾. Перше з тих має урядово тільки релятивну руську більшість (47·75%), на ділі там Русини у великій більшості. Єдиною не-руською громадою єсть *Вишково*, де Русинів тільки третина (урядово 16·77%), а більшість Мадярів. Окрім того дійсні Мадяри єсть у *Густі* у поважнішій числі. *Тячівський* повіт має урядово 65·23% Русинів, греко-католиків значно більше. На 14 громад 11 має значну руську більшість, в інших Русини у меншості, себто в самім *Тячівім, Буштинським Гандамі* і *Гуті*. У першій подано тільки 26·72% Русинів, хоч їх там певно єсть добра третина всієї людности⁴⁾. Більшість мадярська. Так само у *Гандамі*, переважно мадярським, число Русинів мусить бути більше, аніж 9·78%. У *Гуті* більшість німецька, Русинів тільки 9·36%. На лівому боці Тиси єсть тільки одна руська громада *Ремета*⁵⁾. *Синотський* повіт вже тільки в малій часті руський (16·23%), він переважно румунський, хоч урядово число мадлярів найбільше, але сю перевагу дає мадярам тільки саме столичне місто *Синит*, де до них почислено багато Жидів (їх релятивна більшість) і Русинів (4·11% рішучо за мало). Дійсними переважно мадярськими громадами єсть *Слатіна Окно, Довгополе* і *Коштіл*. Перша не має по урядовим обчисленням ані одного (?) Русина, друга єсть здавна мадярсько-русько-румунська, хоч число Русинів на ділі

1) *Бічків* урядово має 48·91% Русинів (релятивна більшість), але без сумніву їх там більше аніж 50%. У *Черніа* зазначена в нім мадярська більшість, хоч се неімовірно. Так само зовсім руські *Росішки* означені у нього як румунська громада.

2) У *Густі* люде говорять обома мовами, переважно однак руською. У р. 1869 констатовано у місті більшість мадярську. Найдавніші жителі *Густи* були Німці.

3) По карті *Черніа* у *Вишкові* повинна-б бути більшість руська. Що правда руська мова там загально знана, хоч годі говорити про руськість усіх мешканців (в найдавніших часах також Німців).

4) І *Тячово* заселене було пернісно Німцями. Назву виводять від німецького *Teutsch*. А.п. У 1890 р. ціле місто записано було мадярським, натомість у *Черніа* воно переважно руське, подібно як і *Вишково*. Без сумніву руська мова у нім загально знана й уживана.

5) Для характеристики урядової статистики зазначити треба, що майже чисто руська громада *Кричово* була в р. 1890 записана переважно мадярською, з четвертиною тільки Русинів.

мабуть більше аніж 14·51%¹⁾. *Коштіл* давнійше означувано теж як ма-
длярсько-русько-румунський (1851), а навіть німецько-мадлярсько-румунський
(1869), тепер Русинів і Румунів дуже маленько (0·3%²⁾). То певно, що
поважна меншість тамошніх греко-католиків повстала з Русинів і Ру-
мунів. З інших громад Русини мають у 3 абсолютну велику більшість
(*Грушіво*, *Вишня Анша* і *Вишня Руна*), в 1 релятивну більшість (*Ми-
кова*)³⁾, а в 1 (*Крочунів*), творять мало що не всю християнську людність,
але Жиди, записані за Німців, мають більшість⁴⁾. Всі інші громади (8)
переважно румунські, але майже у всіх є малі громади Русинів. Додати
треба, що громада *Вишня Анша* в 40-их роках мала ся за румунську, а
від 1869 за руську⁵⁾. *Вишівський* повіт (долина Вишова) має 20·92% Ру-
синів, а переважно румунський. На 10 громад руських є 3 (*Руська Крива*,
Руська Поляна, *Руськова*)⁶⁾, румунсько-руських 3 (*Петрова*⁷⁾, *Леордіна*,
Борша), й одна німецько-румунсько-мадлярсько-руська (*Вишня Вишова*)⁸⁾.
В інших громадах статистика майже не показує Русинів. Їх певно й нема
у більшім числі.

Зібравши все разом головна руська територія матиме ось яку межу
до полудня: Від галицької границі іде ся межа на захід хребтом гір між
р. Руськовою і Васиром, доходить до р. Вишова і біжить нею аж понизше
Петрови, звідси скручує на повнічний захід до р. Руни, входить між *Кош-
тіл* і *Вишню Руну*, вминає румунську *Нижню Руну* та поміж *Миковою*,
Сиготом і *Бесерікою Албою* переходить на правий бік Тиси, обходить зі
сходу і півночі *Середню* і *Нижню Аншу* та звертає знов на південь, дохо-
дить до Тиси, біжить долі нею, перед с. *Ремета* перескакує на лівий бік,
обходить із півдня се село, а коло впаду р. Тячова переходить знов на пра-
вий бік, омиває від сходу і півночі *Тячово*, *Керекледь* і *Буштинський Ган-
дал* та межи *Салдобошом* і *Вишовим* скручує на захід, переступаючи у
сусідню столицу — *Уючу*. На північ від цієї лінії всі громади переважно

1) У 1890 р. майже четвертина; в р. 1869 зазначено тільки Мадярів і Румунів. У
Черніа воно — по правді — троязичне, себто всі три мови уживані однаково.

2) *Фейнш* твердять що коло 1840 р. була се переважно руська громада, але се
неймовірно, тільки те, що тоді було більше греко-католиків.

3) 1890 р. записана мадлярською, давнійше руською, 1869 й у *Фейнша* навіть чисто-
руською; у *Черніа* зазначена більшість мадлярська (!).

4) За дя Жидів записувано 1890, 1880 р. за переважно німецьку, давнійше за руську.

5) Се подано так категорично (*Фейнши*, *Черні*), що тут мали-б ми приклад зручення
румунського села; в дійсности єсть причини сумніватися що до такої переміни.

6) Всі вони лежать у долині Руської Ріки.

7) Ся громада має 33·61% Русинів, але вони живуть цілком окремо у двох селах,
Красній і *Вистрій*, означених тому на карті осібно; скільки Русинів єсть у самій *Петрові* —
тяжко знати.

8) До 1869 подавано як переважно румунську і воно в дійсности й сьогодні так
мусить бути, бо на число Німців зложилися певно й Жиди.

або чисто руські, окрім одної мадярської і двох німецьких. По противному боці сеї межі живуть Румуни, а тільки в чотирьох місцях всуваються між Русинів і Румунів більші мадярські громади, й одна переважно німецька. Ся головна межа єсть рішучою тільки на малому просторі до повітів *ізянського* і *шутатажського*¹⁾. Понайбільше на південь від головної межі розтягаються ширше або вузше мішані полоси: румунсько-руська по правім боці горішньої, а лівім середньої р. Вишови²⁾, в басейні долишньої р. Апшиці, Тиси між *Сиготом* та *Довгополем* і р. Сашвїці; мадярсько-руська в *Коштілі*, *Сиготі*, *Довгополі*, та в околиці *Тячового* і *Вишковою*; німецько-руська коло *Гути*.

2. Угоча.

Мала ся столиця лежить по обох боках Тиси і складається тільки з двох повітів, *правобічного* і *лівобічного*. В р. 1900 було всеї людности 83.267, а з того Русинами записано 32,707, себто 39.3%; Мадярів начислено 42.9%, Румунів 11.1%, Німців (Жидів переважно) 6.6%.

Коли ті числа порівняємо з давнішими статистичними результатами³⁾, прийдемо до переконання, що означити етнографічні відносини в *Угочі* незвичайно трудно. Докладно покласти етнографічну межу зможе тільки спеціальна наукова експедиція. Безперечно в тих околицях Русини мадярять ся, але

1) Можна догадуватися з усякою правдоподібністю, що й у сих повітах є розсіяні малі громадкі Русинів, а тільки реальна єдність із Румунами винародовлює їх. Найбільше число (6) подане у *Йоду*.

2) На деяких мапах увесь правий бік р. Вишови зачислений до руської території, щоб зійшлась із буковинською. Се безосновне натягання. Що теперішня головна межа не змінилась від дуже давніх часів, показують географічні і топографічні назви: *Руська Ріка*, *Руськово*, *Руська Поляна* і т. ин. Перша з тих назв стрічається вже у королівській грамоті 1353 р. (*Ogozviz*). Руська людність згадується під р. 1373 (*possessio Ogozviz*), 1390 (*Ogozvalu*), 1411 (*Ruzkova*, *Rwzkopolanu*) і т. ин. Очевидно, що ці назви могли прикладати ся тільки до етнографічних границь. Ясно отже, що у південносхіднім *Марамароші* руська границя не змінилась від половини XIV ст. І взагалі у сїй часті Угорської Русі етнографічні відносини тривкі від давніх часів. Що правда, згадувана вже проба означити національність на основі переписи 1715—20 р., велика-б догадувати ся, що перед двома століттями *Марамарош* був більше руський, аніж тепер. В 1715 р. мало-б бути близько 57% Русинів, майже 25% Мадярів, а решта Румунів; 1720 р. близько 69% Русинів, 26% Мадярів, а тільки понад 5% Румунів. На жаль однак єсть причини не вірити сим рахункам. Протвнно, єсть вказівки, що колись румунська людність жила далше до півночі, аніж сьогодні. Передусім румунські назви сіл, рік і гір розсіяні скрізь по північнім *Марамароші*; деякі села, тепер руські, зовуть ся давно таки волоськими, прим. *Липша* і *Горинчово* в р. 1350 (*villas olachales, olachus in dictas villas congregatis*), *В. Рука* 1360 р. (*possessionem olachalem Felsegrouna*) і т. ин.; вкінці історія заселення *Марамароша* говорить за тим. До кінця XIII ст. ся околиця була майже незалюднена. Тож перша документальна звістка про сю територію походить із рр. 1274 і 1300 і знає тільки город *Вишково*, приналежний тоді до комітату *Угоча*! Знов аж під р. 1329 згадують ся німецькі колоністи з *Вишковою*, *Густа*, *Тячовою*, *Довгополем*. Далше подібують ся назви осель наперед вздовж Тиси і на полудне від неї, а вже найпізнішє на північ, себто на нижній руській території.

3) У 1890 р. Русинів було 42.5%, Мадярів 38.2%, Румунів 11.7%, Німців 7.2%.

Сборник по Славяновѣдѣнію.

знов чи так напрасно, як виходить із урядових жерел, можна сумніватися¹⁾. Найбільше непевні громади є: *Текегаза*, *Чене*, *Батар*, *Чедрег*, *Кикиньшид*, *Фаркашфалва* в *лівобічній*, а *Фанчика*, *Матьфалва* і *Карачфалва* — у *правобічній* повіті²⁾

Розуміть ся, що означити руські меньшости в мадярських громадах, майже неможливо. Аби не зробити великої похибки, взято тут за основу спис людности 1900 р. і 1890 та означено руськими всі громади, що такими були подані в обох сих роках. Окрім того можнаб почислити тут до руської території головне місто сеї столиці *Симлюш*, хоч його подавано постійно як переважно мадярське. По правді, воно у більшості (хочби релятивній) руське, а тільки Жиди збільшають число Мадярів. На *Черніовій* карті і всіх тих, що її копіювали, головна руська границя посунена дещо за схід, на лінію від *Реметів* у *Березі* до *Кірамази*, а все на захід по *Кикиньшид* означено як мішану мадярсько-руську полосу.

Лівобічний повіт має урядово тільки 21.38% Русинів, без ніякого сумніву число їх значно більше, бо навіть у руських громадах значна частина гр.-кат. записана Мадярами. З поміж 41 громад сього повіта переважно руських єсть 12³⁾. Найчистіші з них північно-східні, що творять цілу групу,

1) Читання дат походить, окрім тенденції, ще з того, що по лівім боці Тиси навіть руська людність загально знає мадярський язык, так що їх легко рахувати до одної і до другої народности.

2) Щоби показати непевність сеї території, чи пак дотеперішніх означувань, подаємо отсю таблицку, як неоднаково представлявано у XIX ст. руську територію в Угорчі. Перший стовпець подає означення *Сірмая* (дуже компетентного знавця тих околиць) з р. 1805; другий вказівки *Фейньеша*; третій взятий із карти *Черніа*; останні — урядові записи.

Громада.	Сірмай.	Фейньеш.	Черніг.	1869.	1880.	1890.	1900.
Тернавка .	рум.	рум.	рум.	рум.	рум. мад.	мад. рум.	мад. рум. рус.
Хижі . . .	рум.	рум.	рус.	рум.	рус.	рус. рум.	рус. рум.
Текегаза .	мад. рус.	мад.	мад.	мад. рус.	рус. мад.	мад. рус.	мад. рус.
Гетеня . .	рус.	рус.	рус.	рус.	рус.	рус.	рус. мад.
Чума . . .	рус.	рус.	рус.	рус.	рус. мад.	рус.	рус. мад.
Батар . . .	рус.	рус.	рус.	рус.	мад. рус.	мад.	мад.
Чедрег . .	рус.	рус.	рус.	рус.	мад.	мад.	мад.
Кикиньшид	мад. рус.	рус. мад.	мад.	мад. рус.	мад.	мад.	мад.
Фаркашф.	рус.	рус.	рус.	рус.	мад. рус.	мад.	мад.
Фанчиково.	мад.	мад. рус.	мад.	мад.	мад. рус.	мад. рус.	мад. рус.
Карачфалва	рус.	рус.	рус.	рус.	рус. мад.	мад.	мад.
Матьфалва.	мад. рус.	мад. рус.	мад.	мад. рус.	рус. мад.	рус. мад.	мад.
Сірма . . .	мад.	мад. рус.	мад.	мад. рус.	рус. мад.	рус. мад.	рус. мад.

3) *Кірамаза* має урядово тільки 49.15% Русинів, себто релятивну більшість, на ділі єсть більше.

відрізану від дальших західніх громад двома переважно мадярськими (*Текегаза* і *Гудя*); у західній групі найбільше руські *Гимліюці*¹⁾, що повстали вже у 50-их роках XIX ст., і *Сасфалу* над Тисою. Мадярські громади з греко-католицькою більшістю є: *Текегаза*, *Чене*, *Батар*, *Фаркашфалва*, *Чедрег*, *Кижиньшід*, та крім того греко-католицькі меньшости єсть у всіх иньших громадах.

Правобічний повіт вже у переважній більшості руський (58-67%), але певно більше, аніж се урядово подано²⁾. Статистика 1900 р. ріжнить ся від 1890 р. одним селом, *Матфалва* і на карті воно означене як руське. Зрештою тільки 8 громад мадярських, 21 громад в середній і східній часті — руські. Про *Сивмош* говорено вище.

Таким способом головна руська територія має ось яку межу: з *Марама-рошської* столиці виходить на південь від *Велятина*, розділяє *Хижі* від *Тернавки*, *Черну* від *Гуді*, *Кіралмазу* від *Текегази*, переходить Тису і від *Сивмоша* скручує на південний схід, обіймає *Сасфалу* і *Гимліюці* та знов іде на північ, відділяє *Фекете-Ардію* і *Чене* від *Сасфалу* і *Гетеня*, обіймає з полудня *Чуму* і переступає третій раз Тису, обходить з заходу *Шашвар*, зі сходу *Фанчику*, з заходу *Матфалву* й *Егреш* та звідти прямує на північ до р. Боршови коло впаду Іршави і далше біжить долі рікою аж до впаду Салви, тут вступає у *Бережську* столицю. До сеї головної межі притикають мішані полоси; румунсько-мадярсько-руська у *Тернавці*, мадярсько-руська у *Текегазі*, *Гуді*, *Сивмоші*, *Фекете-Ардові*, та на просторі від *Батара* по *Керестур* (окрім *Петерфалви* й *Тівадара*), вкінці у *Фекетепатаку* й *Шаланках*. Найчисленніше виступають Русини у 3 перших полосах. Поза тими мішаними територіями малі громадки Русинів розсіпані скрізь по громадах західньої часті комітату серед мадярської людности аж по *Тур-Теребеш*, звідки сі колонії переходять у сусідній *Сатмар*.

Уюча — се типова територія, де елементи руський і мадярський сильно перемішані і де виступає окрема поява — Мадярів грецького обряду (руської віри). Хоч як раз у сих околицях поважну пайку таких «Мадярів» треба покласти на рахунок статистичної фікції, то всеж таки поважна частина греко-католиків *Уючі* мусять бути причислена до мадярської національності. Офіційно на 52.417 гр. кат. (62.9%) Русинами признано тільки 32.721 (себто 39.3%). Громади із більшістю греко-католиків, а при тім переважно або чисто мадярські що до язика мали-б бути: *Сивмош* (?), *Фанчика*, *Уйгел* — на правім боці, а *Текегаза*, *Чена*, *Фаркашфалва*, *Батар*, *Чедрег* і *Кижиньшід*. Окрім того в усіх иньших громадах єсть більші або менші скіль-

1) Властиво *Ндтіюса*, бо руської назви нема.

2) Ріжниця межі Русинами і греко-католиками більша аніж 4000.

кости греко-католиків малярського язика помішані понайбільше з кальвінами, менше з католиками.

Що до походження отсього елемента, то без сумніву переважна частина їх — то колишні Русини навіть по мові, а вкінці єсть між ними й дійсні Мадяри, що в часах релігійної боротьби між католицизмом і протестантизмом приймали грецький обряд як нейтральний. На нашій карті видно, як мало що не ціла сусідня Русинам малярська етнографічна територія, почавши від *Сивлюша* а скінчивши на рр. Бодві і Шайо повна Мадярів греко-католицького обряду, і не мало між ними громад, де вони мають навіть абсолютну більшість. Окрім означених комітатів, ще така полоса розтягаєть ся на *Бінар*. Зачалом беручи, сей «руський» обряд—то документ давнійшої колонізації руської людности з гір і підгір'я на доли, колонізації, яка одначе не старша кінця XVII ст., а вже ніколи не можна сих слідів прикладати до часів загальної славянської міграції (VII—VIII ст.). Навіть руська колонізація у сих околицях долішніх, що мають руський характер, як саме в *Уючі*, не може бути названа старшою, як із першої половини XIII ст. ¹⁾.

3. Берег.

Ся столиця обіймає головно басейн Латориці і Боршова по Тису. У 1900 р. всеї людности було 208·589, з того Русинів 95·308, себто 45·72%, значить — релятивна більшість по руським боці. З огляду на звістну тенденцію можна допустити число Русинів аж 50% і більше. На иньші народности припадає урядово: 44·7% Мадярів, 8·9% Німців і 0·5% Словаків ²⁾.

1) Не місце тут аргументувати докладніше сей безсумнівний для нас факт, все-ж таки кілька історичних свідоцтв про *Уючу* розяснить дещо справу. Наперед бе в нічи факт, що богато сіл в *Уючі* не має ніякої руської назви, тільки малярську, і то села, яких сліди маємо з XIII а навіть XII ст. (*Végarđó* 1234, *Egtes* 1284, *Szöllös* 1262, *Szirma* 1249, *Sárvár* 1300, *Heteny* 1295, *Чома* 1219 й ин.). Усе те вказувало-б, що Русини займали вже готові села. У *Сасфалу* ще 1272 сиділи Німці, з чого пішло й ім'я. Про деякі села, як *Шашевр* і *Гетень* маємо виразні свідоцтва, що села сі мали колись малярську людність. У перших із них ще в половині XIV ст. була латинська капеланія, з якої сьогодня нема сліду; імена жителів *Чоми* з р. 1219 не мають навіть славянського характеру; *Гетень* ще 1709 р. був малярсько-кальвінський; в р. 1512 села: оба *Шарди*, обі *Котані*, *Читова*, *Завадка*, *Еуреш*, *Черна* (теж у 1471), *Валлесаж* (теж у 1471), *Хижі-Тернажа*, *Комлонше*, *Ботарча* — усі фігурують як волоські села; *Сивлюш* тоді виглядає цілком по малярськи. Живіший вплив руської людности був звичайно після татарських походів або турецьких війн. На основі переписки з р. 1720 обраховано на 739 людей (після татарського спустошення 1717 р.) 577 Мадярів (78·08%), а тільки 161 (себто 21·79%) Русинів. Те саме жерело говорить про запустінне околиці, між иньшим *Чедреж* мав тільки дві родини, від 7 літ загосподарював ся, а перед тим 30 літ стояв пустою. І якже в таких умовах можна говорити про постійність населення?

2) У 1890 р. ті числа були (без війська): 45·6, 42·4, 10·8, 0·7. Дочисленне війська у 1900 р. приблизшає Мадярам, а відбирає Русинам 0·1%. В р. 1869 на 129·888 мало бути 82·795 (62%) Русинів, 53·561 (майже 40%) Мадярів і 11·702 (понад 7%) Німців.

Найчистіший руський повіт — *горішній* (у басейні р. Іршави), бо має 82.11% Русинів (греко-католиків менше, ріжницю зробили Жиди). На 32 громади тільки одна мала (*Дуби*) німецька. Значне число Німців дали головню Жиди, а Мадярів Жиди та Русини. Дійсних Німців і Мадярів тут дуже маленько. Басейн горішньої Латориці займає *свалявський* повіт, що числить 78.36% Русинів, майже ідентичних числом з греко-католиками. Жиди з малими виїмками записані за Німців. Правдиві Німці мають більшість у 2 громадах (*Новім Селі* і *Драчині*). Більша скількість дійсних Мадярів є у *Сваляві*; значний контингент придбали їм Русини (інтелігенція). Зрештою всі громади (55) чисто або переважно руські¹⁾. Словаки виступають більшими гуртками у 3 громадах руських (*Вишня Грабониця*, *Звірська Гута*, *Ждемьова*), а в 1 німецькій (*Драчині*). *Латорицький* повіт має мати 74.56% Русинів, греко-католиків дещо більше. Жиди збільшили число Німців, але й правдиві Німці мають більшість у 2 громадах (*Симяку* і *Старих Кленівцях*) і більші гуртки у 2 (*Нижній Грабониці*, *Грабовім*)²⁾. Мадяри мають більшість в одній громаді (*Ракошійні*)³⁾, та крім того більше число у 4 (*Кайдановім*, *Підвірянах*, *Росетовім*, *Чинадієвім*). Словаки є в більшості в 1 громаді (*Нових Кленівцях*), більший гурт також в 1 (*Старих Кленівцях*). Руських громад 48, в одній з них руська більшість тільки релятивна (*Росетово* 39.48%). Четвертий повіт *мункачівський* має офіційно 50.73% Русинів. Греко-католиків більше о 2500! Цілий повіт ділить ся на три етнографічні території—руську, німецьку і мадярську. Перша має 26 громад, друга 7, третя 3, а 1 громада єть осередною між усіма, себто *Мункачєво*.

У сьому останньому релятивну більшість мають Жиди, записані переважно за Мадярів; число Русинів, означене урядом 11.19%, рішучо за мале; в дійсности мабуть у двое таке. З поміж руських громад одна (*Підгород*) має тільки 46.62% Русинів, себто тільки релятивну більшість — решта Німці та Жиди. У всіх німецьких громадах єть Русини (найбільше у *Варпаланці* (15.83%) та *Керенці* (17.42%)). Також у руських громадах єть більші німецькі гурти (*Барбово*⁴⁾, *Далово*, *Підгород*)⁵⁾. З мадярських гро-

1) У 1890 р. одна громада (*Звірська Гута*) мала бути переважно словацька, а одна (*Пасіка*) чисто (!) мадярська. Се один із ярких примірів певности урядової статистики. Сюди треба почислити мабуть і переїмні віри за 10 літ. Так прим. сс. *Локоть* (гор. пов.) мало бути 1890 р. православне, а *Завадка-Пересирова* (слав. пов.), *Шелестів*, *Обава* (лат. пов.) і *Ратидь* (мук. пов.) мали бути римо-католицькі; тимчасом в усіх 1900 р. самі греко-католики, як і давніше було.

2) Карта *Черніа* в усіх 3 згаданих повітах показує німецьку колонію тільки у *Симяку*.

3) Здається, ся більшість не зовсім певна, всі жителі говорять також по руськи, у *Черніа* ся громада переважно руська.

4) У *Черніа* в сьому селі більшість німецька!

5) Більша скількість Мадярів: у *Горонді*, *Новім Давидкові*, *Ключарках*, *Лучках* і *Отрабичові*.

над одно *Дрисино* має значнійше число Русинів (11·44%)¹⁾. *Жнятино* показує тільки 0·47%, але се без сумніву статистичний фальш²⁾. Трохи Русинів є мабуть у *Форноші*, хоч урядово цілком не вказані. У *надтислянським* повіті статистика 1900 р. начислила тільки 2·43% Русинів, з одною лише переважно руською громадою (*Квасово*). У 1890 р. руською громадою був ще *Гомок*, тому й його означено на мапі як руську громаду, хоч офіційно нема у ній ані одного Русина³⁾. Мадярські греко-католицькі громади 2 (*Яношіво* і *Чома*)⁴⁾. У північній частині повіта Русини живуть скрізь як меншости. Найбільше єсть їх у *Гат* (20·97%)⁵⁾, опісля у головнім місті столиці, *Берекасі* (11·6%), в інших менше, всеж таки більше ніж подано урядово; у південній частині повіта статистика виказує тільки незначне число Русинів у 9 громадах на сході⁶⁾. Імовірно єсть їх і тут більше. Останній повіт—*косинський* має найменше Русинів, усіх 195, себто 0·69%. Найбільше живе їх у *Батю* (4·4%), *Чомоні* (2·93%), *Шом* (2%) й ин.—у громадах ближших до головної руської території⁷⁾.

Означити головну руську межу тут значно легше, аніж в *Уючі*. Коли *Квасово* не матимемо за острів, тоді границя піде від *Боршова*, коло впаду *Салви*, на північ, полишить на боці *Береги* і *Нове Село*, відділить мадярський *Форнош* від руських громад: *Барбово* і *Пистрляво*, німецький *Собієндорф* від *Фогараша* й *Лалова*, обійме зі сходу й півночі німецькі громади: *Березинку*, *Нім. Кучову* й *Керепець*, звернеть ся на захід через *Мункачіє*, обійме з півночі і сходу німецькі: *Варпаланку* і *Павшин*, далше на південний захід, обійме з полудня *Горонд* та перед *Баркасовом* звернеть ся до півночі, дійде до *Латориці* і побіжить долі рікою аж до місця, де р. *Стара* впадає, а звідти на північ в *Ужську* столицю. На головній руській території єсть 6 німецьких островів, 1 мадярський й 1 словацький. Переважно мадярським єсть теж *Мункачіє*. Руський острів на мадярській території тільки 1 (з *Квасовом* 2). На цілм просторі нема рішучої границі руської людности, але притикає широка полоса мішана, в середині німецько-руська, по краях мадярсько-руська; між руську і німецьку територію всуваєть ся мала мадярсько-русько-німецька територія—*Мункачево*.

1) Приналежний сюди хутір *Коронець* (Керепець) має бути руський (*Черні*).

2) У 1890 р. 1/3 Русинів.

3) В р. 1869 переважно мадярська, 1880 р. чисто мадярська, 1890 переважно руська, у *Черні* — руська. *Леоцький* у своїй монографії комітата зове його чомусь мадярсько-словацьким; *Фейнш* — руським.

4) *Фейнш*, *Черні* і навіть автор монографії *Берега*, *Леоцький*, зовуть сю *Чому* переважно руською громадою, урядові записи від 1869 подають все як мадярську.

5) До р. 1900 не записувано їх цілком. Чи не нові се поселенці?

6) В західній стороні має бути громадки Русинів у *Янді* і *Гете*.

7) По правім боці р. *Борші* єсть тільки одна громада, *Рафайна*, чисто мадярська; руські колонії доходять, окрім кількох чисто мадярських громад, на захід до самої *Тиси*.

Взагалі у *Берегу* і *Марамароши* руська етнографічна територія показується доволі певною, не трудно її відмежувати від сусідніх, ну, і що важно, вона перетривала віки¹⁾. Колонізаційний рух руської людности на малярську область довів до натурального результату: руські колоністи винародовлювалися, творячи звисних Малярів «руської» віри, однак з виником двох громад (*Яношіова* і *Чоми*) не здобули вони ніде абсолютної більшости. Загал малярської людности в цих сторонах—кальвінський²⁾.

4. Угоча.

Головна територія цієї столиці лежить у басейні р. Уга; східня її половина руська. Усіх Русинів 1900 р. мало бути 36.4% (55.742 на 153.266). Окрім Малярів, виступають тут сусідами Русинів також Словаки³⁾, і те сусідство продовжується аж до західнього кінця Угорської Русв. Межа русько-словацька належить до найскрутніших питань при дослідах над етнографічним відділенням Угорської Русв. Діло втому, що оба сусідні племена стикаються зі собою без рішучої межі, але на великім просторі мі-

1) Що більше, деякі вказівки велять догадувати ся, що колись малярська колонізація досягала даліше до півночі і сходу. Обраховання з р. 1720 давало-б (як що можна йому вірити) 65.05% малярської, а 34.51% руської народности. В часті се ймовірно тому, що південно-західні громади (малярські) показують тоді густішу людність аніж руські, але окрім того такі сьогодні руські села як: *Доробратово*, *Квасово*, *Лучки*, *Росшичово* й ин. мали мати бупім переважно малярських людей. Навіть із інших жерел знаємо інтересний факт, що в XVI—XVII ст. у руських сьогодні селах стрічаємо дуже багато, часом переважно малярські імена жителів. Сюди належать: *Беззінка*, *Черлєнів*, *Доробратово*, *Дубина*, *Фонарши*, *Горонд* (?), *Заваня*, *Іванівці*, *Кайданово*, *Клячшово* (у XVI ст. кальвінська), *Косино*, *Лалово*, *Логово*, *Лучки*, *Макаріово*, *Мідяниця*, *Микулівці*, *Дунковичи*, *Росшичово*, *Пистрляово*, *Підюрляни*, *Русівці*, *Шаркадь*, *Нове Село*, *Коропець*, *Страбичово*, *Вижниця*, *Воловець*, *Завидово* й ин. Се явище толкується тим, що через турецькі війни XVI і XVII ст. багато людей утікало з полудня на підгірє карпатське і тут рушило ся; сьогодні дійсно багато між угорськими селянами чистомалярських імен. Що нинішня малярська територія мала завсіди ті самі межі, познимо постійного напливу руського елемента, про те перековує нас також багато фактів. В тих околицях нема ніяких звісток про руську церковну організацію. Переважно гр.-кат. *Яношіово* мало руську церкву аж від 1748 р. Документальні найдавніші звістки про руські парохії маємо з початку XV ст. (1418) про *Макаріово* і *Шаркадь*. Протинно латинські парохії були в першій пол. XIV ст. в тих громадах, де тепер панує тільки «руська віра». Реєстр папських десяти із рр. 1333—1335 вичисляє ось які парохії: *Серне*, *Дароць*, *Барабаш*, *Мужкач*, *Бучу*, *Чинадіяво*, *Варі*, *Тарпа*, *В. Атя*, *Марок*, *Чарода*, *Касомь*, *Мужай*, *Боршва*, *Форнош*, *Бодолов*, *Тізадар*, *Дрисино*, *Беламь*, *Іванівці*, *Кідьови*, *Гельсінтеш*, *Бене*, *Жлятино*, *Ракош*, *Добромь*, *Берсас*, *Берси*, *Б. В. Ардов*, *Намень*, *Брестово*. Взагалі перед XV ст. з нинішньої руської території згадують ся імена ледви деяких примежних громад, а з дальших хіба тільки *Чинадіяво* і *Свалла*. Деякі села були первісно без сумніву румунські (*Кендерешіе*, *Коропець*, *Станово*, *Завидово* й ин.).

2) В цілім комітаті 50% гр. кат., 27% кальв., 9% рим. кат., 14% жидів.

3) Малярів 30.2%, Словаків 28%, Німців 4.6%. В р. 1890 (без війська) було: Русинів 34.4%, Малярів 27.5%, Словаків 29.6%, Німців 7.6%; військо додає Малярам а віднімає Русинам 0.2%.

шають ся обі народности, витворюючи навіть тим способом перехідну язикову полосу, й за тим ослабляеть ся абсолютна вартість лінгвістичного критерія. Релігійний критерій слабе тут також, бо й між Словаками єсть значне число греко-католиків. Без матеріалів, зібраних на місци, без докладного розсліду західноруських і східньословацьких діалектів, без історичного дослідження руської і словацької колонізації та релігійних обставин у минувшині—трудно говорити про докладне розмежування Русинів і Словаків. Тимчасом таких дослідів ще дуже обмаль, і вони не дозволяють зовсім певно утвердити русько-словацьку межу. Коли переглянемо відповідну літературу й етнографічні карти, то вдарить нас величезна неоднотайність що до сеї межі. *Фейнш* був тої (хвиної) думки, що в північній Угорщині греко-католиками єсть тільки Русини і Мадяри (окрім Румунів), про таких Словаків він не знав нічого, чи там не розумів, яка дійсна різниця між обома словянськими народностями, тому приблизив дуже значно число Русинів в Угорщині. За ним пішли дальші статистики й дослідники. *Черні* та *Головацький* мали поважні сумніви, чи то все Русини, але їх розумінне дійсного стану було не зовсім ще певне, аби зірвати з тим популярним ідентифікованнем Русинів і греко-католиків¹⁾. Спис людности 1869 р. держить ся дуже дивного погляду і бере за Словаків найчистіших Русаків *Спиша* і *Шаріша*, а натомісць за Русинів має багато Словаків у середнім і південнім *Земліні*, так що карта зроблена на основі сього матеріалу була-б правдивим дивоглядом.

Від 1880 р. бачимо вже докладніше розділюванне Русинів і Словаків²⁾. Одначе при останніх двох списках угорський уряд почав новий, мало зрозумілий процедер, записувати цілі простори, руські без найменшого сумніву, за словацькі. Не стану тут докладно означати всіх тих громад, що з ними статистика робила й робить безнастанні експерименти, бо се розширило би отсю статю не в міру³⁾, зазначу тільки метод, якого держав ся при розділі Русинів і Словаків. За основу взяв я три останні списи людности (1880, 1890, 1900) і комбінацією старав ся я відділити дійсні руські громади при помочи карти *Черніа*, брав під розвагу, окрім автопсії розділ словацьких і руських громад, зроблений компетентним чоловіком о. *Старовським*⁴⁾, монографію Словаків *С. Цамбеля*, який старав ся словацько-

1) На се приблизуванне Русинів давнішою статистикою дав позір *А. Петрос* у «Замѣтках по Угорской Руси». Його словацько-руська межа близько сходить ся з нашою.

2) Записуванне деяких греко-католицьких громад перед 1880/1 за руські, а потому за словацькі, дало деяким некритичним ученим підставу до проголошування, що Русини будимо масово словачать ся. В останніх часах в тій ролі виступили мадярський учений *П. Балос* і чеський *Л. Нідерле*.

3) Се зроблено у статі «Причинки до пізнання...».

4) У розвідці *Гматюжа* «Русини Пряшівської епархії».

руську межу означити дуже сумлінно, та язикові матеріали, зібрані *Гнатюком* і *Верхратським*¹⁾. При тім одначе зазначено на карті всі ті словацькі громади, де є греко-католицька більшість; де є тільки така меншість, там означено тільки схематично (лініями).

Та вернім до *Ужської* столиці. З 5 повітів руськими треба назвати 3, *березнянський, перечинський та ужгородський. Березнянський* належить до найбільше руських на цілій Угорській Русі. Русинів записано урядово 89.42%, навіть більше аніж греко-католиків. Жиди доволі часто виступають як Русини, але є й Русини записувані за Мадярів (найбільше у *Вел. Березнім*²⁾). Громади з не-руською більшістю нема ані одної. Руська релятивна більшість в 1 громаді (*В. Березнім* 45.89%), але се мабуть тільки статистична фікція. *Перечинський* повіт так само належить до найчистіших (87.08%). Число Русинів переважає дещо греко-католиків. Мадяри і Словаки єсть у значнійшій числі в громадах (*Перечині* і *Реметах*), дещо Німців в 1 (*Бистрім*). У всіх громадах абсолютна більшість Русинів³⁾. *Ужгородський* повіт по урядовим жерелам тільки в третині руський (33.69%). Релятивна більшість в руках буцімто Мадярів. З огляду одначе на звістну тенденційність мадярського уряду, можемо прийняти на певно, що релятивна більшість таки по стороні Русинів⁴⁾. Територіяльно займають Русини значно більшу половину повіта. На 55 громад переважно руських єсть 33 гром., з тих дві (*Радванка* і *Середнє*) мають мати тільки релятивну більшість⁵⁾, словацьких 12, мадярських 9⁶⁾. Сам *Ужгород*⁷⁾ має мішану людність. Найбільше мабуть таки Мадярів, Русинів у кождому разі у четверо більше, аніж урядово почислено (3.32%!)—велика частина греко-католиків сього

1) Таким способом можна було означити ті руські громади, де є руська більшість; натомість означенне меншостей просто неможливе; вони подані стілько, що у найновішій статистиці. Остаточо хоч єсть їх більше, то вони або вже пословачили ся і словачать ся тепер, або незабаром зіллють ся з корінним словацьким населенням.

2) Тут єсть теж значнійше число Словаків.

3) Громада *Поляна-Гута* мала бути колись словацькою, звідти її давнійша назва — *Tót-Polena*.

4) В 1890 р. мало бути Русинів 33.75, а Мадярів 32%, одже релятивна більшість руська. Сам *Ужгород* прибільшає сильно число Мадярів.

5) Офіційно записано в першій 27.80%, у другій 41.25% Русинів, в дійсности їх і тут і там більше; в *Середнім* таки абсолютна більшість.

6) Одна з них *Мінай* має греко-католицьку більшість. Мадяри виступають у значнійшій числі ще в отсих руських громадах: *Баранівці, Драчів, Коритцями, Середнє*. З руських громад — *Глубока* має половину Русинів римо-католиків, а *Ожківці* таки мало не у $\frac{3}{4}$ римо-католицькі, тому то звичайно записувано се село до Словаків; в р. 1890 раховано тут $\frac{1}{4}$ Русинів; *О. Врох* називає сю громаду словацько-руською.

7) Тут замічу, що уживана й нами назва *Ужгород* зам. *Ужвар* в дійсности в народі не жие, се книжний переклад тільки, якого одначе нема причини відкидати, тим більше, що ввели його самі Угорські Русини.

міста (3947) мусить бути такі Русинами¹⁾. Між иньшими малярськими громадами найбільше в *Довім* (14%), між словацькими у *Нов. Німецькім* (5.45%)²⁾.

Переходлячи до *собранецького* повіта, що обіймає басейн Рибницького потоку, треба при визначеню етнографічної межі—тут уже тільки словацько-руської—пам'ятати ось що: безсумнівно руська єсть тільки одна громада *Бенятина*, де люде говорять тільки по руськи. Самий північний кут повіта займає вже мішана полоса, де люде говорять двома мовами—руською і словацькою, ся остання бере помалу верх і можливо що по якимсь часі руський язик тут згасне³⁾; сюди належать: *Поруба* (ще найбільше руська), *Підгородя*, *Хлівище*, *Гоньківці*, *Капоши* (уже найменше руський). Третя полоса вже безсумніву словацька (хоч із сильними впливами русчини) простягаєть ся дальше до полудня і заходу. Таким способом на 51 громаду руських було б 6 (урядово тільки 2, крім *Бенятини* ще *Поруба*), а в них коли 2000 людей (урядово тільки 962). Окрім того живуть ще Русини розкинені по иньших словацьких громадах⁴⁾.

Капушанський повіт не має ані одної переважно-руської громади, самі малярські і словацькі. Тільки у малярській *Йоври-Дармі* єсть значнійше число Русинів (2.42%), так само у *Кониазі*, та ще в кільких иньших громадах по дещо⁵⁾.

Головна етнографічна межа Русинів іде від місця злуки рр. Латориці і Старої на північ поміж потоками Циганським і Солотвинським, обходять від сходу й півночі *Хомець*, скручує на захід, відділяє *Часловець* від *Кори-*

1) *Фейнш* зове *Унгар* у більшости руським; се треба так розуміти, що тоді була в нім перевага греко-католиків.

2) Малярсько-руську межу, хоч вона не представляє великих трудностей при визначенню, все-ж таки не завсіди подавано однаково:

	Фейнш.	Черніг.	1869.	1880.	1899.	1900.
Бараничі	рус. мад.	мад. рус.	мад. рус.	рус. мад.	рус. мад.	рус. мад.
Часловець	рус. слов.	мад. рус.	рус. слов.	мад.	мад.	мад. рус.
Довгополе	рус. мад.	рус.	мад. рус.	мад.	мад. слов.	мад. рус.
Хомець	мад. рус.	рус. мад.	мад.	мад.	мад. рус.	мад. рус.

3) Усе соціально-економічне життя сих громад звязане тісно з словацькою територією, а відділене горами від руської.

4) Найбільше у *Вж. Рибниці*, *Гамрі*, *Нж. Рибниці* (13%), *Кристал*, *Йовсі*, *Гажині*.

5) *Ботфалва*, *Павлови*, *Сема*, *Сірте* й ин.; подальше на захід єсть близьше не означена скількість у *Капоші* та *Личі*.

трян і знов звертає до півночі, полишаючи на ліво малярські громади: *Гомок*, *Кетертеп*, *Мінай* на *Радванку* і *Унгар*, обходить від заходу *Доманиці* й *Онокіці*, даліше поміж річкою *Криваком* і *Стровою* іде до півночі, полишаючи на боці словацьку *Гуту*, потому звертаєть ся до заходу поміж потоками *Липовцем* і *Собранецьким*, обходить від заходу *Гонькіці* та *Хлівнице*, доходять до границі комітата при жерслі *Рибницького*, обходить з півночі словацьке *Гамре* і знов від разу повертає до полудня, щоб забрати руську *Порубу* й опісля ще раз скрутити на північ до комітатської границі. Одначе з цілого простору у собранецькім повіті безсумнівно руська єсть тільки одна громада—*Бенятина*, поза нею межа ішла-б північною границею комітата¹⁾.

До сеї головної межі притикають мішані полоси: малярсько-руська від *Часловця* і *Хомця* до *Латориці*, така сама на просторі між *Ужгородом*, *Конюшою* і *Дармою*; даліше словацько-руська полоса коло *Пинковця* і *Німецького*—сильно перемішана з попоредньою; так само на верхівях *Рибницького* і *Порубського*; окрім того єсть два мішані острови, у *Кристах* і *Гажині*, в яких одначе Русинів небогато. Розуміється, що малими громадами розкинені вони й по иньших малярських і словацьких громадах, які одначе статистика мало де зазначає.

Коли в дотеперішніх комітатах не багато (найбільше в *Уючі*) було таких громад, що мали малярську людність грецького обряду, то в *Ужськім* комітаті маємо тільки одно таке село (*Мінай*); натомість греко-католицьких громад із словацькою мовою маємо тут багато, найбільше у *собранецькім* повіті. Вони означені на мапі окремою краскою. Коли проведемо пряму лінію від *Унгара* до *Михайловець* над *Лаборцем*, то увесь трикутник по північній боці сеї лінії мало що не увесь покритий такими громадами (понад 50% гр. кат. має аж 31 громада); а навіть ті, де нема греко-католицької більшости, мають поважну таку меншість (по правім боці р. *Уга* єсть 26 громад, а по лівім 2, де людей «руської» віри не менше 20%). А як що рішуть ся остаточно словацький характер громад: *Конюш*, *Гонькіці*, *Підгородя*, *Хлівнице*, *Поруба*—тоді вийде просто, що увесь басейн *Рибницького* і простір межі *Лаборцем* і *Угом* має тільки одну чисто руську (по мові і вірі)—*Бенятину*, натомість 36 словацьких громад із понад 50% гр. католиків, а 26 громад із попад 20%; на иньші полишаєть ся тільки 9 словацьких громад.

1) Карта *Черніа* подає сю головну межу дещо инакше. Малярсько-руська границя, починаєть ся у нього тут же, що й у нас, але в далішій до руських придано *Довгополе* й *Хомець*, натомість *Бараниці* являють ся малярськими, так само *Радванка*. По противній боці *Уга* до руських громад почислено: *Вж. Німецьке*, *Орезову*, *Прикопу* та ще мабуть ті, що між ними лежать (*Порубка* означена як словацька); подібно руськими у нього *Кушин* і *Калуша*, словацькі натомісць *Гонькіці*. Поза тими ріжницями обі карти годять ся.

На цьому місці треба сказати кілька слів про питання: звідки взяли ся отсі Словаки «руської» віри? Чи се пословачені колишні Русини, чи Словаки, що прийняли словянський обряд? Не заходячи далеко в розбір цього питання, зазначу тільки головний вислід моїх дотеперішніх дослідів на цьому полі, який можна зібрати в ось які пункти:

1) Головна племінна межа русько-словацька протягом довгих століть майже не переміняла ся і була така як сьогодні.

2) Коли розпочала ся в XIII а головню в XIV ст. руська міграція від півночі, в басейні Рибницького була вже людність словацька.

3) Русини осідали від початку також поміж Словаками, приймаючи поволи їх мову, уводячи одночасно багато руських елементів (лексикку) у мову словацьку і подаючи тим окремий діалектичний характер сій частині словацького язика, що зоветь ся східнім¹⁾, з більшими або меньшими ріжницями, в міру того, чи вплив руського елемента був більше чи меньше живий. Якийсь час задержували руські колоністи свою мову, але поволи молодші покоління підпадали що раз більше ассіміляції до словацького язика.

4) В деяких історичних часах, наперед XIII—XIV ст., опісля XVII—XVIII був міграційний рух такий значний, що «руська» віра брала дуже часто верх, а навіть в часі католицько-протестантської боротьби могла ассімілювати людей иньших конфесій.

5) Руські колоністи серед Словаків, приймивши навіть словацьку мову, довго не переставали себе звати Русинами (Руснаками) на означенне своєї релігійної окремішности. Се есть в часті й дося, хоч звичайно потомок тих Русинів говорить тепер, що його віра «руська», але мова «словенська». Сей ассіміляційний процес був давнійше ще стілько живійший, що словацький язик мав ся за «панський», яким говорила північно-угорська шляхта і міщанство. Як що таким пословаченим Русинам приходило ся переходити на нові оселі, прим. між Мадярів, Німців, Хорватів, а традиція племінної окремішности була ще жива, то на нових оселях назва «руськості» полишила ся у них не тільки для означеня конфесії, ане навіть для мови і взагалі національности, хоч вони об'єктивно вже ніщо иньше як східні Словаки (сюди належать т. зв. Бачванські Русини й ин.).

5. Землин (Земплин).

Землинська столиця по *Мароморошській* найбільша у північно-східній Угорщині. Ділить ся вона на три етнографічні полози: північна найменша

1) На нашій мапі тільки *Гумир* належить уже до західньої словацької групи.

руська, середня — словацька з руськими колоніями, південна найбільша — мадярська. Перша обіймає самі верхівя рік Лаборця й Ондави, друга простягає ся над сими обома ріками і Топлею аж до сполученя сих рік з собою і Угом, третя попад Бодрогом по Тису. Числові відносини всіх трьох народностей подібні: пайменьше 34.831 (11%) Русинів, 106.114 (32%), Словаків, а найбільше 174.107 (53%) Мадярів¹⁾. Племінні відносини в сім комітаті доволі не ясні і не тільки урядові означення показують ся часто дивовижні, але й дослідники дуже мало годять ся з собою²⁾.

З 10 повітів переважно руські громади мали-б бути, по офіційальним датам, тільки у 4 (*снинським, гуменським, стропківським, воронівським*), в дійсности у 6 (ще у *сечовецьким і токайським*). Тут ріжниця тільки у руських колоніях, що їх уряд записав словацькими і мадярськими. Одначе й на головній руській території є значні ріжницї між урядовою статистикою й отсею картою. Що до *снинського* повіта (долини: Ублї, Улички й гор. Цироки), то сей майже цілком руський: 45 громад руських (з тих одна — *Зубне* — не зовсім певна), 4 словацькі (*Снина, Цирока Бела, Длуги, Папин*)³⁾. З поміж словацьких громад *Длуги* мають найбільше Русинів 2.14%, та будімо зовсім нема у *Ц. Белї*. Зогляду, що словацькі громади майже найбільші у повіті, тому обнижають число Русинів на 70% (урядово 68.22)⁴⁾. *Гуменський* повіт (долина гор. Лаборця) руський у північній половині. Значнійшої ріжницї між сею картою й урядовою статистикою нема. Словаки мають мати релятивну більшість, а Русинів третина (32.57%). Руських громад 30, з поміж них найбільше чужих елементів єсть у *Межилабірцях* (Русинів 53.8%). Жиди записували ся за Німців, Мадярів, а навіть за Словаків, а найменьше за Русинів⁵⁾. Що до двох громад єсть деякі сумніви, чи можна їх порахувати між руські, себто *Дедачовці* і *Машковці*. Навіть знавці означали їх як словацькі; на ділі панує у них кріпко перемішана мова, що зовсім природно виходить з їх географічного положіння. Може коли й дійсно стануть вони такими як згадувані вже села у собранецьким повіті (Уг); до них можуть з часом и прилучити ся й *Валашківці*. На словацькій території єсть дещо Русинів

1) В р. 1890 відносини сі були инші: 10%, 36% і 47%, але з сих ріжниць не можна нічого певного витягнути.

2) Ріжниця не означуємо подрібно, бо їх багато; про се близше у моїх названих висше статях; окремішности карти *Черніа* подані при кінци.

3) Урядово (1900): 43 руські, 6 словацьких (ще *Зубне* і *Негваль-Полянка*). В чому відхиляєть ся карта від статистики 1900 р., показують процентові числа Русинів при кожній громаді.

4) Значнійше число Словаків єсть ще в руських громадах: *Грабовець, Зубне, Стачкин, Ублї*; у *Стачкині* і *Телепівцях* єсть навіть дещо Поляків.

5) С. *Рокитівці* мало бути 1890 р. римо-католицьке (?), 1900 р. воно греко-католицьке.

нів у *Гуменнім* (0·41%), *Коханівцях* (3·87%), *Порубії* (2·3%), *Камениці* (0·8%), *Тополівці* (0·5%)¹⁾ та ще мабуть у *Лисковцях*. Сусідній до заходу *стронківський* повіт має урядово тільки 23 руські громади на 65 усіх—всі інші словацькі. По моїм обчисленням словацьких громад тільки 15, всі інші руські²⁾. Замкнену територію мають Словаци серед Русинів коло *Стропкова* (*Стропків*, *Гоча* і *Брежниця*), з півдня втискають ся Словаци клином між Русинів над Ондавою (*Жельча*, *Петейовці* і *Туряни*). Два села: *Петрівці* і *Пакастів* тільки до половини руські, Словаци тільки мало перемагають Русинів (урядово 44·14%, 31·88%). Як відірвані руські острови виступають два руські села: *Рафайівці* і *Гіровці*, положені дуже недалеко головної руської території. Що до сього другого, то панує в ній мова так пословачена, що зачисляно його між словацькі громади (у *Гнатюка*), тому то се село означено як не зовсім певне. Так само ще три інші громади з головної території можна назвати непевними, а се прибережні: *Грабовець*, *Рогожник* (у *Цамбеля*) і *Руська Кайня* (у *Гнатюка*); сей назначено на мапі. Гурт Русинів мусять бути у *Голчикивцях* (урядово тільки 2!), а вже без сумніву мусять вони бути у тих словацьких громадах, що всунені у руську територію, хоч урядово їх там майже цілком нема. Число всіх Русинів трудно докладно означити, урядово єсть їх 27·37%, в дійности єсть їх не менше 60%.

В інших повітах цієї столиці маємо тільки руські острови. У *воронівському* повіті одні тільки *Петківці*³⁾ лучать ся з головною руською територією. Далше на південь, по обох боках Ондави, висунені два руські острови: *Руський Кажимир* і *Штефанівці*⁴⁾. Чисто руське *Банське* і русько-словацький *Давидів* з сусідніми дрібними колоніями належать уже до більшої руської групи, що входить також у *сечовецький* повіт, й обіймає ще два села: *Цабів* і *Бачків*⁵⁾. У *михалівському* повіті руських громад цілком нема, дещо Русинів назначено тільки у 3 громадах⁶⁾. У повітах переважно малярської полоси маємо тільки одну руську громаду: у *токайському* повіті с. *Камлошку*⁷⁾. В кількох громадах того-ж повіта має

1) Переважно польська громада.

2) Ріжниця у громадах: *Бжани*, *Бистра*, *Бокша*, *Брусниця*, *Валків*, *В. Владича*, *Н. Владича*, *Гавай*, *Грабовець*, *Детрик*, *Зем. Дрична*, *Шар. Дрична*, *Колбієві*, *Крижлівці*, *Маківці*, *Микова*, *Мразівці*, *В. Олшава*, *Поляна*, *Рогожник*, *Зем. Сташківці*, *Шар. Сташківці*, *Токай*, *Шандал*, *Якушівці*, *Гіровці*.

3) З дослідників *Цамбель* поставив її між словацькі.

4) Дещо Русинів єсть ще у всіх сусідніх селах від *Рафайівців* почавши до *Рудьови* коло *Топлі* і *Седлиц* коло *Ондави*.

5) У 1900 р. оба буцїмто переважно словацькі. *Цамбель* зове *Бачків* таки словацьким. Незначне число Русинів подане ще у кількох інших громадах сього повіта.

6) У *Михалівцях*, *Паздишівцях* і *Гаталові*.

7) 1900 р. подано за переважно малярську, 1890 за руську, 1880 за словацьку (!), 1869 за руську.

бути теж по кількох Русинів¹⁾. В *уймельському* повіті мають бути Русини тільки одиницями, найбільш у Шарошпатаку (8)²⁾, так само у *бодроськім* повіті³⁾, а в *серенчському* майже нема цілком (1).

Головна грапиця Русинів у *Землинській* столиці така: З *Уа* вступає на західній межі *снинського* повіта і на півночі від *Валашиківців* скручує до північного сходу, обходить від сходу та півночі *Стину* і знов добігає повітової межі над р. Удавою, звідси вихиляється до південного заходу аж по *Лаборець*, забираючи руські *Машиковці* і *Дедачовці* і повертає назад на *Удаву* понизше *Папина* й обходить з півночі се село, звертає на захід понизше *Рокитова*, *Берестова*, *Руської Кайні*, *Роложника*, *Пискорівців*, *Грабівця*, обходить від сходу і півночі словацькі: *Петейовці* і *Туряни* та біжить назад долі р. Ондовою, перед слов. *Трепцем* повертається до заходу, займає руські села: *Детрик* і *Петківці* та повисше *Скрабського* гори рікою *Топлею* входить у *Шаринську* столицю. На тій руській території єть словацька група коло *Стропкова*. Мішані, словацько-руські полоси (коли тут взагалі можна про них говорити) є у *Дмух*, *Папині*, *Петрівцях* і *Пакастоті*, *Голчківцях*. На словацькій території єть окрема руська група з 3 сіл, до того 2 ближші собі і 2 самотні руські острови серед Словаків, а 1 серед Мадярів⁴⁾.

Землин — се другий комітат, де бачимо багато Словаків грецького (руського) обряду. Як в *Уу* так і тут переважна їх частина — се колишні заходні Русини з півночі, які з часом підпали добровільній ассимиляції. Се словачене робить тільки невеличкі поступи на головній словацько-руській границі, натомісць на наших очах гине руська мова в середнім *Землині*, понайбільше на тій самій географічній ширині, що й аналогічна полоса в *Уу*. Як там, так і тут визначено окремо на мапі тільки такі громади, де греко-католиків висше 50%, єть їх разом аж 36, не кажучи про згадувані вже в горі сумнівні (8 громад). Всі вони збили ся у дві більші групи, одна

1) *Бодро-Оласі*, *Ердибене*, *Оласіска*, *Рейціаромута*, *Токай*. Чи за тими одиницями криють ся справдешні руські колоністи — годі сказати.

2) Та ще у *Колбаші*, *Вел. Тороні* й ин.

3) *Алард*.

4) При порівнанню висше сказаного з картою *Черніа* виходять деякі ріжниці. У *Черніа* руськими означені *Порубка* і *Петейовці* (мабуть!), натомісць за словацькі подані: *Дедачовці*, *Петківці* й острови, хваб тільки з руськими меньшостями. Одна тільки *Воля* над *Лаборцем*, *Камлошка* коло *Шарошпатака* і *Добра* межі *Тисою* та *Боршою* означені за руські. Виходить, що ассимиляційний процес дійшов уже в першій половині XIX ст. вже до того, що руські острови серед Словаків можна було мати за загалом словацькі. *Черніоті* руські меньшости дуже розгалужені, так що докладно годі їх переповідати. Словацька територія майже вся покрита ними (найменьше коло *Гуметного* і в клині між *Ондавою* та *Топлею*); на мадярській бачимо одну групу коло *Шат. Уйгеля* і *Шар. Папака* по обох боках *Бодрога* і *Божви*, другу на сході між *Тисою* і *Боршою*, третю воколо *Серенча*.

вздовш правого боку Топлі коло *Сечовець* і *Требешова*, друга між Ондавою і Лаборцем повисше *Михаловець* як продовження такої самої ужської групи. По за сими групами маємо тільки поодинокі греко-католицькі острови: на півночі 6 громад, між ними *Цетейовці* майже замкнені руською етнографічною територією, бо *Порубка* таки належить до ужської групи; на полудні єсть тільки 2 острови. Таких громад словацьких, де «руський» обряд числить висше 20%, маємо більше 60-ки; згуртовані вони переважно між дольською Топлею й Лаборцем. Зовсім без греко-католиків нема майже словацької громади в *Землині*. Руську групу повисше *Сечовець* треба мати не за що више як тільки за останки великого колись простору, сколонізованого перед століттями Русинами; гірський характер околиці, комунікаційні труднощі були причиною, що в 3 селах таки ще говорять по руськи, як не виключно, то в переважній частині. Сей процес словачення зайшов уже далеко в *Давидові* і *Порубині*, яка певно ще не так давно мусіла бути переважно руська.

Розуміється — усе що тут сказано про Словаків грецького обряду, *mutatis mutandis* треба приложити й до греко-католиків з мадярською мовою. Одна група повисше *Шаторальяуцеля*, друга на схід від першої недалеко Тиси, та ще дві з окрема над Бодрогом — разом 11 громад, а при них одна з словацькою мовою (*Н. Регмец*). Греко-католицькі меншости єсть скрізь по мадярській території.

6. Шарш.

Ся столиця належить тільки двом племенам (друга після Угочі), себто Словакам і Русинам, у відносиних 3 : 2. Тут урядово подано число Русинів на 33.988, себто 19.48%, в дійности єсть їх там коло 22.5%, себто близько четвертина усеї людности¹⁾. Найбільше «руський» повіт — то *маковицький* (басейн гор. Ондави), бо має понад 70% Русинів (урядово 53.19%)²⁾. Словацьких громад єсть тільки 4 (*Местіско*³⁾, *Стебницька Гута*, *Шмільно* і *Зборів*), 2 з них то лишень острови серед Русинів, всі иньші (70) руські. Словаки живуть у більшім числі у *Сорочині*, *Тишинці* і *Дуплинці*⁴⁾; Поляки

1) Словаків має бути 66%, Мадярів 6.3%, Німців 6.2%; 1890 р. були ті числа (без війська): 20.8%, 66.9%, 3.4%, 7%; військо додає Мадярам 0.2%, Німцям 0.1%, Русинам відбирає 0.2%, а Словакам 0.1%.

2) Ріжниця у громадах: *Тишинець*, *Сорочин*, *Грибів*, *Петрина*, *Суше*, *Кожуціці*, *Мироля*, *Бодружал*, *Прикре*, *Н. і В. Комарник*, *Крайня Бистра*, *Гавранець*, *Долмоля*, *Свиднички*, *Кружльова*, *Капишова*, *Чернина*, *Рівне*, *Стебник*, *Регмец*.

3) У сім селі панує радше польський діалект, аніж словацький.

4) Сі останні три села означені на карті як руські, але сумнівні. Прилежні вони словацьким громадам коло *Стропкова*, тому людність говорить у них обома мовами. Перемішані були вони мабуть з давна.

окрім *Местиска* ще в обох *Свидниках* і *Річці*. *Топлянський* повіт (на середній Топлі) тільки в малій частині руський, на правий бік Топлі виходить тільки одна руська громада *Влача*, але й на лівому боці не всі села руські. Всіх руських громад 21¹⁾, з тих 1 творить острів серед Словаків—*Фулянка*. На руській території маємо замкнений словацький острів в *Радомі* й *Округлім*, який разом із *Стропковом* та *Местиском* творять одну чужоплемінну групу. З руських громад *Брезівка* має мати близько половину (?) Словаків, за те серед словацьких громад більше число Русинів єсть у примежних: *Ласцові*, *Кручові*, *Маргані*, *Кокині*, *Керешфеї* і *Шмільні*, та у словацьких островах. Дальший на захід—*секчівський* повіт руський тільки у меншій частині, має 25 руських громад, переважно на верхівях Топлі²⁾. На руській частині того повіта єсть 1 словацький острів: *Ленартів*, а на словацькій частині 1 руський острів—*Решів*. Більші гурти Словаків єсть теж у руських селах: *Грабське* та *Львівська Гута*. У словацькій частині повіта дещо Русинів зазначено у *Бардієві* (0·23), але єсть їх там без сумніву більше. В інших нема Русинів майже цілком (?). Загальне число Русинів у повіті повинно бути коло 27% (ур. 23·71%). *Вишньоториський* повіт (басейн горішньої Ториси і середнього Попрода) на 58 громад єсть 24 руські³⁾, але руської людности не буде більше 33% (ур. 31·61%). Села *Плавниця*, *Плавеч* і *Дуботинь* творять словацький острів між Русинами та Поляками і Німцями у *Спишській* столиці. *Ренчичів* (над М. Свинкою) єсть руським островом між Словачками. Дещо Русинів єсть у *Кривяках*, *Литяках*, *Брезовичі* і *Сабінові*. Натомісць значне число Словаків єсть у *Громоші*. *Широцький* повіт словацький. У ньому тільки 2 переважно руські села: *Клемберж* і *Миклушівці*⁴⁾, дещо Русинів єсть у *Седлицях*, *Руськім Новім Селі* коло *Прешова*, та у самім *Прешові*—тільки певно більше, аніж урядово записано⁵⁾.

Головна руська межа у сій столиці дуже крута: над Топлею виходить із *Землинської* столиці, біжить горі Топлею, займаючи на правім боці *Влачу* а полишаючи на лівім боці словацькі: *Мичаковичі*, *Гірлатовце*, *Брезов*, *Ласців*, *Маргань*, *Кучин*, *Куриму*, *Дубину*, *Грабовець*, звідси скрутом обіймає з півночі *Гажлин* і знов доходить до Топлі понизше *Біловези*, звідси іде на північ полишаючи словацькі: *Бардієвську Нову Вес*, *Дугу Луку*, *Зборів* і *Шмільно*, дальше скручує на захід, перетинаючи р. Яругу. Всьому

1) Ріжниця: *Бенядиківці*, *Фулянка*, *Кобульниця*, *Щастик*, *Влача*.

2) Урядово тільки 21; ріжниця: *Боллярка*, *Криве*, *Криже*, *Мальчів*.

3) урядово 21, ріжниця: *Громош*, *Олійник*, *Пусте поле*.

4) Урядово тільки Миклушівці, і вони ще дійсно з цілої групи руських колоній заховали найбільше руського характера.

5) У вишньоториськім повіті нема цілком Русинів, статистика показує їх тільки 2. Сторінка по славянознавству.

місци можна покласти край судільній етнографічній території Угорської Русь. Тут зійшлися вони клином при самій державній границі. Трохи даліше руська територія розширяється знов до полудня. Межа іде наперед по під *Стебник, Тварижці*, повисше *Габолтова*; звідси повертається на південь, перетинає *Топлю* на заході від *Тарнова* іде правим боком р. *Солотвини* займаючи і руське с. *Криве*, а коли доходить до водного розділу рр. *Топлі, Секчова* і *Ториси*, сходиться у басейн *Секчова* і забирає там чотири близькі до себе руські громади: *Завадку, Гералтик, Жатківці, Городиско*, даліше іде в напрямі західнім у басейн *Ториси*, понизше *Шоми, Яковян*, обіймає з заходу *Ганилівці*, а з півночі словацькі *Лучку* і *Каменицю*, даліше розділом води *Попрада* і *Ториси*, забираючи над сею останньою два горішні руські села: *Штельбах* і *Блажів*, та тут переступає у *Спишську столицю*¹⁾. Мішана словацько-руська полоса виступає в кількох місцях: *Мичаківці, Ласців, Кручів* і *Мортань, Шмільно, Ганилівці, Кривяни, Липяни*, та у словацьких островах, яких єсть 4 (а 5 громад). Руських островів єсть 4 (а 5 сіл).

І тут треба зазначити ті села, які не дають зовсім ясного критерія своєї словацькості або руськості, творячи перехідний елемент. Прим. *Цамбел* має за словацькі села: *Влачу, Фулянку, Клемберк, Громош* і *Пустеполе*; *Гнатюк* називає знов словацькими ще отсі: *Дурдощи, Герлахів, Гералтик, Завадку, Жатківці, Яковяни* і *Миклушівці*, а руською — *Стебницьку Гуту*. Тут можна би поновити усе те, що сказано висше при подібній прояві у *Землині й Угу*²⁾.

Звісну нам прояву греко-католицьких Словаків маємо скрізь по столиці, окрім тільки сіл над горішньою *Свинкою*; у більшості вони в отсих громадах: *Квачани, Седмиці, Дубовець, Кокіня, Керешфей, Руська Нова Весь, Абрановці, Варановці*. В деяких із них процес словачення ще не скінчився, як показують малі числа Русинів у них і богата руськими елементами мова.

1) Як бачимо руська територія у *Шариши* ділять ся на дві частини, мало тільки злучені з собою (*Стебник*), а поміж них всувається, близько до самої границі *Галичини*, словацька територія. Для історії руської колонізації ся обставина важна. Виходить, що західній *Шаріш* та *Синш* був мабуть зайнятий Русинами з *Галичини*. До того на середній словацькій частині комітата маємо всі найдавніші (XII—XIII в.), оселі, а з сього логічний висновок, що взагалі шарішська колонізація руська була доволі пізна.

2) Даючи позір на карту *Черніа* зазначимо ось які відміни: *Стропівська Оляка* (!), *Дурдощи, Влача, Дупли* (і *Местеко?*), *Фулянка, Яковяни, Олійник, Н. Тварижці, Громош*, мабуть і *Пустеполе*, а навіть *Обручце, Лешава й Липник* — словацькі; за те *Гоча, Радома, Окруме, Ленартів* (!), *Седмиці, Керешфей* і *Новавес* — руські. Ріжнє в означенні руських меншостей не відмічаємо докладно, бо протягом більш аніж пів сотки літ відносини в колоніях могли дійсно змінити ся. Громадять ся вони по лівім боці *Ториси* коло землянської границі, коло *Решова, Фулянки* і *Клемберка*.

7. Спшш.

Сеї комітат обіймає верхній Поцград, верхній Гернад і правий бік Дунайця. В історії грав ролю важних політичних воріт між Угорщиною, Польщею й Русю. Відповідно до сього історичного значіння сієї землі уложили ся й племінні відносини. Чотири племена сядять тут побіч себе, не зараховуючи найменших числом Мадярів, які не займають тут (так само як у *Шарши*) ніякої суцільної території. Сюди належать: Русини, Поляки, Німці і Словаки¹⁾. Що до перших, то у сій столиці маємо закінченне головної території Угорської Руси. Кінчить ся вона двома раменами, що розділили ся ще у *Шарши*. Північне рамя, по лівім боці Попрада, лучить ся з галицько-руською територією, південне рамя кінчить ся у формі півострова на вступі до сеї столиці. Північне рамя обіймає громади: *Сулми, Кремназ, Гранастів, Мнишик, Орябину, Камінку, Литманову* — у *старолубовенськім* повіті²⁾, та *Фольсарк* і *Вел. Литник* — у *старовескім* повіті. Південне рамя обіймає: *Якубани* у *старолубовенськім, Годермарк* у *кежмаркськім, Ториски* і *Н. Репаші* — у *левоцькім, Омшавицю* і *Подпроч* — у *подградськім* повіті³⁾. Окрім тих двох рамен маємо руські острови. *Остурня* у *старовескім* повіті — найдалше до заходу посунене руське село. На правому боці Гернаду у повітах *милецькім* і *нововескім* маємо доволі великий руський простір, зложений із 5 сіл: *Виш. і Ниж. Словинок, Порача, Завадки* і *Гельманієцьє*. На захід від сеї групи лежить руський острів *Койшиє*⁴⁾. Окрім того Русини є у 3 словацьких громадах: *Гобарт, Виш. Репаші, Павляни*, й 1 німецькій — *Шмелницькій Гуті*. У дрібнійшій числі розкинені у 5 громадах⁵⁾.

З усіх спшшських громад деякі сумніви що до своєї приналежності може мати тільки *Подпроч* (у *Цамбеля* словацький) і *Гранастів* (у сьогож — польський), хоч інші свідства велять оба сі села назвати руськими.

Отся карта перша, що визначає на *Спшшу* Поляків. Усі дотеперішні мапи знали на їх місци тільки Словаків, так само й урядові переписи. В дійсности в долині Дунайця і в часті Попрада живе до 20.000 (яких 9%)

1) Урядово раховано 1900 р. 14.333 (8.30%), без війська 13.913 (8.20%) — Русинів, але се число треба збільшити хоч до 9.10%; Словаків мало бути 58.20%, Німців 250%, Мадярів 6.20%, Поляків буцім не було майже (нижше 10%).

2) Статистика 1900 р. села: *Кремназ, Гранастів* означає як словацькі. Сеї повіт найбільше руський, урядово числить 35.27% Русинів, але можна се число піднести до 38%; релятивна більшість словацько-польська.

3) По статистиці 1900 р. *Ториски, Репаші* і *Подпроч* — словацькі.

4) Урядово *Гельманієцьє* і *Койшиє* — словацькі.

5) *Недеча, Галішовце Ріхвалд, Колачково, Лейбіц, Гелвін*. Значне число (414) подає статистика у Левочі, але сюди входять переважно вояки з *Марамарома*; так само мабуть в *Ллоці*.

людности, що говорить діалектом польської мови. Правда, людей сих з погляду національно-культурного, а ще менше з політичного, годі позвати Поляками і вони самі себе мають за Словаків і так подають себе при переписуванню. Такої недостачі свідомості своєї племінної окремішності як в угорських Поляків (ще більше єсть їх по західнім боці Татрів) нема на півдні Угорщині, тому то — як дотепер стоїть справа — можна було їх зовсім ігнорувати, всеж таки означено їх на цьому місці окремо, тим більше, що головний критерій був тут язовий¹⁾. Крайні руські села, як *Гранастів*, *Мнишик*, а головно *Остурня* говорять навіть мовою сильно спольщеною.

Головна етнографічна межа входить із *Шариша* у *Спиш* на вододілі Гернада і Ториси, розділяє *Омшавицю* від *Брутовців*, обіймає *Подпроч* і скручує до заходу обіймаючи долину верхньої Ториси входить у басейн Попрада, забираючи з над Ломницького потоку руське село *Годермак*, а з над Якубянською п. *Якубяни*, повертає назад у *Шариш*, обходить від сходу знаний нам словацький острів над Попрадом (3 громади), повертає знов на захід до Попрада і спишської границі повисше *Матисової*, біжить понизше *Орябини* і *Камінки*, перескакує у басейн Дунайця загортаючи два крайні руські села над р. Липниковою, і не доходячи самого Дунайця повертає через границю на галицький бік, щоб захопити і тут крайні руські села: *Шляхтошу*, *Чорну* і *Білу Воду*, повернути назад у Спиш, виминути з полудня русько-польський *Пільгіс*, і понизше *Мнишка* (польсько-русського) перейти на правий бік Попрада у Галичині, в напрямі *Н. Санча* і *Грибова*.

Таким способом означена русько-словацька етнографічна межа (до жерел Ториси), руська-німецька і русько-польська (з перервами аж до виходу Попрада). Руська група по правім боці Гернада має в сусідстві як Словаків так Німців, *Остурня* — тільки Поляків²⁾. Інтересно, що хоч тутешні руські громади ще від початку XIV чи кінця XIII ст. входять клином і островами у словацьку територію, все таки, поминаючи непевний *Подпроч*, маємо тут тільки одну словацьку громаду у більшості своїй «русського» обряду (*Лачнов*)³⁾. Правда єсть і в інших такі Словаки, та вони всюди є тільки меншостями серед корінних Словаків.

1) Літературу до спишських Поляків подали *Нідерле* і *Цамбелъ*. Взагалі польська колонізація на Угорщині мабуť давніша руської. Руські осадни на Спишу мають документальні свідства ледви з початку XIV ст. (*Остурня* 1313).

2) Карта *Червія* тим тільки не годить ся з нашою, що на ній *Кремаж*, *Гранастів* і *Мнишик* — словацькі (польські); поза сям нема майже ніяких ріжниць.

3) Говорять там, що правда, словацькою мовою, одначе так сильно підмішаною руською, що до певного степеня можна-б назвати *Лачнів* руськими.

II. Острови й колонії.

Про острови й колонії в комітатах, де єть масова руська територія, говорено вже висше. З них найдалше відсунена *Комлошка у Земліні*. Тепер переглянемо иньші столиці Угорщини, почавши з близших, ідучи від сходу до заходу. При визначуванні руських колоністів в сих краях майже не можна ужити иньшого жерела як тільки урядової статистики, яка тут очевидно ані трохи не стає певнійшою як усюди. Не маючи можности докладнійше контролювати і критично провірювати урядові дані, обмежаємо ся переважно на датах 1900 р., вказуючи при сьому й головнійші ріжницї в давнійших означенях, головво на картї *Черніа*.

Сатмарська столиця протикає аж до трьох «руських» комітатів, тому від давна напливала до нього руська людність. Східня й південна частина *Сатмара* зайнята переважно румунською людністю, і тут Русинів майже не бачимо, не тому, щоб їх зовсім не було — вони були й єть, тільки з Румунами задля спільности віри скорше ассімілюють ся. Найбільше повинно їх бути у *Вел. Банї* (Nagybánya) де в р. 1900 записано 50 душ (0.45%), в дійсности буде їх там геть більше. На румунсько-мадярській межї бачимо групу громад¹⁾, недалеко південної границї *Улочі*, з руськими колоністами. Найбільше визначено в *Шаркіз* (Sárköz) — 55 душ (2.6%), потім в *Араньош-Медьеш* — 19 душ (0.6%) дальше до заходу, теж недалеко угочської границї єть руські колоністи у двох селах; *Шар* і *Рожаль*. Над р. Самошем, коло *Сатмар-Нейметі*, маємо третю групу, найбільше у самому головному місті — 45 душ (0.17%), на правду буде їх там більше.

Четверта велика група громад із руськими колоністами дежить при західній границї, де переходить у *Саболч*. Обнимає вона: *Парасню*, *Остальї*, *Фабьямазу*, *Держів* (*Держ*), *Нір-Часарі*, *Гебе*, *Нір-Вацварі*, пусту *Терем* (приналежну до *Мерк*) і на крайнім південнім заході *Пенейслек*. Що правда урядова статистика з р. 1900 не подає в них або зовсім Русинів, або тільки одиницями (найбільше — 8 (0.6%) у *Вацварі*), але се певно, що єть їх там більше, навіть иньші села в сій сторонї, що їх на картї не визначено, мусять мати деяку скількість руських жителів (*Годас*, *Канторяноші*, *Матейсалка*, й ин.). Згаданий висше *Пенейслек* (Pénészlek) можна назвати навіть чисторуським селом. Ще в р. 1890 записано його переважно руським, а весною 1903 р. був у ньому *В. Гнатюк* і знайшов його таки зовсім руським. По трохи єть Русинів і в сусідніх селах.

Поза названими групами подає статистика в дрібнім числі Русинів скрізь по північнім і західнім *Сатмарі*, та крім *Порчалми* годї напевно го-

1) *Шаркіз*, *Шаркіз-Уїлак*, *Йовжефлаза*, *Араньошмедьеш*.

ворити про їх тривку ослість, та можливо, що поза одиницями статистики криють ся і більші колонії.

Усіх Русинів в *Сатмарі* урядово раховано в р. 1900 на 279 душ (без війська 270), на ділі треба до сього числа додати ще хоч 1000¹⁾. Звісних нам Мадярів греко-католицького обряду маємо тут скрізь багато. Деяка частина їх повстала певно з Румунів, але й багато з колишніх Русинів²⁾.

1) Офіційно 63% Мал., 33% Румунів, 8% Німців а 00% Русинів (без С.-Нейметі есть їх 01%). В р. 1890 раховано Русинів 1848 (0.4%).

2) *Шаркиз-Уйлак, Шар, Рожаль, Как, Парасля, Остаї, Держ, Часарі, Вашварі, Терем* — мають понад 50% гр. кат.; зовсім без них майже нема одной громади.

Для означення, як поступала у XIX ст. мадяризація Русинів у *Сатмарі*, и для критичної оцінки поодиноких звісток—подаємо побіч себе різні вказівки від *Сірмай* почавши:

	Сірмай.	Фейшом.	Черніг.	1869.	1880.	1890.	1900.
Беренд	мад. рус.	рум. мад.	мад. рум.	рум. мад.	мад. рум.	мад. рум.	мад. рум.
Годас	мад. рус.	мад.	мад. рус.	мад.	мад.	мад.	мад.
Гебе	мад. рус.	мад. рус.	мад. рус.	мад.	мад.	мад.	мад.
Держів	рус.	рус.	рус.	мад. рус.	мад.	мад.	мад.
Йовжефгаза	мад. рус. нім.	рум. нім. мад.	мад. нім.	рум. нім. мад.	рум. мад.	м.рум.нім.рус.	мад. рум. рус.
Как	рус.	мад.	мад. рум.	мад.	мад.	мад. рум.	рум. мад.
Нір-Часарі	рус. слов.	рус.	рус.	мад.	мад.	мад.	мад.
Нір-Вашварі	рус.	мад. рус.	рус.	мад.	мад. рум.	мад.	мад.
Овпалі	?	мад. рус.	мад. рус.	мад.	мад.	мад.	мад.
Пенейслек	рус.	рус.	рум. (!)	мад. рус.	мад. рус.	рус. мад.	мад.
Порчальма	мад. рум. рус.	мад.	мад. рум.	мад.	мад.	мад.	мад.
Рожаль	мад. рус. слов.	мад.	мад. рус.	мад.	мад.	мад.	мад.
пуста Терем	?	?	рус.	?	?	мад.	мад.
Фабіянгаза	мад. рус.	мад. рус.	мад. рус.	мад.	мад.	мад.	мад.
Шар	рус.	рус.	рус.	мад.	мад.	мад.	мад.
Шаркиз	мад.	мад. рус.	слов. мад. рус.	мад. рус.	мад.	мад.	мад. слов. рус.
Шаркиз-Уйлак	мад. рус.	мад. рус.	слов. мад. рус.	мад. рус.	мад.	мад.	мад.

Із названих висше громад *Шаркиз-Уйлак* на початку XVIII ст. (*Magyarország pére-sége a pragm. sanctio korában*) згадуєть ся як заселена «марамарошськими Русинами»; так само у *Vetési* (*Vetés*) мало тоді бути 16 руських родин із Марамароша, в урядових записах XIX ст., крім *Черніа*, не подибуємо вже там Русинів, тільки в 1900 р. воно мадярсько-румунське, з 37 (0.4%) Румунами. Згаданий *Сірмай* подає звістку, що румунське тепер село *Felső-Fernezely* (*Фріза*) було в р. 1690 заселене Русинами з Марамароша і який час називало ся *Felső-Ogocz* (II, 357). Кілька топографічних назв, уроблених із слова «огоч», що подибують ся в різних сторонах Сатмара, велить також догадувати ся, що колись були в них руські колоністи і з часом ассімілювали ся, стали Мадярами або Румунами. В кождім разі була се колонізація пізнійша, а ніяк се не останки первісної словянської міграції.

Коли візьмемо під розвагу карту *Черніа*, то в Сатмарі падуть в очи значні різниці взагалі (мадярсько-румунська межа). Що до руських островів, то *Черніа* знає їх на заході 4: *Держів, Часарі, Вашварі* й п. *Терем*, натомість *Пенейслек*, у нього румунський. Від названих 4-ох островів, що разом із громадою *Ліліш* у *Саболчи* творять одну суцільну групу, означені

Саболч має урядово тільки 156 Русинів¹⁾, в дійсності мусять їх бути хоч у п'ятеро більше. Розкинені вони головню в південно західнім боці комітата, на межі *Сатмара* й *Біара*, де лежить широка полоса на усі три столиці в руськими колоністами. Переважно руських громад тут нема зовсім хіба-б тільки одна *Піліш* (*Pilis*), яка подана за руську у *Черніа* і в переписи 1880 р.; а *Сірмай*²⁾ в р. 1810 називає ще *Луош* (*Nyirlugos*) руським, одначе тепер обі сі громади годі (головню *Луош*) назвати руськими, хоч руський язик ще не зовсім загинув у них. В р. 1900 подано Русинів: *Батор* (*Nyirbátor*) 25 д. (0.4%), *Ачад* (*N.-acsád*) 23 д. (0.9%), *Марія-Поч* (*Magiarócsa*) 13 д. (0.7%), *Луош* 13 д. (0.5%), *Піліш* 9 д. (0.75%), а у дрібнішій числі геть скрізь по комітаті, найбільше вздовш західньої і південної границі³⁾. Мадярів «руської» віри в *Саболчі* дуже багато (19.7%)⁴⁾; в деяких сторонах греко-католики переважають всі иньші віроісповідання, головню у південнім куті, де маємо велику групу громад із греко-католицькою більшістю⁵⁾; такіж поодинокі громади розкинені в ріжних сторонах, але тільки в південній половині комітата⁶⁾, в північній греко-католики не переважають ніде. Остання проява показує також, що останків руської людности в *Саболчі* не можна відносити до давньої давнини⁷⁾.

В *Біарській* столиці живуть Русини у північній часті (повіт *Ейрмі-*

дрібні руські колонії до півночи вздовж західньої границі комітата, але з деякими відмінами від нашої карти (ще *Нір-Медьеш*, *Папаш*, *Добаш*). Подібна група з дрібними руськими колоніями показує ся карта над Самошем (*Патлад*, *Четер*, *Осварі*, *Ветейш*). На правім боці Самоша, в сусідстві *Уочі*, бачимо один руський острів (*Шар*) та дві групи дрібних колоній (*Надмодаш*, *Мейтелек*, *Саразберек*, *Рожал*, *Кішмаейш*, *Як*, *Часлов*, *Четмад*; *Шаркиз*, *Ш-Уйлак*, *Елрі*, *Адорян*). Такий стан можна з деякими поправками (*Петейслек*) прийняти як правдивий для 40-их років XIX ст.—чи і як тепер він змінив ся, на разі трудно домадає знати.

1) 99% Мадярів, 0.7% Словаків, 0.1% Німців, 0.0 Русинів; в р. 1890 мало бути 596 Русинів (0.2% а Мадярів тільки 96%, Словаків 2.8%, Німців 0.6%).

2) *Szathmár vármegye*, II, 19.

3) У *Черніа*, як згадано вище, руським островом єсть *Піліш*, що до дрібних колоній, то ними покрита геть більша половина *Саболча*: вся південна частина аж під *Нірмедьашу*, звідси іде мішана позоса над *Тису* коло *Тімара*, надтисянські болота чистомадярські, так симо вузький клин у глуп комітата; по східній границі аж під *Мандок* вєть ся круто подібна мішана полоса, заходячи з клинами глибоше на захід.

4) 27.7% римо-кат., 38.5% кальв.

5) *Белтек*, *Луош*, *Адош*, *Ачад*, *Абраш*.

6) *Піліш*, *М.-Поч*, *К. Калло*, *Гудлі*, *Вихиш*, *Т. Бід*.

7) Зі званої нам конскрипції 1715—20 викомбіновано 99.7% мадярів, а 0.8% Русинів або Словаків. Одначе вже самі видавці замітили, що під мадярськими іменами часто криють ся такі Русини, з яких багато вже тоді мусло бути змадьяризованих. Вони були головню в отсих громадах: *Мандок* (одна часть), *Палца* (п. ч.), *Lövbretti* (переважно), *Уйфалу* (цло), *Аратош* (пер.), *Гуйге* (мала часть), *Карас* (майже цло), *Таш* (пер.), *Ак* (пер.), *Тейт* (м. ч.), *Напкор* (пер.), *Тімар* (п.), *Саболч* (п.), *Балша* (полов.), *Залад* (пер.), *Віш* (пер.), *Буй* (п.), *Левелек* (пер.), *Бешетмед* (пер.), *Кореш* (п.), *Петислаза* (третина), *Бакталорантша* (пол.), *Поч* (п.), *Почпетрі* (1/2), *Белтек* (п.), *Ейркенейз* (м. п.), *Піріче* (1/2), *Піліш* (п.), *Дюлай* (1/4), *Мічальді* (1/4), *Гелше* (ш. п.), *Уйфортос* (пер.), *Н. Калло* 1/7.

чамфала) близько *Сатмара* і *Саболча*, поміж Мадярами і Румунами. У статистиці 1900 р. подано дуже мало. Найбільше живе їх мабуть у *Піш-колт* (Piskolt) й *Ейршелінд* (E'rselind). У головному місті—*Вел. Варадині* (Nagyvárad) начислено їх 27, а в *Чаналош* (Szalálos) 13 (2·53%). До 1890 р. були ще Русини в середній часті столиці у *Ротарест* (Rotarest) і *Сомбатшар* (Szombatság); вони певно й далі там єсть. У цілій столиці начислено всіх Русинів тільки 95 душ¹⁾.

У столиці *Абауй-Торна* нема переважно-руських громад. Значнійше число Русинів статистика показує між Мадярами у *Модьорошиї* (Mogyórska) 15 д. (5·2%), *Кейть* (Kéty) 43 д. (13·09%), *Сольноку* (Szolnok) 60 д. (17·8%), *Кань* (Kany) 59 д. (25·96%), а між Словаками у *Кральовиях* (Királynép) 15 д. (3·65%). У самих *Кошцях* (Kassa, Kaschau) записано 307 Русинів, та се переважно вояки з *Ужсзої* столиці, місцевих мало бути тільки 48 д. У цілім комітаті подано в р. 1900 тільки 256 д. (0·1%)²⁾. В північній часті комітата єсть 4 громади словацькі з греко-католицькою більшістю, в полудневій 17 мадярських з такоюж більшістю³⁾, головню згруповані вони на верхівях р. Баршоня і Ракаци (ся група простягаєть ся і на сусідній північний кут *Боршодської* столиці). Попри сі «руська» віра розширена скрізь по словацькій і мадярській території; понад 20% між самими Словаками єсть 10 громад, ще більше між Мадярами. Про походжене сих греко-католиків треба те саме сказати, що при иньших комітатах — се колишні руські емігранти. При сім замічу ще, що багато з нинішніх змадяризованих були вже перед тим пословачені, бо инакше не можна пояснити собі факту, що на мадярській етнографічній території говорять вони словацькою або сильно пословаченою мовою⁴⁾.

Столиця *Боршод* має один руський острів, який незабаром стане ма-

1) У *Черніа* на цілий комітат зазначено тільки одну переважно руську громаду — *Ейршелінд*, більш нічого. На длі можна сумнівати ся в руськості її жителів, навіть у 40-их рр. XIX ст., бо вже у словарі *Фейншеша* подано, що «жителі Е. походять з Русинів, та вже тільки старі люди знають руську мову, загал вже зовсім змадяризував ся» (IV, 20). Колошії руські у північній Бігарі походять з тих самих часів, що й у західній *Сатмарі* й півд. східній *Саболчи*, і доля їх однакова, хоч останки все ще мусять бути значнійші авіж се подано в урядових записях.

2) В р. 1890 мало бути 240 (0·1%); Словаків у 1900 раховано 23%, Малярів 72%. Дрібні числа Русинів, крім наведених громад, мали бути ще в остєнх: *Уйварош*, *Здоба*, *Гачава*, *Руська Гадня*, *Вж. Вадас*, *Бодокивараль* і *Пере*.

3) *Клячанов*, *Уйварош*, *Белша* і *Гачава* — словацькі; *Філкеаза*, *Мадьорошика*, *Башков*, *Горваті*, *Кань*, *Перече*, *Бараконь*, *Алаті*, *Оросадна*, *Ф. Вадас*, *Гомройд*, *Ньешта*, *Уйлак*, *Сольмок*, *Шейльсб*, *А. Гадь* і *Кейть* — мадярські.

4) На карті *Черніа* бачимо значні відміни. Як переважно руські названі там: *Н. Да*, *Чань*, *Белша*, *Жардань*, *Уйварош*, *Філкеаза*, *Мадьорошика*, *Горваті*, *Кань*, *Перече*, *Гадня*, *Алаті*, *А. Гадь* і *Сольмок*; окрім того цілий ряд дрібних колоній в ріжних сторонах, між ними *Яношид*, *Реште*, *Ридвань*, *Вейче*, *Віжоль*, *Кишфалу*, *Чобад*, *Фізер*, *Комлош*, *М. Божва*, *Памаза*, *Вайковце*, *Трицані*, *Дюр*, *Жиравя*, *Сєніца*, (пор. мою статью про етногр. теріт. у. Р.).

дярським—*Ірота* (*Irota*); остаточно, чи се громада по правді руська, чи може словацька з «руською» вірою—не знаю добре, тим більше, що в су-сідстві маємо три словацькі громади греко-католицького обряду. Взагалі сей північний кут *Боршода* з сього боку дуже непевний, що треба б провірки на місці¹⁾. Руські меншости повинні б бути ще у *Виславі* (*Viszló*), *Ракаці* *Галвачи* (1.2%) та ще останки в деяких громадах над р. *Шайо*²⁾. Мадяри (і Словаки) руської віри єсть і тут, головно по лівім боці р. *Шайо* і над р. *Гейив*³⁾. В північній стороні ком *Гимира* єсть три словацькі громади гр. кат. обряду (*Вернар* в басейні *Гернада*, *Темарт* і *Шумяч* над р. *Гроном*). разом у числі 3-716. Се певно також колишні руські колоністи; мова їх чиста словацька. У комітаті *Гайду* дещо Русинів живе у *Гайдудорог*, який майже увесь греко-католицький, а не чисто мадярський. «Руська» віра єсть і в иньших громадах.

У північно-західній Угорщині у *Словаччині*, єсть одна руська колонія в *Лощони Прешбурзької* столиці, 1900 р. було там 56 Русинів, себто 8.27%.

Що до *Семигорода* то 1890 р. записано у ньому 414 Русинів, а 1900 р. 1311, з війском 1313 (0.1%). Чи се велике збільшення покласти на рахунок свободи урядової статистики, чи се новий приплив руського елемента—не знаємо поки що докладно, але перше більш імовірне. Замітити треба що сі Русини не виступають у тих місцях, що їх назва вказує, або може вказувати, на давнішу руську колонізацію. Взагалі треба признати, що й давніша руська колонізація не старша XIV ст.; усе що писано про пер-вісне (VII в.) руське населення *Семигорода* належить між чистісенські істо-ричні легенди. Найбільше Русинів було в р. 1900 у стол. *Гуняд*, *Бистриця-Насовд*, *Сольнок-Добока*, *Гаромсейк* і ин.⁴⁾

В південній Угорщині, на схід від *Тиси*, число Русинів за останне де-сятиліття мало більш аніж подвоїти ся (з 474 на 1101). Творять 0.1% всеї

1) Пор. Причинки до пізнання... *Ірота* тільки в р. 1890 була записана переважно русь-кою, поза тим мадярською або мадярсько-словацькою.

2) У *Мішкольці* було 58 Русинів, але переважно між війском.

3) *Вислава*, *Ракаца*, *Абод*, *Мучонь* і *Ш. Палфалва* — словацькі; *Каллоз*, *Гиримбиль*. *Ш. Петрі* і *Г. Керестур* — мадярські. Замітимо, що *Виславу* і *Мучонь* *Черні* зове руськими (*Ірота* у нього мадярська), так само пусту *Бике* над долиною *Баршоньом*, а мабуть і *Ш. Палфалва*; меншости ще в иньших місцях (пор. *Бідерман*, II, 70—71).

4) У *Гуняді*: *Banicza* (10 себто 1.2%), *Lupeny* (457, себто понад 9%), *Petrilla* (68, себто 1.6%), *Zailuvajdejvulkán* (14 — майже 1%), *Nukvora* (127—9.6%). У *Бистриці-Насовд*: *Borgó-bevtercze* (7), *Kiademeter* (64—5%), *Romli* (*Стрімба*) (22—1.6%), *Kosna* (*Тадощкані*) (15—2%), *Majer* (8), *Óradna* (9), *Újradna* (30—1.4%). У *Сольнок-Добока*: *Felsőbraxtaegres* (9), *Széplak* (55—6.7%), *Szamosújvár* (30). У *Гаромсейку*: *Kovácsna* (85—1.9%), *Rapoc* (8). У *Тисі*: *Szik-gyimesbukk* (19), *Szikszenmarton* (7). У *Торда-Араньом*: *Mezőkók* (46—5%), *Berkes* (*Фрона*) (7—1.1%).

людности. Найбільше єсть у ст. *Крашов-Сирень* і *Арад*, менше у *Темеш* і *Торонтал*¹⁾. В дійности мусить їх бути там більше.

Найбільші руські колонії маємо між Дунаєм і Тисою у ст. *Бач-Бодрог*. У цілій столиці було їх 1900 р. 10.055 душ, себто 1.3% всієї людности. Про сих Русинів вела ся перед кількома роками наукова суперечка, чи се Русини, чи Словаки. Беручи діло з язикового боку, треба їх мати радше за Словаків, але тому противлять ся самі Бачванські Русини, маючи себе цілком сьвідомо за Русинів. На се не порадять ніякі філологічні аргументи²⁾. З 13 повітів сеї столиці, найбільше єсть їх у *кулянським* (kulai járás) і *жаблянським* (zabalyai j.) і в *Новім Саї* (Ujvidék, Neusatz). Громад переважно-руських єсть тільки 2 у *кулянському* повіті: *Керестур* (Bácskeresztur), де Русинів єсть на 5.098 аж 4826, себто 94.66% і *Куцура* (Kucsuga), де на 4090 людности єсть 2387 Русинів (58.36%)³⁾. У цілому повіті єсть 8236 Русинів (17.4%), у *жаблянському* 1241 (4.44%), у *Новому Саї* 293 (1%)⁴⁾.

У південно-західній Угорщині Русинів майже нема; у *Будапешті* записано 133, а з військом 176.

У *Хорватії* і *Славонії* було 4673 Русинів, себто 0.2%, а з того 4345 було у самій *сремській* жупанії поміж Сербами, де творили 1.1% всієї людности. Тут творять вони в одній громаді вуковарського повіта абсолютну більшість, у *Петровцях*, де було Русинів 783 на 1054 всієї людности, себто 74.3%⁵⁾. В иньших жупаніях, як *Пожега*, *Вировітіца*, маємо

1) У *Крашові*: Doklin (19—1.5%), Románbogsán (9), Szekes (519—28%), Vecseháza (17—1.5%), Stajerlakapina (110), Resiczabánya (93), Romangraicsza (8) й ин. В *Араді*: Szemlak (169—2.7%), Трояш (14—1.6%), Arad (16), одначе В. Гнатюк весною 1903 р. знайшов у Семлаку до 400 душ, у Nemetregreg-у до 500, Орєска до 50 душ. У *Темешу*: Temesváros (24), Vegesza (22), а Гнатюк ще знайшов до 50 родин у Főlak і коло 10 родин у Kalácsa. У *Торонталі*: Bégaazentgyörgy 16).

2) Гнатюк «Словаки чи Русини». В останніх часах признав їх Русинами проф. Пастриєк у своїй розвідці *Rusini slovenského jazyka* (Сб. ст. по славянов. II). Бачванські Русини прийшли у південну Угорщину на поч. XVIII ст. з середнього *Земліна* і се дає доказ, що вже тоді тамошні Русини вже були словачені, хиба що традиція руськості була така жива, що й свою словацьку мову називають досі «руською», тимчасом на привітчині їх віра тільки ще «руська», а мова вже «словенська».

3) 1131 Німців і 528 Малярів.

4) Важкіші громади з Русинами є: у *кулянському* повіті — Bácsakula 804 (3.31%), Óverbász 428 (8.79%), Újverbász 112 (1.76%), Totza 105 (2.77%), Saervenka 49, Kiskér 22; у *жаблянському* пов. — Gyurgyevo 1119 (25%), Goczpodinsze 66 (1.9%), Nádaly 26, Zabalya 23, Csurog 7; у *старобечемським* пов. (óbeszei j.)—Bácsazenttamás 64; у *юдшаським* пов. (hódsági j.)—Fillipova 15, Lality 21, Pivácsa 21; у *тополанським* пов. (topolyai j.) — Kishegyes 20, Bajsa 19; у *новосадським* пов. (újvidéki j.)—Ókér 14 й ин. менше. На карті *Черніа* не визначено Русинів у *Бачці*, а в розвідці (I, 53) сказано, що єсть вони тільки у *Куцурі* (на мапі вона над. *Керестур* сербський!).

5) Важкіші громади з Русинами у *Срему* є: у повіті Ілок: Немтія 29 (1.2%), Шарєград 33 (1.3%), у митровицьким пов.: Митровіца 295 (2.5%), Дівош 36 (1.6%), Грк 21, Лачярак 37; у шідєським пов.: Бачинці 536 (33.5%), Беркасово 556 (29.5%), Шіц 708 (16.4%), Морович 43 (1.8%), Ямена 74 (3.6%), Ліповац 24 (1%), Гібарац 24 (2.6%), Вашица мала 19 й ин.; у вуковарським повіті: Чаковці 601 (34.5%), до Чаковців прилучене с. Міклушевці—чисто

тільки мале число Русинів¹⁾. Русини *Хорваті* і *Славонії* у значній частині колоністи з бачванської столиці.

Зібравши разом, бачимо, що поза північно-східними столицями маємо 1 острів у *Сатмарі*, 1 у *Боршоді* (?), 2 у *Бач-Бодрогу*, й 1 у *Славонії*. Самих Русинів у тих островах й усіх колоніях, поза головними руськими столицями, урядова статистика за р. 1900 подає на 18,903, але се число можна напевно збільшити 2—3.000.

III. Загальний погляд.

Головна маса Русинів живе у 7 північно-східних столицях, і то у північних частинах їх. В інших столицях Угорщини виступають тільки у невеликих осадах: найбільше руських колоній єсть у *бачбодрогській* і *сремській* жупанії—у них живе близько $\frac{3}{4}$ всіх руських колоністів; майже нема Русинів *за Дунаєм* (південно-західня Угорщина); дуже маленько теж Русинів на Словаччині; в інших частинах Угорщини єсть руські колонії, однак їх дуже тяжко означити задля непевности урядових жерел.

Усіх Русинів (одиниць) статистика 1900 р. подає на 429.447 (без війська 427.825), себто 2.2% всієї людности. З того у північно-східних столицях живе 410.544 (409.392), себто 28.72% (28.8%); в *Хорватії* і *Славонії* 4673 (4666), себто 0.2%; в *Семімороді* 1267 (1265), себто 0.1%; в *південно-східній Угорщині* 1120 (1101), себто 0.1%; на *сємській низині* 10956 (10875), себто 0.2%; в т. зв. *Половеччині* (Palóczföld) 638 (315); на *Словаччині* 139 (123); *за Дунаєм* 62 (42).

Всі ті числа однак, як звістно, мало певні. На іншому місці²⁾ я старався доказати, що число Угорських Русинів можна покласти значно вище до 443.692 (442.070), себто 2.3% всієї людности, у самій північно-східній Угорщині збільшив я число Русинів понад 12.000 душ, але тепер думаю, що ці поправки такі за малі. Тому, на мою думку, краще взяти під розвагу простір і загальне число людности у тих громадах, де Русини мали більшість. Нижче подана табличка дає перегляд тих чисел (що до кількості громад, катастральних моргів і всієї людности); при тому зазначено з окрема ті відносини у кожній столиці що до: 1) усіх громад із руською більшістю, 2) руських островів серед чужих територій, 3) чужих островів серед Русинів, 4) що до території, обнятої головною етнографічною межею.

руське, Янковці старі 42 (3.2%), Сотін 42 (2.4%), Вуковар 21 й ин.; у жупанській пов.: Ра-
чівовці 28 (1.5%), Врбана 39 (1.3%), Раєво село 44 (1.7%); у Карловцях 18 й ин. *Черні*
вгадує (I, 5.4) тільки Петровці і Русево.

1) У жуп. *Пожена*: бродський повіт: Кавіжа 47 (3.7%), Гарчін 39 (1.6%) й ин.; у ново-
градській повіт: ще в менших колоніях; у цілій жупанії 181. У *сіровітській* жупанії
дяковарського повіта: Пішкоревці 68 (2.7%); у цілій столиці 94. У Кріжевцях (Кбгб) *бело-*
варської столиці було 27 Русинів (0.6%).

2) Угорські Русини в світі мад. ур. стат.

		Всі руські громади.		Руські острови.		Чужі острови.		Головна руська територія.	
			%		%		%		%
Мирагород.	громад. . .	98	62	—	—	3	2.3	101	64.3
	моргів. . .	1.028.980	60.9	—	—	74.029	4.4	1.103.009	65.3
	людей. . .	173.986	56	—	—	3.309	1.1	177.295	57.1
Угоч.	громад. . .	33	47	—	—	—	—	33	47
	моргів. . .	72.569	34.5	—	—	—	—	72.569	34.5
	людей. . .	37.461	44.9	—	—	—	—	37.461	44.9
Берег.	громад. . .	162	66.4	1	0.4	7	2.8	168	69
	моргів. . .	363.460	55.3	626	0.1	54.585	8.3	417.419	63.5
	людей. . .	109.252	52.4	284	0.1	3.834	1.8	112.802	54.1
Уг.	громад. . .	90	43	—	—	—	—	90	43
	моргів. . .	346.368	61.7	—	—	—	—	346.368	61.7
	людей. . .	68.165	44.5	—	—	—	—	68.165	44.5
Земли.	громад. . .	132	29.2	7	1.5	3	0.6	128	28.3
	моргів. . .	314.061	28.8	23.301	2.1	6.687	0.6	297.447	27.3
	людей. . .	48.009	14.6	2.857	0.9	3.044	0.9	48.196	14.7
Шарш.	громад. . .	144	37.8	5	1.3	5	1.3	144	37.8
	моргів. . .	239.406	37.8	8.265	1.3	9.767	1.5	240.908	38
	людей. . .	47.995	27.5	1.773	1	2.166	1.2	48.388	27.8
Спиз.	громад. . .	22	10.7	7	3.2	1	0.5	16	7.4
	моргів. . .	82.383	12.9	35.113	5.5	1.504	0.2	48.774	7.6
	людей. . .	20.455	11.8	7.983	4.6	515	0.3	12.987	7.5
Сатмар.	громад. . .	1	0.5	1	0.5	—	—	—	—
	моргів. . .	6.399	0.5	6.399	0.5	—	—	—	—
	людей. . .	1.385	0.3	1.385	0.3	—	—	—	—
Боршод.	громад. . .	1	0.5	1	0.5	—	—	—	—
	моргів. . .	2.143	0.3	2.143	0.3	—	—	—	—
	людей. . .	341	0.1	341	0.1	—	—	—	—
Бач-Бодрог.	громад. . .	2	1.5	2	1.5	—	—	—	—
	моргів. . .	20.892	1.1	20.892	1.1	—	—	—	—
	людей. . .	9.188	1.2	9.188	1.2	—	—	—	—
Срен.	громад. . .	1	0.6	1	0.6	—	—	—	—
	моргів. . .	3.495	0.2	3.495	0.2	—	—	—	—
	людей. . .	1.054	0.2	1.054	0.2	—	—	—	—
Вся Угорщина.	громад. . .	687	5.1	25	0.2	19	0.1	680	5.0
	моргів. . .	2.480.156	4.4	100.234	0.2	146.572	0.3	2.526.494	4.5
	людей. . .	517.291	2.7	24.865	0.1	12.868	0.06	505.294	2.6

Наведені тут числа говорять самі собою, тому не стану робити гальних висновків, хоч і як вони інтересні. Зазначу тільки, що обіймають і людей військового стану, але ріжниця з тогочасних руських громадах війська дуже маленька (жандармерія). Додаточного дочислювання військових людей релятивні числа Русинів не дають нічого, як се зазначено в кількох місцях попереду. Для порівняння дійсного стану руських громад і руської території відсилаю до згадуваної не раз статті, де зібрані докладно числа Русинів на основі урядової статистики 1890 і 1900 рр. З того порівняння *число всіх Угорських Русинів треба означити на більшій території обнятий ними на 14.260 квадр. кілометрів, тобто на 14.527 кв. км.*

Годить ся ще тут пояснити, яка тому причина, що дослідники подавали скількість Угорських Русинів так не однакову. Се ось чому: 1) статистики перед 1880 р. зачисляли до Русинів і Словаків; 2) малярський статистичний уряд роки 1880-1890 настанні фальші при списках людности у некористь Русинів дослідників брали під розвагу число одиниць, урядово записаної, натомість иньші числили за Русинів усіх людей, що жили в руських громадах; 3) ті, що переважно користували ся даними статистиками, побільшали Русинів коштом Словаків і Румунів, і т. ин. Коли дають отсі причини баламутства, тоді деякі дослідники (*Балог, Ньїш і Гнатюк*) цілком безосновно проголошують сьвітови, що були Русини величезними масами на наших очах з дня на день виступили у користь Мадярів та Словаків¹⁾. *В дійсности головна територія Угорських Русинів (не рахуючи дальших островів) має площу в 500 кв. км, а перед тим була вона хіба ще меншою.*

Кінчаючи сей огляд, позволю собі подати для дослідників кілька Русею кілька дезидератів, які на мою думку домагають ся повнення:

1) Потрібна наукова експедиція на русько-словацьку територію, щоб остаточно порішити, де і як стикають ся оба народи, та під розвагу язик, віру і свідомість жителів.

1) Зібрано у *Гнатюка* («Словаки чи Русини?», *Hungarico-ruthenica* зорь...»), *Петрова* («Замітки...») й ин.; критично не провірів сих дат і початок зробив я у висше згадуваній статті (Угор. Русини...), маю також ще колись до сього питання.

2) Розбивати сей хибний погляд — значило-б писати простору розширення, колись зайнятись тим докладніше, тому не розбираю тут сього питання цілком.

2) Дорогою історичних дослідів треба порішити остаточно питання, звідки взяли ся Словаки греко-католицької віри, чи всі вони первісні Русини чи ні, та коли вони такими вже виступають. З сим питанням звязана ще справа генези так званого західно-словацького наріччя й етногр. типа.

3) Так само тільки наукова експедиція може порішити докладно, кудю йде русько-мадярська етнографічна межа в *Бересті* й *Ужці* (головно в останній); і тільки історичними дослідями можна довести до безсумнівної розвязки питання, звідки взяли ся в тих сторонах Мадяри греко-католицької віри.

4) Питання історичної руської колонізації далеко ще не порішене помімо деяких важних початків (*Бідерман*, *Грушевський*, *Филевич*) і воно вимагає ще довгих спеціальних студій, роблених передусім на Угорщині, однаково що до головної руської території, як і руських колоній.

5) Вкінці найважніше може домагання, хоч воно не входить у круг сеї статі: Угорські Русини потребують дуже скорої й інтензивної культурної підмоги з боку менше нещасної частини українсько-руського народа¹⁾.

1) Угорская Русь заслуживает и требует внимания и помощи не одной Украины, но и всей России. *Ред.*

Порядкове число	СТОЛИЦЯ, ПОВІТ, ГРОМАДА.	Загальне число людуности.	Рідна мова.					Віра.											
			Руська.	Слованська.	Мадарська.	Румунська.	Німецька.	Инша.	Греко-католицька.	Римо-католицька.	Протестантська.	Жидівська.	Інша.						
	А.																		
	Марамошська ст.	308,598	148,621	545	42,403	74,978	47,449	602	220,817	28,480	9,228	56,006	117						
	І. Тисманський пов., 11 грон.	38,005	22,391	86	5,586	159	4,682	171	28,017	4,948	469	4,841	5						
1	Біла Тиса.	2,968	2,378	2	171	4	404	4	2,402	235	8	318	—						
2	Білин.	745	637	1	42	—	65	—	636	21	22	66	—						
3	Великий Бічків, Бічкув, Бочків, Бачків (?).	5,294	2,589	6	1,580	50	1,093	26	2,818	1,251	142	1,054	8						
4	Кваса, Квасів.	920	768	1	66	—	92	8	777	48	28	77	—						
5	Кобляцька Поляна	1,778	694	6	825	16	215	22	751	804	17	205	1						
6	Косівська, Квасівська—Поляна, Касополь	1,785	1,651	—	18	4	62	—	1,669	4	—	62	—						
7	Луг, Луги.	1,961	1,688	—	99	12	209	8	1,665	78	15	208	—						
8	Рагів, Рагово, Рахово	5,878	4,157	2	896	28	772	28	4,225	969	87	592	—						
9	Росішки, Росушка.	522	496	—	7	1	16	2	505	1	—	16	—						
10	Трибушани—Білий Потік.	2,185	1,294	18	446	47	819	66	1,374	444	49	317	1						
11	Ясіне, Ясіня — вижне і нижнє	9,029	6,099	5	1,466	2	1,435	22	6,200	1,097	106	1,626	—						
	II. Вишівський пов., 10 грон.	37,572	7,859	3	1,688	16,780	11,241	6	24,817	3,103	89	9,564	5						
1	Борша	7,768	125	—	403	6,251	1,979	—	5,922	881	12	1,972	1						
2	Вишова, Вишова, Вишів—вижня	7,562	271	8	988	2,158	4,191	1	2,500	2,492	67	2,499	4						
3	Леордана.	1,451	24	—	6	1,124	297	—	1,150	6	—	295	—						
4	Петрова	3,850	1,126	—	66	1,465	693	—	2,604	87	1	708	—						
5	Руська Крива, Руськова	1,598	1,849	—	11	4	229	—	1,864	—	—	229	—						
6	Руська Поляна	4,807	3,608	—	90	27	1,082	—	3,671	90	2	1,044	—						
7	Руськова.	2,409	1,852	—	28	14	1,015	—	1,879	26	—	1,004	—						
	III. Омшанський пов., 17 грон.	58,584	8,668	47	19,297	17,106	8,812	184	28,592	7,690	8,297	18,968	42						
1	Лаша вижнє	2,760	2,442	—	88	86	249	—	2,185	22	1	252	—						
	Лаша вижнє	4,880	87	—	28	3,920	—	—	2,088	12	—	2,088	—						
	Лаша вижнє	4,880	87	—	28	3,920	—	—	2,088	12	—	2,088	—						

Порядкове Число.	СТОЛИЦЯ, ПОВІТ, ГРОМАДА.	Загальне число людности.	Рідна мова.						Віра.									
			Руська.	Словацька.	Мадярьська.	Румунська.	Німецька.	Інша.	Греко-ка- толицька.	Римо-като- лицька.	Проте- стантська.	Жидівська.	Інша.					
19	Терешуль	948	900	—	14	—	—	84	—	—	—	6	8	—	—	—	—	—
20	Терново	2.759	1.986	—	89	—	12	722	—	—	—	16	4	—	—	—	—	—
21	Устюрне, Удчорне, Устчорнос.	885	29	—	61	—	2	748	—	—	—	721	5	—	—	—	—	—
1	У. Воляський пов., 26 грм.	27.676	22.710	5	457	—	6	4.489	—	—	—	309	58	—	—	—	—	—
2	Буківці, Буковець	641	589	—	6	—	—	46	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Волове, Воловос	2.986	2.257	—	154	—	1	516	—	—	—	74	20	—	—	—	—	—
4	Вучкове, Вучковос	531	495	—	1	—	—	34	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—
5	Колочава вишня — Імшадь і Не- гровець	1.369	1.202	—	12	—	—	155	—	—	—	9	—	—	—	—	—	—
6	Колочава нижня — Лаз і Горб .	2.724	2.438	1	88	—	—	255	—	—	—	24	6	—	—	—	—	—
7	Існа	799	568	—	80	—	1	200	—	—	—	21	—	—	—	—	—	—
8	Килечин	681	613	—	11	—	—	57	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—
9	Дозанська	864	674	—	2	—	—	188	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Ляховець	364	368	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Майданка	2.333	1.454	3	58	—	2	813	—	—	—	58	18	—	—	—	—	—
12	Новоселиця	810	684	—	9	—	—	117	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Пилипець	758	641	—	10	—	—	102	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Подобовець	858	814	—	—	—	—	44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Прислоп	1.215	964	—	3	—	—	247	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Рекита	262	262	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Річка	896	684	—	12	—	—	134	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Ріпинне, Ріпиннос	1.886	1.198	—	15	—	1	172	—	—	—	4	5	—	—	—	—	—
19	Ростока	512	420	—	5	—	—	87	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Синівир, Товчка-Синівир	2.606	2.188	1	42	—	1	424	—	—	—	56	4	—	—	—	—	—
21	Синівир-Поляна	1.040	909	—	14	—	—	66	—	—	—	51	1	—	—	—	—	—
22	Сольна	405	395	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Сольна, Сольна-Біла, Сольна-Чорна .	751	504	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

№	Назва, гірме.	864	820	84.91	№	№	№	№	№	№	№	№	№	№	№	№	№	№	№	№		
24	Студене, Студеное, Студений — нижнє.	1.146	966	84.29	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	174	—	—	—	—	174	
25	Тороя.	1.084	699	67.60	—	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	314	—	4	—	—	315	
26	Тюшка.	478	358	75.69	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	109	—	—	—	—	108	
1	УІ. Тячівський пов., 14 гром.	21.068	13.740	65.28	15	3.861	107	—	—	—	—	—	—	—	—	3.268	77	1.090	1.910	—	8.471	4
2	Буштіно	1.666	1.084	65.07	—	188	—	—	—	—	—	—	—	—	—	896	8	87	15	—	448	—
3	Буштинський Гандал.	598	58	9.78	3	409	3	—	—	—	—	—	—	—	—	111	9	292	87	—	155	2
4	Воніово, Вуніово, Уніхово	978	678	69.52	—	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	257	19	14	9	—	256	—
5	Дулова	1.135	1.058	98.21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	77	—	—	—	—	77	—
6	Гута	289	28	9.36	4	70	39	—	—	—	—	—	—	—	—	157	1	64	32	—	48	1
7	Колодне, Колодноє.	667	528	78.56	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	184	—	—	2	—	194	—
8	Кричово, Кричова	1.814	1.158	88.20	—	16	3	—	—	—	—	—	—	—	—	180	8	9	5	—	128	—
9	Ремета, Ремют.	960	597	63.23	1	18	31	—	—	—	—	—	—	—	—	318	—	9	4	—	812	—
10	Терезья	2.172	2.084	94.09	—	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	110	—	11	8	—	110	1
11	Тячово	4.550	1.216	26.72	5	2.913	32	—	—	—	—	—	—	—	—	867	17	447	1.764	—	591	—
12	Угтя	2.855	2.245	78.63	2	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	568	18	12	3	—	564	—
13	Уйбаріово	870	718	82.83	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	143	—	3	—	—	149	—
14	Урмезіово	1.602	1.165	71.47	—	145	—	—	—	—	—	—	—	—	—	291	1	45	81	—	293	—
	Чумальово, Чомальово	1.402	1.178	84.02	—	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	209	1	2	—	—	211	—
1	УІІ. Доєжамський пов., 9 гром.	16.866	14.542	86.16	376	359	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1.526	63	778	95	—	1.728	—
2	Березник	1.628	1.617	99.32	—	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	—	—	58	—
3	Довге, Довгос	2.912	1.958	67.03	361	222	—	—	—	—	—	—	—	—	—	368	8	546	76	—	274	—
4	Керезькі	2.158	1.941	90.15	1	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	175	10	32	11	—	150	—
5	Кушница	1.556	1.347	86.57	7	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	168	24	37	1	—	204	—
6	Липецька Поляна	1.628	1.355	88.48	—	40	2	—	—	—	—	—	—	—	—	222	4	35	2	—	216	—
7	Липша	2.665	2.182	81.24	1	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	444	16	14	1	—	476	—
8	Лисчово	1.481	1.447	98.38	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	5	86	4	—	51	—
9	Суша-Броцька	1.090	1.079	98.99	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	9	—	—	77	—
	Задас, Задьнос	1.758	1.616	91.92	4	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	232	—

Порядкове число.	СТОЛИЦЯ, ПОВІТ, ГРОМАДА.	Загальне число людоности.	Рідна мова.						Віра.									
			Руська.	Словацька.	Мадярьська.	Румунська.	Німецька.	Кияшка.	Преко-ка-толицька.	Римо-католицька.	Проте-стантська.	Киявська.	Кияшка.					
			0/0															
	VIII. Гусятинський пов., 17 грех.	40.791	29.404	72.08	9	7.410	25	3.885	58	29.924	1.864	8.104	1.864	8.104	8.104	6.899	—	—
1	Березово	2.002	1.824	97.05	—	29	2	147	—	1.635	27	2	27	2	2	388	—	—
2	Быстра, Нижня Быстра	1.724	1.710	99.10	1	9	—	8	—	1.566	9	—	9	—	—	149	—	—
3	Вашково	4.443	745	16.77	—	3.480	12	256	—	1.169	481	2.492	481	2.492	301	—	—	—
4	Горинцьово, Горинчово, Горинчово	3.521	3.282	98.21	2	69	—	159	9	2.808	55	13	55	13	645	—	—	—
5	Густ, Густе, Густес	8.716	4.161	47.75	4	8.602	4	942	8	5.139	1.204	566	1.204	566	1.807	—	—	—
6	Данилово	775	501	64.64	—	80	—	244	—	516	15	1	15	1	249	—	—	—
7	Драгово	3.566	2.980	89.57	2	62	2	519	1	3.022	22	5	22	5	517	—	—	—
8	Золотарьово	1.946	1.852	95.17	—	9	—	64	21	1.862	—	—	—	—	64	—	—	—
9	Іза	2.505	2.248	89.74	—	36	2	219	—	2.261	20	4	20	4	220	—	—	—
10	Копашно, Копашна	1.520	1.330	87.5	—	9	—	175	6	1.344	1	—	1	—	175	—	—	—
11	Копельово	2.040	1.742	85.39	—	10	—	287	1	1.750	3	1	3	1	286	—	—	—
12	Крайникво	662	611	92.20	—	19	—	31	1	620	13	2	13	2	27	—	—	—
13	Накво	1.806	1.181	90.41	—	28	—	95	7	1.211	1	—	1	—	94	—	—	—
14	Садоботш	1.208	1.182	97.85	—	25	—	1	—	1.145	3	7	3	7	58	—	—	—
15	Селище	1.613	1.394	86.43	—	18	—	201	—	1.412	1	—	1	—	200	—	—	—
16	Сокириня, Сукириця	2.173	1.903	87.62	—	24	3	295	8	1.651	8	11	8	11	473	—	—	—
17	Шандарово	1.072	758	70.77	—	6	—	307	—	763	1	—	1	—	307	—	—	—
	<i>IX. Шуматинський пов., 20 грех.</i>	25.857	13	0.06	—	2.572	21.817	1.443	12	21.461	1.405	51	1.405	51	2.338	—	—	—
	<i>X. Ізмицький пов., 13 грех</i>	23.890	9	0.04	55	299	16.986	4.550	61	19.027	293	37	293	37	4.462	—	—	—
	Б.																	
	* Угоцька стол.	83.816	82.721	99.27	16	85.702	9.270	5.506	102	52.417	7.284	18.036	7.284	18.036	10.566	—	—	88
	* J. Гердтисляський пов., 20 гр.	80.060	28.450	59.07	10	18.413	14	8.056	26	27.657	2.877	4.806	2.877	4.806	6.920	—	—	0
1	Арлявць	1.259	1.259	100	—	240	—	104	—	1.259	124	—	124	—	1.000	—	—	0

Порядков. число.	СТОЛИЦЯ, ПОВІТ, ГРОМАДА.	Загальне число людуности.	Рідна мова.							В і р а.							
			Руська.	Словацька.	Маярська.	Румунська.	Пішецька.	Інша.	Транско-калошицька.	Римо-католицька.	Протестантська.	Жидівська.	Інша.				
5	Бочків	492	7	1.62	—	26	399	—	—	420	—	4	—	—	—	—	
6	Велятин	2,364	1,919	81.52	—	44	1	390	—	1,948	8	7	396	—	—	—	
7	Вераця	945	661	68.77	—	76	1	205	—	705	18	17	210	—	—	—	
8	Гальмін	2,684	16	0.6	—	2,476	28	146	—	364	461	1,068	766	—	—	—	
9	Горбки	289	267	92.39	1	5	1	15	—	272	2	—	15	—	—	—	
10	Гетини	512	300	58.59	—	100	—	112	—	394	3	2	118	—	—	—	
11	Гимайші	271	249	91.51	—	18	4	—	—	258	1	—	12	—	—	—	
12	*Гуля	767	67	8.73	—	698	—	1	1	317	91	302	57	—	—	—	
13	Дюла	719	3	0.41	—	710	5	1	1	65	31	567	66	—	—	—	
14	**Кіральгаза	2,539	1,248	49.15	2	1,056	1	231	1	1,976	595	241	877	10	—	—	
15	Крива	488	449	92.01	—	6	—	33	—	455	—	—	33	—	—	—	
16	Новоселиччя	576	461	80.07	—	—	24	91	—	485	—	—	91	—	—	—	
17	Сасошу	1,674	1,393	83.20	—	67	214	—	—	1,411	32	—	221	10	—	—	
18	*Текегаза	1,106	405	36.61	2	663	1	33	—	515	54	445	92	—	—	—	
19	Тернавка	1,351	403	29.37	—	648	535	13	2	1,210	189	159	292	1	—	—	
20	*Фарголань	745	8	0.4	—	742	—	—	—	125	47	514	59	—	—	—	
21	Хижі	784	575	73.84	—	76	127	6	—	731	5	—	48	—	—	—	
22	Черва	673	515	76.51	—	82	1	75	—	534	87	7	95	—	—	—	
23	Чума, Чома	290	159	54.83	—	127	—	4	—	244	11	31	4	—	—	—	
	В.																
	*Бережова ст.	203,559	95,308	46.72	991	93,198	72	18,639	881	103,261	19,128	57,069	29,052	79	—	—	—
	І. Горіший пов., 32 грон.	27,915	24,920	82.11	28	1,301	—	1,613	53	23,185	473	176	4,131	—	—	—	—
1	Бабичі-Покути	924	894	96.75	18	4	—	7	1	857	80	—	87	—	—	—	—
2	Блаки, Вілок	4,078	3,462	85.14	1	265	—	350	—	3,004	47	72	955	—	—	—	—
3	Іогерешинь, Богаровици	551	519	94.1	—	10	—	22	—	451	2	—	—	—	—	—	—
4	Медь	927	—	07.63	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—

№	Нас. пункт	Таб.	184	77.77	2	—	—	—	—	16	589	—	—	—	—	—	—	104	—
5	Воловця	687	671	97.87	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Волоське, Волоськос	876	866	97.94	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	—
7	Дюк	166	2	1.28	—	13	141	—	—	—	5	1	143	8	—	—	—	—	—
8	Дуби	661	651	98.48	—	10	—	—	—	—	611	1	—	—	—	—	—	4 ^o	—
9	Дубрівка, Дубравка	321	320	100	—	1	—	—	—	—	306	4	—	—	—	—	—	11	—
10	Івашковиця, Вашковиця	3.601	2.999	98.05	—	45	566	—	—	—	2.927	52	—	—	—	—	—	622	—
11	Львоница	1.629	1.559	95.70	—	29	40	—	—	—	1.470	10	—	—	—	—	—	146	—
12	Імстичево, Мистичі	1.315	964	78.8	—	885	14	—	—	—	1.016	37	—	—	—	—	—	206	—
13	Іршава	1.882	1.291	96.92	—	39	—	—	—	—	1.222	21	—	—	—	—	—	79	—
14	Загата-Сундаковиця-Климовиця	1.054	946	89.76	—	20	87	—	—	—	701	—	—	—	—	—	—	353	—
15	Ківаж, Ківаж-Сізде	67	52	77.6	—	—	15	—	—	—	47	15	—	—	—	—	—	5	—
16	Кобальовиця, Кобалевиця	859	819	96.64	—	20	4	—	—	—	758	44	—	—	—	—	—	55	—
17	Колодне (—ос)-Дешковиця	572	482	81.75	—	84	5	—	—	—	428	22	—	—	—	—	—	112	—
18	Комлуш	398	384	96.48	—	—	14	—	—	—	384	—	—	—	—	—	—	14	—
19	Крайня Мартинка	780	610	78.2	—	51	119	—	—	—	615	—	—	—	—	—	—	163	—
20	Лоза, Лоза-Полянка	424	382	90.09	—	6	37	—	—	—	388	—	—	—	—	—	—	36	—
21	Докоть	867	839	96.77	—	28	—	—	—	—	771	—	—	—	—	—	—	96	—
22	Лукова	645	615	95.96	—	9	21	—	—	—	617	1	—	—	—	—	—	21	—
23	Мідяниця	1.611	1.603	99.6	—	7	1	—	—	—	1.486	—	—	—	—	—	—	125	—
24	Осїй, Осуй	319	256	80.25	—	68	1	—	—	—	236	25	—	—	—	—	—	85	—
25	Ремета вижни, вижні	401	377	94.00	—	24	—	—	—	—	377	—	—	—	—	—	—	24	—
26	Ремета нижня, вижні	442	441	100	—	—	—	—	—	—	330	—	—	—	—	—	—	112	—
27	Ростока	1.198	928	77.37	—	194	69	—	—	—	958	9	—	—	—	—	—	226	—
28	Сільце	177	166	93.78	—	5	6	—	—	—	168	—	—	—	—	—	—	6	—
29	Смуляговиця	204	173	84.8	—	1	80	—	—	—	173	2	—	—	—	—	—	29	—
30	Собатин	462	454	98.27	—	8	—	—	—	—	490	—	—	—	—	—	—	32	—
31	Чорний потік-Юровиця	654	620	94.86	—	3	31	—	—	—	621	2	—	—	—	—	—	80	—
32	Шаркадь	29.595	23.192	78.36	—	884	5	—	—	—	23.202	1.581	—	—	—	—	—	4.561	4
	*ІІ. Саласький пов., 57 грим.	99	85	86.86	—	—	14	—	—	—	85	—	—	—	—	—	—	14	—
1	Біласовиця	145	180	89.65	—	5	10	—	—	—	134	—	—	—	—	—	—	11	—
2	Бистре (—ос) вижве	99	99	100	—	—	—	—	—	—	99	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Борсучина				—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—		—

Порядкове число.	СТОЛИЦЯ, ПОВІТ, ГРОМАДА.	Загальне число людности.	Рідна мова.							Віра.															
			Руська.	Словацька.	Мадярьська.	Румунська.	Німецька.	Інша.	Греко-ка- толицька.	Римо-като- лицька.	Проте- станська.	Жидівська.	Інша.												
4	Брустів потік	72	70	97.22	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	Буковець	505	474	98.86	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Вербіаш-Петрушівця-Глубо- кий потік	510	406	79.61	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Верещькі вижні-Драгушівці-Бе- регівці-Лазарський потік . . .	1.925	1.186	85.73	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	*Верещькі вижні	1.704	848	49.79	3	—	125	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Воловець-Яблунів	1.284	839	65.84	3	—	177	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Ганьковичі	385	316	94.43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Голубине, Голубинос	1.121	952	84.93	1	—	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Грабониця Вижня	520	264	50.77	118	—	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Гукливе (—ос)-Таламаш-Верес- течно	1.318	988	74.96	1	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Дяцьковичі	179	173	96.70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Драчина	224	15	6.69	60	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Дусина	681	576	84.58	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Ждєльова	802	587	68.96	17	—	87	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Завадка-Пересирова	782	604	78.52	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Задальсько	278	246	88.49	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Збун, Збунг	108	87	80.55	—	—	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Змір, Ізмір	367	340	94.18	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Змірська Гута	335	278	82.98	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Кавора	579	542	93.61	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Кичорна	328	318	98.45	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Котилівичі	195	184	94.86	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Кущиниця, вижня і вижні . . .	313	301	96.17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Лагура	623	557	89.24	—	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Мадярица-Малі-Табачи	544	503	92.45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Порядков. число.	СТОЛІЦІЯ, ПОВІГ, ГРОМАДА.	Загальне число людності.	Рідна мова.						Віра.														
			Руска.	Слованська.	Мадярська.	Румунська.	Німецька.	Інша.	Греко-ка- толицька.	Римо-като- лицька.	Проте- стантська.	Медієвська.	Інша.										
														0/0									
3	Бенедиківці, Бендакувці	639	437	68.38	8	—	—	—	194	—	—	—	—	—	—	—	443	—	—	—	196	—	—
4	Бобовице	766	738	96.34	10	—	—	—	18	—	—	—	—	—	—	—	746	2	—	—	18	—	—
5	Визниця вишня	807	720	89.21	23	—	—	6	57	—	—	—	—	—	—	—	738	18	—	—	51	—	—
6	Визниця нижня	240	193	80.42	6	—	—	—	22	—	—	—	—	—	—	—	194	13	—	—	21	—	—
7	Герцівці	86	86	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	86	—	—	—	—	—	—
8	Глинянець	412	382	92.71	6	—	—	—	25	—	—	—	—	—	—	—	385	8	—	—	24	—	—
9	Грабовиця вишня	492	286	58.15	1	—	—	—	182	—	—	—	—	—	—	—	282	172	—	—	25	—	—
10	Грабово	324	191	58.92	1	—	—	—	129	—	—	—	—	—	—	—	194	84	—	—	46	—	—
11	Грибівці-Боротинці	387	378	97.67	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	375	—	—	—	12	—	—
12	Давидково старе (—оє) Давид- кова	429	333	77.62	—	—	—	—	88	—	—	—	—	—	—	—	333	6	—	—	88	—	—
13	Жбірівці-Генівці	219	198	90.41	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—	198	7	—	—	14	—	—
14	Жуково	495	455	91.92	—	—	—	—	82	—	—	—	—	—	—	—	457	5	—	—	33	—	—
15	Звяцovo	1,475	1,387	94.03	2	—	—	—	44	—	—	—	—	—	—	—	1,318	44	—	—	22	—	—
16	Іванівці, Іванувці	838	767	91.52	8	—	—	—	56	—	—	—	—	—	—	—	770	12	—	—	54	—	—
17	Ізківці, Ізківці, Івувці	76	71	93.42	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	76	—	—	—	—	—	—
18	Кайданово	1,245	773	62.09	12	—	—	—	109	—	—	—	—	—	—	—	798	38	—	—	165	—	—
19	Калинково	1,093	823	75.3	12	—	—	—	221	—	—	—	—	—	—	—	840	29	—	—	220	—	—
20	Клячаново	991	739	74.57	—	—	—	—	181	—	—	—	—	—	—	—	601	180	—	—	201	—	—
21	Кленівці, Кленувці	823	27	8.35	53	—	—	—	139	—	—	—	—	—	—	—	61	139	—	—	41	—	—
22	Кленівці нові	472	11	2.33	387	—	—	—	63	—	—	—	—	—	—	—	19	18	—	—	376	—	—
23	Клочки, Клочківці	84	78	86.90	—	—	—	—	11	—	—	—	—	—	—	—	73	5	—	—	6	—	—
24	Колчино	502	450	89.64	1	—	—	—	81	—	—	—	—	—	—	—	445	36	—	—	19	—	—
25	Копівці, Моклувці, Копи- шувці (?).	387	354	91.73	4	—	—	—	29	—	—	—	—	—	—	—	358	—	—	—	29	—	—
26	Косово, Косово-Шибрилова	397	354	89.17	—	—	—	—	32	—	—	—	—	—	—	—	303	—	—	—	28	—	—
27	Кушалани	534	315	59.13	—	—	—	—	210	—	—	—	—	—	—	—	321	—	—	—	211	—	—
28	Кушалани, Кушалани	173	160	92.48	—	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	155	—	—	—	15	—	—

ЕТНОГРАФІЧНА КАРТА УГОРСЬКОЇ РУСИ.

40	Султановиця	494	464	98,72	—	5	—	24	1	469	2	—	28	—
30	Лавка	150	148	95,88	—	—	—	7	—	140	4	—	6	—
31	Лісарня	789	657	86,77	—	18	—	69	—	663	18	1	62	—
32	Логово, Логово — велике і мале .	484	428	98,55	—	—	—	6	—	428	—	—	6	—
33	Медведівці	287	274	95,48	—	1	—	12	—	274	1	—	12	—
34	Микулівці, Микулівці	672	617	90,82	1	14	—	40	—	631	9	—	32	—
35	Обова-Чабана-Дубина	1.249	1.086	86,95	—	9	—	154	—	1.096	—	—	183	—
36	Патківці, Патківці, Пад- каньова	1.166	819	70,24	10	182	—	186	19	866	101	22	177	—
37	Підгір'яни	896	341	89,39	1	23	1	19	11	353	20	4	19	—
38	Підманастир	913	220	70,29	1	8	—	83	1	228	79	—	6	—
39	Пузняківці, Пізняківці	2.441	890	82,86	1	1.462	—	82	6	909	84	1.320	178	—
40	Ракошин	1.553	616	99,48	2	380	—	542	13	702	220	66	564	1
41	*Роснигово, Роснигова	727	673	92,57	—	10	—	44	—	673	9	1	44	—
42	Руське, Руськоє	201	184	91,54	—	1	—	16	—	184	—	1	16	—
43	Серенцівці, Серенчувці	137	6	4,98	—	5	—	126	—	6	180	1	—	—
44	Сляк	120	106	88,33	—	—	—	14	—	104	2	—	14	—
45	Тростяниця	163	139	85,27	—	—	—	24	—	139	—	—	24	—
46	Федзешівці, Федзешувці	173	161	98,05	—	—	—	12	—	161	—	—	12	—
47	Черевці	975	874	89,64	—	76	—	19	6	875	11	45	44	—
48	Черленів	1.472	979	66,51	2	255	—	233	3	1.108	99	49	220	1
49	Чинадлево, Чинадловець	401	399	99,63	—	2	—	—	—	378	—	—	23	—
50	Чопівці, Чопувці, Чапівці	596	490	82,21	1	25	—	80	—	500	55	16	25	—
51	Щелестів	179	173	96,63	—	—	—	6	—	173	—	—	6	—
52	Шкурагівці, Шкурагувці	64.343	23.763	50,73	70	14.286	41	8.595	108	26.398	7.017	4.844	8.641	13
1	*Уг. Мункачеський пов., 37 грим.	1.060	992	93,58	—	9	—	59	—	993	5	—	62	—
2	Барбово	966	519	53,73	1	8	—	437	1	516	—	—	—	—

Порядкове число.	СТОЛИЦЯ, ПОВІТ, ГРОМАДА.	Загальне число людности.	Рідна мова.					Віра.									
			Руська.	Словацька.	Мадярська.	Румунська.	Німецька.	Інша.	Греко-ка- толицька.	Римо-като- лицька.	Проте- станська.	Жидівська.	Інша.				
8	Давидково (—ова) нове.	1.872	1.608	86,63	—	108	—	—	—	161	—	1.628	1	80	—	168	—
9	Доробратово, Доробратова	1.421	1.321	92,96	1	86	—	—	63	—	—	1.836	5	7	—	78	—
10	Дрисно	2.010	280	11,44	3	1.771	—	—	6	—	—	332	85	1.518	—	75	—
11	Дунковиця	543	506	92,19	—	29	—	—	7	—	—	524	—	—	—	19	—
12	*Жнятино	1.502	7	0,47	—	1.493	—	—	2	—	—	519	22	791	—	170	—
13	Завидово-Гандеровиця.	1.248	1.222	97,91	—	15	—	—	10	—	1	1.143	18	5	—	87	—
14	Залужа.	609	541	89,00	1	68	—	—	—	—	4	466	22	12	—	109	—
15	Кендереція, Кендерешув.	177	137	77,40	—	—	—	—	40	—	—	135	39	—	—	8	—
16	Керелець.	419	73	17,42	—	20	—	—	326	—	—	78	326	4	—	11	—
17	Клучарка.	1.102	901	81,76	3	186	—	—	62	—	—	825	158	27	—	92	—
18	Кучова, Кучава німецька.	299	29	9,69	—	1	—	—	269	—	—	24	272	—	—	3	—
19	Лалово.	662	469	70,85	3	14	—	—	175	—	1	470	177	—	—	15	—
20	Лецьовиця-Цалів	567	549	96,88	—	1	—	—	17	—	—	549	6	—	—	12	—
21	Лучки, Новоселиця	4.366	3.952	90,52	3	214	—	—	194	—	—	4.088	97	46	—	185	—
22	Макаріово	1.068	1.051	98,50	—	17	—	—	—	—	—	1.011	2	2	—	53	—
23	*Мукачєво, Мукачєво.	14.416	1.604	11,19	47	8.827	39	3.820	79	—	—	3.498	2.751	1.593	6.567	12	—
24	Нове Село	466	49	10,52	—	164	—	—	253	—	—	64	379	9	—	14	—
25	Новоселиця.	171	161	94,15	—	—	—	—	10	—	—	161	—	—	—	10	—
26	Негрово	936	775	82,66	—	5	—	—	156	—	—	780	4	—	—	156	—
27	Павшин, Павшина.	518	85	6,82	—	24	—	—	454	—	—	40	462	5	—	6	—
28	*Підгород, Пуггород.	796	387	48,62	—	54	—	—	353	—	—	401	343	2	—	49	—
29	Пастрляво.	714	678	94,16	1	7	—	—	28	—	—	684	2	—	—	28	—
30	Ромочевиця.	363	358	97,49	—	10	—	—	—	—	—	358	2	—	—	8	—
31	Рисціль-Вільховиця-Дубровиця	850	679	79,88	—	9	—	—	163	—	—	695	5	—	—	145	—
32	Сосенядорф.	362	42	11,6	—	2	—	—	314	—	—	40	305	1	—	16	—
33	Станово	751	717	95,47	—	8	—	—	26	—	—	728	4	—	—	21	—
34	Будячівське	1.234	1.101	89,29	—	214	—	—	66	—	—	1.174	—	—	—	—	—

86	*Форнош	677	—	—	—	668	—	14	—	—	—	82	28	591	81
87	Яблуніво, Жакужа	517	494	95.55	—	5	—	18	—	—	—	398	25	—	94
	*У. Надтислянський пов., 43 грив.	47,069	1,142	2.48	89	45,752	4	105	27	—	—	6,778	6,168	8,054	48
1	*Бене	654	11	0.69	—	642	—	—	1	—	—	125	146	290	99
2	*Береги	1,977	10	0.51	—	1,967	—	—	—	—	—	91	47	1,676	155
3	*Берегас	9,629	117	11.6	33	9,977	2	82	18	—	—	1,289	2,163	3,878	2,770
4	*Берегсвейгардов	689	8	0.47	—	686	—	—	—	—	—	164	129	286	60
5	*Боржова	729	5	0.68	—	720	—	4	—	—	—	58	65	512	94
6	Бучу	542	81	5.72	—	511	—	—	—	—	—	84	194	242	22
7	**Гомок	284	—	—	—	284	—	—	—	—	—	245	14	9	16
8	Гат	1,702	367	20.97	1	1,344	—	—	—	—	—	454	61	1,054	122
9	Кідлош	367	4	1.08	—	380	—	—	8	—	—	11	88	828	10
10	*Кішбегань	740	5	0.67	—	785	—	—	—	—	—	51	59	610	20
11	Квасово	664	505	76.05	1	157	—	—	—	—	—	875	14	28	52
12	*Мужіово	1,328	2	0.15	—	1,318	1	2	5	—	—	318	236	573	199
13	*Надьбегань	1,184	7	0.62	—	1,127	—	—	—	—	—	370	181	523	60
14	Надгут	499	20	4.01	—	479	—	—	—	—	—	55	25	411	8
15	Нове Село	1,193	25	2.09	—	1,167	—	—	—	—	—	80	21	1,092	110
16	Оросієво	627	1	0.0	—	625	—	1	—	—	—	78	208	803	38
17	*Чожа	594	—	—	—	584	—	—	—	—	—	352	89	94	49
18	*Ячмієво	1,071	80	2.8	—	1,041	—	—	—	—	—	767	88	288	28
	*УІ. Косинський пов., 24 грив.	27,560	195	0.69	18	27,198	8	132	14	—	—	1,507	2,195	21,294	2,553
1	*Барнасов	1,142	6	0.52	—	1,133	—	8	—	—	—	104	64	821	153
2	Батю	1,916	58	4.4	—	1,247	1	9	1	—	—	108	85	982	143
3	Бовтрадь	1,408	19	1.85	2	1,347	—	31	4	—	—	106	156	1,061	77
4	Запсонь	724	13	0.79	—	709	—	2	—	—	—	24	42	585	78
5	Кішдобронь	1,165	13	1.11	—	1,152	—	—	—	—	—	14	77	856	218
6	*Косієво	2,058	—	—	2	2,043	—	—	—	—	—	126	307	1,185	440
7	*Надьдобронь	2,810	4	0.14	3	2,756	—	44	8	—	—	44	122	2,455	189
8	*Надьловня	1,671	5	0.29	—	1,666	—	—	—	—	—	175	281	1,187	78
9	*Серне	1,193	4	0.38	1	1,187	—	—	—	—	—	48	52	978	114

Порядкове число.	СТОЛИЦЯ, ЛОВІТ, ГРОМАДА.	Загальне число людности.	Р і д н а м о в а .						В і р а .				
			Руська.	Словацька.	Мадярська.	Румунська.	Німецька.	Інша.	Льско-ка- толицька.	Римо-като- лицька.	Проте- стантська.	Жидівська.	Інша.
10	Тісасалка	1.286	5	3	1.273	—	2	3	99	87	912	187	1
11	Чомоня	1.881	39	—	1.275	—	17	—	68	7	1.156	100	—
12	Шом	1.198	24	—	1.172	—	2	—	125	111	900	62	—
	Г .												
	*Ужеша столиця	153.266	55.742	42.876	46.306	199	7.089	1.044	88.986	32.904	19.565	16.776	85
	*І. Березинський пов., 31 грона	22.803	20.890	851	753	57	979	278	19.752	916	91	2.012	82
1	Бегендл-Пастиль	265	280	—	—	—	35	—	280	—	—	85	—
2	*Березне (—ое) велике	2.480	1.124	810	391	2	616	17	1.232	419	52	755	—
3	Березне (—ое) мале	1.153	808	21	51	30	60	183	791	223	14	94	31
4	Буковець — нижній і вищий	617	607	—	—	—	10	—	606	—	—	11	—
5	Верховина Баистра	811	809	—	2	—	—	—	797	1	—	13	—
6	Вишка	829	824	—	5	—	—	—	813	1	—	15	—
7	Волосянка	1.170	1.152	1	16	—	—	1	1.106	—	—	64	—
8	Гусна, Гусак	449	449	—	—	—	—	—	435	—	—	14	—
9	Домашина	405	408	—	1	—	—	1	391	—	—	14	—
10	Забрідь	498	445	3	9	11	17	13	462	19	—	17	—
11	Завісна, Заусина	356	322	2	5	1	15	11	316	11	—	29	—
12	Загорб	495	481	—	—	—	14	—	474	—	—	21	—
13	Княгиня	455	443	—	5	—	7	—	447	1	—	7	—
14	Кострина	1.122	1.075	6	18	—	11	12	1.020	11	—	91	—
15	Костьова-Пастиль	401	384	—	7	—	30	—	370	1	—	80	—
16	Лубня	262	262	—	—	—	—	—	282	—	—	80	—
17	Луг	884	815	—	6	—	—	11	319	11	—	4	—
18	Ліста	2.807	2.772	2	88	—	—	—	2.689	24	—	189	—
19	Ліста	449	431	—	31	—	—	—	402	7	—	3	—
20	Ліста	449	431	—	31	—	—	—	104	—	—	—	—

Порядкове число.	СТОЛИЦЯ, ПОВІТ, ГРОМАДА.	Загальне число людувості.	РІДНА МОВА.					ВІРВА.												
			Руська.	Словацька.	Мадярська.	Румунська.	Німецька.	Киньша.	Ліско-ка-голицька.	Ліско-като-лицька.	Проте-станська.	Жидівська.	Киньша.							
	*III. Ужгородський пов., 65 грон.	49.913	16.825	10.241	19.472	14	2.987	374	24.564	11.602	5.659	8.061	27							
1	Андрашівці, Андрашувці	446	427	5	1		18		405	5		86								
2	Анталівці, Анталуці	745	538	98	66		91	12	560	161	12	22								
3	Баранівці, Бараниці	791	429	22	297		48		542	111	86	53								
4	Бачава	491	392		7		149	8	332	10		149								
5	Бежіанці, Бежовце	1.800	2	1.639	95		60	4	387	419	856	188								
6	Вірлява, Ірлява	538	515		17		1		411	1		121								
7	Волковці	573	526		7		40		519	14		40								
8	Гельфарк	189	122		17				104	8		27								
9	Глубоке (—ос).	466	384	13	11		55	8	208	200	8	55								
10	Гомок	530	3	1	526				137	267	65	61								
11	Горяни	949	672	31	160		85	1	710	118	86	85								
12	Гусак	389	3	360	6		19	1	137	229		28								
13	Гута	674	2	667	4		1		17	651		6								
14	Гойдош, Паткашиш	551	527	7	13		4		494	16		41								
15	Деньківці, Денькуці	338	296	7	14		21		261	24		33								
16	Гівиці вел.	1.201	5	4	1.176		16		74	309	666	152								
17	Гівиці мал.	397	4	4	888		1		225	166	450	76								
18	Довге, Довгос.	424	59		365				288	118	10	18								
19	Доманиці	1.005	729	152	88		31	5	785	172	15	38								
20	Драці	1.098	804	38	224		27		841	184	24	94								
21	Дубрівка, Дубрувка	747	671		86		40		660	88	8	40	1							
22	Загар	991	1	333	32		25		267	121	546	87								
23	Камлиши	682	488	25	146		28		515	64	12	41								
24	Карчава	451	1	372	48		20	10	248	104	12	27								
25	«Котаргемь», Токраши	160		8	185		1		31	36	118	38								

28	Корчівани	686	508	78.32	1	178	—	4	—	562	50	41	38
29	Корумля	608	—	—	520	12	—	69	7	468	78	—	72
30	Лазі великі	412	348	83.26	2	62	—	4	1	848	88	6	22
31	Линці	667	541	87.10	3	16	—	108	—	547	10	2	108
32	Ляхівці, Ляхувці	461	372	80.69	11	34	—	44	—	887	26	8	45
33	*Минай	339	3	0.88	24	298	—	12	2	142	77	55	65
34	Невицьке, Невицькое	797	746	81.05	10	40	—	1	—	763	19	7	8
35	Німецьке (—оє) вижне	297	1	0.38	288	18	—	40	—	168	81	8	45
36	Німецьке (—оє) нижнє	408	22	5.45	383	45	—	—	8	189	210	37	17
37	**Оноківці, Онокувці	681	1	0.14	646	32	—	—	2	172	492	—	17
38	Ореховиця, Орехово	508	479	95.22	—	24	—	—	—	474	5	1	28
39	Петрівці, Петрувці, Пेत्रовце	585	1	0.18	519	18	—	—	2	168	872	—	5
40	Пинківці, Пінковце	439	7	1.59	202	228	—	2	—	161	106	164	9
41	*Радванка	1.189	285	27.8	258	491	—	157	28	511	287	78	323
42	Середнє (—оє)	1.729	713	41.23	507	186	—	322	1	768	529	29	408
43	Сейков	872	—	—	348	15	—	14	—	244	111	3	14
44	Солотвина	610	517	84.75	—	18	—	80	—	499	27	8	81
45	Солотвинка	277	252	90.97	—	12	—	18	—	254	7	1	15
46	Стрпа	198	184	95.88	1	8	—	—	—	188	8	—	2
47	Ташоля	383	2	0.52	867	6	—	6	—	51	21	278	88
48	*Ужгорода, Ужгар	14.728	500	8.82	1.228	11.631	12	1.071	286	8.947	4.798	1.400	4.660
49	*Хомець	786	20	2.54	2	763	—	—	1	281	154	286	65
50	Худьово	1.285	1.085	88.8	1	66	—	132	1	1.086	6	1	192
51	Циганівці	278	250	89.92	2	25	1	—	—	286	30	1	11
52	*Чаловець	618	22	3.56	5	590	—	1	—	246	294	8	70
53	Чертаж	486	390	89.45	—	42	—	3	1	344	29	5	58
54	Ярок	664	619	93.22	—	24	—	21	—	629	13	1	21
55	Янківці	784	5	0.63	688	111	—	80	—	247	161	383	45
1	*IV. Собралецький пов., 51 грона.	28.360	962	8.98	28.251	1.742	18	2.173	193	14.202	8.524	2.755	2.879
2	Бевятина	419	354	84.49	6	1	—	58	361	—	—	—	58
2	Гажинь, Гажина	594	6	1.59	568	17	—	1	—	840	187	78	89

Сборникъ по славяностудію.

Порядков. число.	СТОЛИЦЯ, ПОВІТ, ГРОМАДА.	Загальне число людности.	Руска.		Рідна мова.					Віра.				
			Число.	%	Словацька.	Мадярська.	Румунська.	Німецька.	Кінська.	Греко-ка- толицька.	Римо-като- лицька.	Прото- стантська.	Жидівська.	Кінська.
3	*Гамре	779	—	660	59	8	26	24	220	456	65	38	—	
4	**Гонькіці	661	1	592	26	—	87	3	445	164	2	50	—	
5	Йовса	805	16	696	84	—	50	9	555	201	7	42	—	
6	Конюш.	525	10	369	15	—	110	1	361	48	6	110	—	
7	Кристи.	466	36	397	8	—	25	—	76	68	261	61	—	
8	Німецька Поруба	591	402	41	5	—	132	1	418	32	—	131	—	
9	**Підгорода, Пулгорода	517	49	358	28	8	80	1	409	27	—	81	—	
10	*Ремети вижні	505	—	496	9	—	—	—	292	156	2	65	—	
11	*Рибниця вижня.	465	1	445	16	—	3	—	246	181	7	81	—	
12	Рибниця нижня.	393	51	298	24	—	20	—	308	67	9	14	—	
13	Руськіці, Рускуці	425	3	362	8	—	81	1	280	114	—	81	—	
14	Собранці	1.143	5	600	372	—	165	1	968	374	67	319	—	
15	Тернавка.	748	6	669	88	—	11	9	498	250	46	14	—	
16	**Хлівнице	495	9	390	27	—	12	57	359	147	1	8	—	
	*У. Калужський пов., 52 грона.	32.106	76	6.850	26.289	75	264	52	8.140	10.988	10.878	2.684	11	
1	Балгаза	510	2	37	470	—	—	1	176	171	133	80	—	
2	Ботсала	528	3	15	490	—	14	1	188	123	132	80	—	
3	Йоври, Йовро-Дарма.	1.532	37	521	968	—	1	15	615	472	96	342	7	
4	*Кіпрат	597	—	21	575	—	1	—	86	123	867	21	—	
5	Конгаза	488	5	1	482	—	—	—	117	245	47	29	—	
6	Лавовці	2.062	6	1.791	248	—	14	3	892	1.481	50	134	5	
7	*Паладь	450	—	5	445	—	—	—	69	67	271	48	—	
8	Семне	764	4	709	88	—	8	—	281	484	18	26	—	
9	Сірге	1.155	7	25	1.128	—	—	—	260	265	479	151	—	
10	**Тарноці	359	1	30	318	—	4	—	122	61	119	37	—	
11	Тернєва	509	3	233	31	—	14	2	131	145	31	36	—	

1	*Землемська ст.	327.998	84.881	10.62	106.114	174.107	144	8.072	4.725	101.058	128.967	71.264	81.588	176
2	*J. Смітський пов., 49 грм. . .	27.495	18.756	68.22	6.710	760	80	786	465	19.450	6.481	118	1.508	—
3	Березовець	142	142	100	—	—	—	—	—	142	—	—	—	—
4	Бастре, Руське Бастре	898	380	97.63	1	5	—	—	2	381	3	—	4	—
5	Валашківці	258	297	98.69	18	8	—	—	—	299	14	—	—	—
6	Волово, Руське В.	429	421	98.12	—	8	—	5	—	424	—	—	5	—
7	Дара	164	164	100	—	—	—	—	—	158	6	—	—	—
8	**Додачівиці, Додачовці	90	—	—	90	—	—	—	4	77	6	—	7	—
9	Дубрава	288	259	95.05	15	8	—	2	—	248	18	—	17	—
10	Гостовиця	887	818	97.18	18	6	—	—	—	768	14	—	55	—
11	Грабова Ростока	165	162	98.18	—	—	—	3	80	164	—	—	11	—
12	Грабовець, Руський Грабовець .	786	466	64.69	124	81	1	34	10	497	149	21	89	—
13	Ілівці	292	278	95.21	—	4	—	—	7	288	1	—	8	—
14	Збів, Збуй	882	801	96.27	5	—	—	19	—	778	28	7	21	—
15	Звала	486	415	92.89	—	—	—	21	4	409	—	—	27	—
16	*Зубе	407	5	1.28	368	2	—	88	—	298	80	—	29	—
17	Калне-Ростока	568	517	91.02	—	28	1	22	—	524	4	—	30	—
18	Кленова	818	788	90.22	14	37	—	29	—	746	15	2	55	—
19	Ковбасова	828	277	84.45	—	2	—	49	—	278	1	—	49	—
20	Колонца	594	545	91.92	5	8	—	36	—	551	8	—	85	—
21	Криве, Крива	898	882	88.42	—	4	27	85	—	882	—	—	36	—
22	Ладомир	450	429	95.88	—	21	—	—	—	407	8	—	35	—
23	**Машківці, Машковці	188	—	—	181	2	—	—	—	180	3	—	—	—
24	Михайлів	161	152	94.41	—	3	—	6	—	152	—	—	9	—
25	**Нехвальполянка	886	2	0.52	872	—	—	11	—	878	—	—	12	—
26	Новоселиця	590	575	97.46	—	1	—	18	1	577	—	—	13	—
27	Остріжниця, Остружниця	197	197	100	—	—	—	—	—	188	—	—	9	—
28	*Пашна	821	8	0.48	745	20	—	53	—	21	740	8	52	—
29	Паргузівиці	192	185	96.81	—	—	—	7	—	185	—	—	7	—
30	Пихве	447	438	96.84	1	5	—	6	2	430	1	5	11	—
31	Поляна велика, Великі Поляни .	741	720	97.16	7	8	—	—	6	648	8	—	90	—
32	Потік, Руський Потік	861	866	96.06	1	7	—	7	—	865	4	—	12	—

Порядкове число.	СТОЛИЦЯ, ПОВІТ, ГРОМАДА.	Загальне число людуности.	Рідна мова.					В і р а.										
			Руська.	Словацька.	Мадярська.	Румунська.	Німецька.	Інша.	Греко-ка-толицька.	Лано-католицька.	Проте-станська.	Жидівська.	Інша.					
29	Прислоп	168	164	—	—	—	—	4	—	—	164	—	—	—	—	—	—	—
30	Пчолине, Пчолина	918	851	85	19	—	—	7	1	—	856	24	8	—	—	—	—	—
31	Рівнина, Рувнина, Рунка	279	258	—	1	—	—	25	—	—	253	2	—	—	—	—	—	—
32	Руське	702	688	7	5	—	—	6	1	—	682	10	—	—	—	—	—	—
33	Смільняк	337	334	2	—	—	—	—	1	—	331	7	—	—	—	—	—	—
34	*Снина	2,750	3	2,457	246	—	—	12	82	—	82	2,428	39	—	—	—	—	—
35	Стакчин	1,266	889	94	47	—	—	118	167	—	897	269	15	—	—	—	—	—
36	Стакчин-Ростока	971	241	8	1	—	—	20	1	—	241	16	1	—	—	—	—	—
37	Старна	885	741	20	25	—	—	47	1	—	760	88	2	—	—	—	—	—
38	Стригіці	344	333	—	7	—	—	—	4	—	339	1	—	—	—	—	—	—
39	Телепіці	732	570	17	—	—	—	85	110	—	584	126	—	—	—	—	—	—
40	Тополя	511	508	—	8	—	—	—	—	—	471	7	—	—	—	—	—	—
41	Убля	951	858	50	41	—	—	1	1	—	828	66	2	—	—	—	—	—
42	Улич	857	778	1	25	—	—	58	—	—	780	29	—	—	—	—	—	—
43	*Ціроцка Бежа	1,108	—	1,077	29	—	—	—	2	—	38	1,018	3	—	—	—	—	—
44	Ціроцке Дауге	1,357	39	1,288	29	—	—	2	59	—	57	1,244	—	—	—	—	—	—
45	Чукаліці	486	412	—	7	—	—	17	—	—	418	1	—	—	—	—	—	—
46	Шмигіці	288	277	—	1	—	—	4	1	—	276	2	—	—	—	—	—	—
47	Яблінка вишня	559	528	5	2	—	—	22	7	—	532	5	—	—	—	—	—	—
48	Яблінка нижня	350	308	15	6	—	—	16	10	—	308	28	—	—	—	—	—	—
49	Ялова	108	97	—	—	—	—	6	—	—	97	—	—	—	—	—	—	—
	*ІІ. Гуманський пов., 74 грон.	88,918	11,047	16,280	2,288	1	2,910	1,892	14,086	15,850	444	8,588	5	—	—	—	—	—
1	Берестів Збудський	218	189	20	4	—	—	5	—	—	189	18	—	—	—	—	—	—
2	Борів	378	325	8	—	—	—	81	9	—	328	14	—	—	—	—	—	—
3	Мидрани, Тидрань	408	398	47	—	—	—	101	24	—	398	100	—	—	—	—	—	—

Порядкове число.	СТОЛИЦЯ, ПОВІТ, ГРОМАДА.	Загальне число людини.	РІДНА МОВА.					ВІРА.						
			Руська.	Словацька.	Мадярська.	Румунська.	Німецька.	Інша.	Латинська.	Прото- антська.	Римо-като- лицька.	Прото- антська.	Жидівська.	Інша.
2	**Бжани	198		191	1			1		177	5		11	
3	**Бистра Строківська	114		114						114				
4	**Бокша	249		164	6			30		162	57		30	
5	**Бруслиця, Бруслиця	285	4	244	18			7		159	15		11	
6	Буковець-Земля	91	83					8		83			8	
7	Буковець Шарпський	248	237	1	8			2		236	3		9	
8	**Валків, Валківці	241	1	238	2					218	16		7	
9	Варихівці	297	253	5	5	7		11		250	37	1	9	
10	Велкроп	223	218		3			1		214	2	1	6	
11	Війтінці	106	99		7					99		1	6	
12	**Владича вишня	93								83			10	
13	**Владича нижня	114								106			9	
14	*Гавай	265	17	226	18			5		241	11		18	
15	**Грабовець Строків, Руський	81		78	4			4		58	12	1	10	
16	*Голчківці, Голчківці	157	2	124				8		38	108		11	
17	Гуменянська Олька	337	265	24	12			34		260	36	7	34	
18	**Гуровці	81		67				4		54	19		11	
19	**Детрак	139		138	1					119	14		6	
20	**Дрича Землянська	122		122						117			5	
21	**Дрича Шарпська	174		173				1		174				
22	Завада	206	198		8			8		198			8	
23	Калия Руська	148	139	8	2			4		140	2		6	
24	**Козлівці, Кезлівці	128		111				5		121	2		5	
25	**Кришківці	72		73						71	1			
26	Крушово, Руський Крушов	370	163					3		167	2		10	
27	Ламно (-8), Ломно	261	251							262				

29	**Микова.	427	45	10.07	804	—	—	—	—	169	16	1	15	—
30	Мивівці, Мивьовці.	194	182	68.04	48	5	14	—	—	47	8	8	2	—
31	**Мразівці.	55	—	—	49	4	38	—	—	281	26	1	37	—
32	Олька Стропківська.	345	279	80.87	4	4	9	—	—	107	9	—	9	—
33	Олька Крива.	125	108	86.40	8	—	8	—	—	272	17	—	4	—
34	**Ольшавка вижня.	298	8	2.78	267	4	28	—	—	175	207	5	15	—
35	Ольшавка нижня.	402	99	24.68	281	2	6	—	—	66	88	—	6	—
36	Пакастів, Пакастово.	160	51	31.88	97	6	14	—	—	65	66	—	14	—
37	Петрівці, Петровці.	145	64	44.14	67	—	18	—	—	119	8	—	7	—
38	Пискариці.	129	108	83.72	8	—	2	—	—	266	27	1	85	—
39	Поруба, Руська Поруба.	329	269	81.76	4	11	1	—	—	287	5	—	20	—
40	**Поляна Стропківська.	262	—	—	258	8	—	—	—	70	—	—	—	—
41	Поточки.	70	70	100	—	—	—	—	—	141	4	—	4	—
42	Праврівці.	149	141	94.56	—	—	4	—	—	155	5	—	18	—
43	Прибуляни.	178	168	88.15	10	1	7	—	—	134	7	—	8	—
44	Пудаківці, Старе Село.	152	184	88.16	1	3	8	—	—	127	9	—	3	—
45	Рачаївці.	139	107	86.98	25	7	—	—	—	148	—	—	13	—
46	Репель, Репейово.	162	147	90.79	1	1	1	—	—	55	8	—	3	—
47	**Рогожники.	66	1	1.51	61	1	—	—	—	189	—	—	5	—
48	Сальник.	144	139	96.59	5	—	—	—	—	75	2	—	18	—
49	**Слашківці Земля.	95	—	—	95	—	—	—	—	161	4	—	12	—
50	**Слашківці Шар.	177	—	—	175	2	—	—	—	128	1.068	17	1.067	1
51	*Стропків.	2.276	8	0.18	947	404	888	—	—	121	1	—	8	—
52	**Токак.	125	—	—	122	—	8	—	—	166	71	—	27	—
53	**Шанда.	264	—	—	206	8	22	—	—	81	—	—	8	—
54	**Якушівці.	89	—	—	81	—	6	—	—	7.005	11.566	2.982	1.687	1
1	*ІУ. Вороніський пов., 46 гром.	23.191	681	2.72	18.980	2.176	481	—	—	508	35	8	9	—
2	Балське.	550	484	86.00	14	21	2	—	—	87	821	1	28	—
3	Беньківці, Бенковці.	387	4	1.08	355	19	2	—	—	448	54	1	86	—
4	*Давидів.	539	2	0.37	491	5	37	—	—	219	208	118	11	—
5	*Глинне.	556	4	0.72	512	8	3	—	—	143	9	—	10	—
5	Руський Кажмиг, Кажмигрово.	162	128	79.01	27	8	—	—	—	—	—	—	—	—

Порядкове число.	СТОЛИЦЯ, ПОВІТ, ГРОМАДА.	Загальне число людуности.	РІДНА МОВА.							ВІРВА.						
			Руська.	Словацька.	Мадарська.	Румунська.	Німецька.	Нішпа.	Трако-ка-толицька.	Римо-католицька.	Проте-стантська.	Жидівська.	Кирша.			
6	**Петківці	182	—	182	—	—	—	—	—	—	—	18	1	—	—	—
7	**Штефанівці	191	—	170	18	—	—	—	—	—	—	62	—	—	—	—
	<i>У. Мизгайліський пов., 44 грона.</i>	84,088	14	24,685	7,940	2	1,109	388	11,249	18,685	6,184	8,162	7	—	—	—
1	*IV. Селюсичський пов., 37 грона.	29,708	116	28,426	5,820	—	450	891	12,981	11,948	2,680	2,084	65	—	—	—
2	**Бачків	787	60	687	80	—	29	1	488	254	2	18	—	—	—	—
3	Гардіце	1,187	6	888	787	—	—	6	414	191	528	59	—	—	—	—
4	Сечовці	8,178	7	1,690	1,170	—	186	120	975	1,248	156	794	—	—	—	—
5	**Цабів, Цабівці	489	38	402	4	—	—	—	821	66	1	52	—	—	—	—
	Чельовці	752	6	553	188	—	5	—	405	266	88	48	—	—	—	—
	<i>VII. Учієський пов., 45 грона.</i>	48,924	25	6,351	41,791	8	496	914	12,978	17,460	11,827	7,216	48	—	—	—
	<i>VIII. Бодриський пов., 50 грона.</i>	48,885	10	189	48,008	8	157	68	8,868	11,206	28,187	8,685	19	—	—	—
	<i>*IX. Томашівський пов., 15 грона.</i>	25,711	89	987	24,485	1	144	55	8,846	10,782	7,548	8,526	14	—	—	—
1	**Козлошка	626	74	8	549	—	—	—	599	18	6	8	—	—	—	—
	<i>X. Серечинський пов., 26 грона.</i>	48,444	1	161	42,812	86	121	263	2,694	20,868	15,705	8,298	14	—	—	—
	Б.															
	*Шаршівська ст.	174,470	83,968	115,141	10,926	88	10,886	8,496	58,484	98,758	14,981	12,262	40	—	—	—
	*I. Мисочинський пов., 74 грона.	28,285	12,369	8,156	277	2	1,689	752	16,988	4,025	85	2,190	2	—	—	—
1	Белівці	174	161	—	—	—	18	—	161	—	—	18	—	—	—	—
2	Бехерів	782	658	14	7	—	87	16	681	25	—	26	—	—	—	—
8	**Бодрумал	181	8	147	—	—	1	—	148	—	—	8	—	—	—	—
4	Вагринів	205	186	19	—	—	—	—	186	18	—	6	—	—	—	—
5	Вашенк	164	148	—	4	—	—	—	147	—	—	7	—	—	—	—
6	Варалка	206	284	—	—	—	7	—	147	—	—	7	—	—	—	—
7	Варалка	284	284	—	—	—	11	—	285	—	—	11	—	—	—	—
8	Варалка	285	285	—	—	—	14	—	285	—	—	14	—	—	—	—

Порядков. число.	СТОЛИЦЯ, ПОВІТ, ГРОМАДА.	Загальне число людуности.	РІДНА МОВА.						ВІРЯ.								
			Ручка.	Словацька.	Мадарська.	Румунська.	Німецька.	Кіншя.	Транско-ка-томська.	Римо-като-лицька.	Проте-станська.	Жидівська.	Кіншя.				
6	**Петківці	192		182	—	—	—	—	—	—	—	118	18	1	—	—	—
7	**Штефанівці	191		170	—	18	—	—	—	—	—	126	62	—	—	—	—
	<i>У. Михайлівський пов., 44 грона.</i>	34.088	14	24.635	7.940	2	—	1.109	368	—	—	11.249	18.585	6.134	3.162	7	65
1	*IV. Сечовський пов., 37 грона.	29.708	116	28.426	5.820	—	—	450	391	—	—	12.981	11.948	2.680	2.084	—	—
2	**Бачків	757	60	697	90	—	—	29	1	—	—	488	254	2	18	—	—
3	Гардіце	1.187	6	988	787	—	—	—	6	—	—	414	191	528	59	—	—
4	Сечовці	3.173	7	1.890	1.170	—	—	186	120	—	—	975	1.246	166	794	—	—
5	**Цабів, Цабівці	489	88	402	4	—	—	—	—	—	—	321	65	1	52	—	—
	Чельовці	752	6	583	188	—	—	5	—	—	—	405	266	88	48	—	—
	<i>VII. Уйєвський пов., 45 грона.</i>	48.924	26	6.361	41.731	8	—	495	314	—	—	12.373	17.460	11.827	7.216	48	—
	<i>VIII. Бодротський пов., 50 грона.</i>	46.385	10	189	46.008	8	—	157	68	—	—	6.368	11.206	28.187	3.636	19	—
	*IX. Токійський пов., 15 грона.	25.711	89	987	24.485	1	—	144	55	—	—	3.346	10.782	7.543	3.526	14	—
1	**Комлошка	626	74	9	549	—	—	—	—	—	—	599	18	6	8	—	—
	<i>X. Серечинський пов., 26 грона.</i>	43.444	1	161	42.812	86	—	121	263	—	—	2.864	20.838	15.705	3.298	14	—
	Б.																
	*Шарпешьна ст.	174.470	88.988	115.141	10.926	38	—	10.886	3.496	—	—	58.484	98.758	14.981	12.283	40	—
	*I. Мокосичський пов., 74 грона.	28.285	12.359	8.156	277	2	—	1.689	752	—	—	16.988	4.026	85	2.190	2	—
1	Белєйці	174	161	88,86	—	—	—	18	—	—	—	161	—	—	18	—	—
2	Вехерів	792	659	86,82	14	—	—	87	16	—	—	681	25	—	26	—	—
3	**Бодружма	151	8	1,99	147	—	—	1	—	—	—	148	—	—	8	—	—
4	Вагрішів	205	186	90,78	19	—	—	—	—	—	—	166	—	—	6	—	—
5	Ілєвці	154	149	96,82	—	—	—	—	—	—	—	147	—	—	—	—	—
6	Модєль	219	149	68,04	—	—	—	—	—	—	—	147	—	—	—	—	—

№	Назва населеного пункту	Числ. мешк.	Площа (кв. км.)	Висота (м.)	Відстань до найближчої залізничної станції (км.)	Відстань до найближчого міста (км.)	Відстань до найближчої дороги (км.)	Відстань до найближчої школи (км.)	Відстань до найближчої лікарні (км.)	Відстань до найближчої церкви (км.)	Відстань до найближчої мечеті (км.)	Відстань до найближчої синагоги (км.)	Відстань до найближчої бані (км.)	Відстань до найближчої крамниці (км.)	Відстань до найближчої ярмаркової площі (км.)	Відстань до найближчої ярмаркової вулиці (км.)	Відстань до найближчої ярмаркової площі (км.)	Відстань до найближчої ярмаркової вулиці (км.)	Відстань до найближчої ярмаркової площі (км.)	Відстань до найближчої ярмаркової вулиці (км.)
11	**Гривів	163	—	—	159	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Гунківці	289	287	88.01	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Гутка	208	195	98.75	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Доброслава	119	115	96.64	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	**Долгоця	116	—	—	91	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Дубова	486	450	92.59	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Дуляни	279	140	50.18	112	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Зборів	2,251	1	0.04	1,485	64	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Кашпцова	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Кечківці	449	408	91.81	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	**Кожувці	117	—	—	117	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Комлоша	682	696	98.26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Корелівці	106	101	95.29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	**Комарник вижній	212	—	—	192	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	**Комарник нижній	324	1	0.80	306	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	**Крайня Бистра	308	—	—	308	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Крайня Поляна	117	104	88.89	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Крайня Порубка	178	168	91.57	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Крайня Чарне, Чарно	166	186	87.18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30	**Кружльова	318	6	1.91	296	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
31	Крушинець	124	99	79.84	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
32	Курилка	491	475	96.75	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
33	Ладомирка, Ладомирка	749	455	60.75	285	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
34	Мавже	162	123	75.98	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Мергешка	124	115	92.74	5	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36	Местяско	815	4	1.27	297	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
37	**Мироля	166	—	—	166	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Мяроші вижній	485	446	91.96	—	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39	Мяроші нижній	380	310	98.94	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
40	Мянарівці	354	339	95.76	6	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Порядкове число.	СТОЛИЦЯ, ПОВІТ, ГРОМАДА.	Загальне число людности.	Рідна мова.						Віра.									
			Руська	Словацька	Мадярьська	Румунська	Німецька	Інша	Греко-ка- толицька.	Римо-като- лицька.	Проте- стантська.	Жидівська.	Інша.					
6	**Петківці	192	—	192	—	—	—	—	—	—	—	118	18	1	—	—	—	
7	**Штефанівці	191	—	170	18	—	—	—	—	—	—	126	62	—	8	—	—	
	<i>V. Михайлівський пов., 44 грона.</i>	34.088	14	24.635	7.940	2	—	1.109	398	—	—	11.249	18.535	6.134	3.162	—	7	
1	* <i>IV. Сечовський пов., 37 грона.</i>	29.703	116	28.426	5.320	—	—	450	891	—	—	12.961	11.948	2.690	2.094	—	65	
2	**Бачків	757	60	637	80	—	—	29	1	—	—	488	254	2	18	—	—	
3	Гардіце	1.187	6	888	787	—	—	—	6	—	—	414	191	528	59	—	—	
4	Сечовці	3.178	7	1.690	1.170	—	—	186	120	—	—	975	1.248	156	794	—	—	
5	**Цабів, Цабіаці	489	83	402	4	—	—	—	—	—	—	321	65	1	52	—	—	
	Чельовці	752	6	553	188	—	—	5	—	—	—	405	266	38	43	—	—	
	<i>VII. Уцьський пов., 45 грона.</i>	48.924	25	6.381	41.731	8	—	495	314	—	—	12.373	17.460	11.827	7.216	—	48	
	<i>VIII. Бодроський пов., 50 грона.</i>	46.385	10	139	46.003	8	—	157	68	—	—	8.888	11.206	28.187	3.635	—	19	
	* <i>IX. Томашівський пов., 15 грона.</i>	28.711	89	987	24.485	1	—	144	55	—	—	8.946	10.782	7.543	3.526	—	14	
1	**Комлошка	626	74	8	549	—	—	—	—	—	—	599	18	6	8	—	—	
	<i>X. Серетський пов., 26 грона.</i>	43.444	1	161	42.812	86	—	121	283	—	—	2.894	20.838	15.705	3.298	—	14	
	Б.																	
	*Шармівська ст.	174.470	38.988	115.141	10.926	38	—	10.886	3.496	—	—	58.494	98.768	14.961	12.262	—	40	
	* <i>I. Мокосицький пов., 74 грона.</i>	28.285	12.359	8.156	277	2	—	1.689	752	—	—	16.988	4.026	85	2.190	—	2	
1	Белешці	174	161	—	—	—	—	18	—	—	—	161	—	—	18	—	—	
2	Бохерів	792	688	14	7	—	—	87	16	—	—	691	25	—	26	—	—	
3	**Бодружма	181	8	147	—	—	—	1	—	—	—	148	—	—	8	—	—	
4	Бадричів	308	186	19	—	—	—	—	—	—	—	188	—	—	—	—	—	
5	Замостя	164	143	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

11	**Грaбiв	168	—	159	—	7	—	—	—	305	—	—	6
12	Гункiвцi	289	287	88.01	—	1	—	—	3	186	—	—	7
18	Гутка	208	195	98.75	—	6	—	—	35	288	16	—	34
14	Доброслава	119	115	96.64	—	—	—	—	18	198	—	—	15
15	**Долгоня	116	—	—	91	—	—	—	4	115	—	—	4
16	Дубова	486	450	92.59	2	—	—	—	24	85	6	—	24
17	Дуляни	279	140	50.18	112	11	—	—	17	464	5	—	17
18	Зборiв	2.251	1	0.04	1.485	64	—	—	8	187	124	1	15
19	Кашпiва	—	—	—	—	—	—	—	696	56	1.584	16	645
20	Кечкiвцi	449	408	91.31	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	**Кожухiвцi	117	—	—	117	—	—	—	27	421	—	1	27
22	Кожлоша	682	686	98.26	—	—	—	—	—	111	1	—	5
23	Корейцi	106	101	95.29	—	—	—	—	22	653	8	—	21
24	**Комарник вижнiй	212	—	—	192	—	—	—	5	101	—	—	5
25	**Комарник нижнiй	824	1	0.80	306	11	—	—	—	161	20	—	81
26	**Крайня Баистра	808	—	—	308	—	—	—	—	196	58	—	70
27	Крайня Поляна	117	104	88.89	—	—	—	—	—	287	—	—	21
28	Крайня Порубка	178	168	91.57	—	—	—	—	18	104	—	—	18
29	Крайня Чарне, Чарно	156	186	87.18	—	—	—	—	16	168	—	—	15
30	**Кружльова	318	6	1.91	286	6	—	—	20	186	—	—	20
31	Крушинець	124	99	79.84	18	—	—	—	15	296	2	—	15
32	Курника	491	475	96.75	2	1	—	—	—	98	21	—	5
33	Ладомирка, Ладомирова	749	455	60.75	285	8	—	—	4	466	11	—	14
34	Медвеже	162	123	75.98	2	2	—	—	—	462	47	—	240
35	Мергешка	124	115	92.74	5	2	—	—	29	188	6	—	28
36	Местиско	315	4	1.27	297	—	—	—	2	117	5	—	2
37	**Мироля	156	—	—	156	—	—	—	4	19	289	—	7
38	Мирослiв вижнiй	485	446	91.96	—	—	—	—	—	188	1	—	17
39	Мирослiв нижнiй	330	310	98.94	—	16	—	—	28	461	1	—	28
40	Мланарiвцi	354	339	95.76	6	2	—	—	20	809	—	—	21
									7	342	2	—	10

Лорякове число	СТОЛИЦЯ, ПОВІТ, ГРОМАДА.	Загальне число людини.	Рідна мова.						Віра.							
			Руска	Словацька	Мадярська	Румунська	Німечка	Інша	Греко-като- лицька	Прото- станська	Жидівська	Інша				
41	Никлова	862	317	2	2	—	—	14	17	835	4	—	—	—	18	—
42	Ольшавка, Вільшавка	247	239	8	—	—	—	—	—	239	—	—	—	—	8	—
43	Ондавка	159	151	—	—	—	—	8	—	151	—	—	—	—	8	—
44	Орлик, Орлик вижній	561	416	34	16	—	—	65	31	420	42	5	—	—	94	—
45	Орлик, Орлик нижній	894	322	1	2	—	—	56	13	317	21	—	—	—	56	—
46	Писана вижня	156	142	—	—	—	—	8	6	148	5	—	—	—	8	—
47	Писана вижня	181	143	—	2	—	—	11	15	159	12	—	—	—	10	—
48	Полянка вижня	165	149	—	—	—	—	10	6	155	—	—	—	—	10	—
49	Полянка нижня	246	205	—	8	—	—	88	—	206	12	1	—	—	27	—
50	Потоки	124	105	15	—	—	—	4	—	108	12	—	—	—	4	—
51	**Прикре, Прикра	114	—	114	—	—	—	—	—	108	—	—	—	—	6	—
52	**Потрина, Пострина	173	—	164	1	—	—	—	8	168	—	—	—	—	6	—
53	Раковець	155	135	19	—	—	—	—	1	135	10	—	—	—	10	—
54	**Регетів, Регетівка, Регетука	300	—	295	—	—	—	8	2	300	—	—	—	—	—	—
55	Ростоки, Росток	443	418	1	6	—	—	28	—	419	1	—	—	—	23	—
56	**Рівна, Ровно	586	—	478	4	—	—	6	98	451	122	1	—	—	12	—
57	Свидник вижній	745	430	49	62	2	—	110	92	443	184	5	—	—	113	—
58	Свидник нижній	390	239	36	1	—	—	15	99	266	109	—	—	—	15	—
59	**Свиднички, Свидничка	241	—	207	—	—	—	34	—	207	—	—	—	—	34	—
60	Сорочин	324	126	128	3	—	—	41	26	143	144	—	—	—	37	—
61	**Стебник	493	—	474	2	—	—	16	—	474	5	—	—	—	13	—
62	*Стебницька Гута, Гутиска	384	—	365	—	—	—	19	—	17	346	—	—	—	21	—
63	**Суше, Суха	123	2	120	—	—	—	—	1	116	1	—	—	—	6	—
64	Тышинець	125	19	100	1	—	—	5	—	21	86	—	—	—	18	—
65	Харга	171	168	1	—	—	—	7	—	168	6	—	—	—	7	—
66	Харго, Хармо	434	468	—	1	—	—	13	—	468	1	—	—	—	—	—

69	Шеметівці, Семетівці	194	190	97.94	4	—	—	—	—	190	—	—	—	—	—	—	4	—
70	Шмільно, Смильно	741	29	8.96	619	1	—	—	58	39	—	—	—	—	—	—	64	—
71	Юркова Воля	278	220	60.68	48	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	5	—
72	Єдинка, Ядвигна	164	142	92.22	—	—	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—	12	—
73	Єдова, Ядова вижня	200	198	96.50	—	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	7	—
74	Єдова, Ядова нижня	171	162	94.74	—	—	—	—	9	—	—	—	—	—	—	—	10	—
	*II. Толемський пов., 76 гром.	21.598	2.265	10.49	16.860	664	1	1.318	1	685	10.679	4.378	—	—	—	—	1.409	—
1	**Бенядиківці	347	—	—	321	—	—	—	12	14	40	—	—	—	—	—	12	—
2	Брезівка, Брезувна	69	89	56.52	80	—	—	—	—	—	88	—	—	—	—	—	—	—
3	Вавринець	128	119	96.76	8	1	—	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—
4	Вальківці	181	167	92.27	8	—	—	—	—	11	7	—	—	—	—	—	—	—
5	**Влача	186	—	—	181	—	—	—	5	—	8	—	—	—	—	—	5	—
6	**Дордьош	207	11	5.91	155	6	—	—	13	22	49	—	—	—	—	—	12	—
7	**Кобульниця, Кобульниця	114	—	—	106	6	—	—	—	2	10	—	—	—	—	—	—	—
8	Кожани	166	148	82.18	17	—	—	—	6	—	18	—	—	—	—	—	6	—
9	Крутів	122	18	14.75	100	—	—	—	4	—	88	—	—	—	—	—	4	—
10	Ласців	188	54	29.51	118	—	—	—	7	4	75	—	—	—	—	—	7	—
11	Липова	159	151	94.97	1	—	—	—	7	—	1	—	—	—	—	—	7	—
12	Маргона	387	26	6.72	305	24	—	—	80	2	285	—	—	—	—	—	15	—
13	Матіїці	127	119	98.70	2	6	—	—	—	—	8	—	—	—	—	—	6	—
14	Матяшок, Матяшка	156	116	78.72	10	—	—	—	7	28	26	—	—	—	—	—	7	—
15	Ортугова	206	190	92.28	11	—	—	—	—	5	5	—	—	—	—	—	12	—
16	Просяч	187	78	58.28	50	—	—	—	—	14	8	—	—	—	—	—	—	—
17	Ременни	262	169	68.29	54	6	—	—	28	—	15	—	—	—	—	—	80	—
18	Руська Воля	91	91	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Собоч, Собоч	199	188	91.96	6	—	—	—	—	10	6	—	—	—	—	—	5	—
20	Фіши, Фіяшиці	189	127	91.97	7	—	—	—	3	2	2	—	—	—	—	—	8	—
21	**Фулянка, Полянка	252	21	8.88	222	7	—	—	2	—	20	—	—	—	—	—	2	—
22	Шапинець	148	141	95.27	6	1	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	4	—
23	Шапова	175	165	94.28	5	—	—	—	4	1	6	—	—	—	—	—	4	—
24	Штефурів	143	127	88.61	13	—	—	—	8	—	10	—	—	—	—	—	8	—
25	**Щавник	170	9	5.96	151	—	—	—	9	1	4	—	—	—	—	—	9	—

Порядкове число.	СТОЛИЦЯ, ПОВІТ, ГРОМАДА.	Загальне число людуности.	Рідна мова.					Віра.					
			Руска.	Словацька.	Мадарська.	Румунська.	Німецька.	Кинша.	Греко-ка-толицька.	Римо-като-лицька.	Проте-станська.	Жидівська.	Кинша.
	<i>*III. Сєчївський пов., 61 грона.</i>	30.378	7.208	18.697	1.263	—	2.731	481	9.519	15.197	2.898	2.766	8
1	Андрєвова	379	368	7	1	—	—	—	368	8	—	—	—
2	*Бардів	6.102	14	3.234	997	—	1.721	136	286	3.886	714	1.715	1
3	Біловежа	618	573	5	9	—	20	6	587	7	—	19	—
4	*Богларка	267	—	261	1	—	5	—	289	22	1	5	—
5	Венеція, Бенатки	177	157	20	—	—	—	—	157	5	—	15	—
6	Городиско, Градиско	341	262	68	7	—	7	2	297	38	2	4	—
7	Грабське, Грабское	453	408	12	8	—	27	—	414	12	—	27	—
8	Гералтін, Гералтївці, Гералтїк.	186	186	25	—	—	5	—	166	14	1	5	—
9	Герлахів	466	394	47	13	—	11	1	398	32	—	36	—
10	Жатківці	156	135	16	—	—	4	1	140	11	—	4	1
11	Завадка	91	88	8	—	—	—	—	91	—	—	—	—
12	**Криве	214	—	208	—	—	6	—	207	1	—	6	—
13	**Криве	304	—	280	2	—	22	—	287	18	—	24	—
14	Кружльово	389	354	5	1	—	20	9	348	24	3	19	—
15	Курів, Курова	484	462	12	1	—	7	2	429	37	1	17	—
16	Львів	392	363	16	6	—	16	2	365	11	—	16	—
17	Львівська Гута	404	285	95	10	—	13	1	287	106	1	8	—
18	Луково	702	544	22	13	—	107	16	541	45	1	115	—
19	**Мальців	741	99	531	4	—	92	15	555	97	—	89	—
20	Петрова, Пятрова	441	428	2	—	—	11	—	428	1	—	12	—
21	Решів, Рашів	303	284	15	2	—	2	—	279	22	—	2	—
22	Славів, Знамів	504	471	—	—	—	25	8	479	—	—	25	—
23	Тварожці вишні	220	218	2	—	—	—	—	211	5	—	4	—
24	Тварожці нижні	405	399	8	—	—	—	—	397	7	—	11	—
25	Фрїчка	296	285	1	—	—	10	—	285	1	—	10	—
26	Цагань, Цагань	502	468	—	—	—	34	14	468	—	—	34	—

1	Бахровец, Батрішці	789	705	92.68	2	12	—	—	—	7	13	711	18	8	—	—	—	
2	Блажів	1.195	959	80.25	143	2	—	—	—	88	57	987	179	1	—	—	7	
3	Гайтівки, Гайтувки	226	219	96.89	3	—	—	—	—	3	—	190	82	—	—	—	28	
4	Ганягішці, Ганяговці	643	294	45.72	332	1	—	—	—	2	14	613	26	—	—	—	3	
5	**Громш.	585	4	0.75	509	5	—	—	—	7	10	329	200	—	—	—	4	
6	Київ	575	524	91.17	13	1	—	—	—	28	14	540	12	—	—	—	6	
7	Кривани	1.028	16	1.55	939	31	—	—	—	27	15	87	909	5	—	—	23	
8	Легява, Легява	460	454	98.69	2	—	—	—	—	4	—	455	1	—	—	—	27	
9	Липник малий	804	756	94.03	2	11	—	—	—	26	9	760	21	—	—	—	4	
10	Липнян	1.413	18	1.27	968	93	—	—	—	294	40	82	1.060	18	—	—	28	
11	Лущина	637	326	51.08	279	6	—	—	—	26	—	548	47	—	—	—	308	
12	Матисова	542	526	97.04	6	3	—	—	—	5	2	525	10	—	—	—	42	
13	Обручне, Обручне	225	196	87.11	2	4	—	—	—	28	—	196	3	2	—	—	7	
14	**Олійник	514	188	35.6	317	8	—	—	—	11	—	415	73	9	—	—	24	
15	Орлів	907	756	83.35	71	15	—	—	—	46	19	767	110	7	—	—	17	
16	Плавча, Плавеч	1.332	2	0.15	1.246	21	—	—	—	45	18	137	1.144	6	—	—	28	
17	Пусте Поле, Пуста Полька, Висланка	334	6	0.79	321	—	—	—	—	7	—	303	14	—	—	—	45	
18	Ренчипів, Ренчичів	330	288	87.27	40	—	—	—	—	2	—	291	37	—	—	—	13	
19	Руська Воля	179	160	96.7	—	—	—	—	—	19	—	159	—	—	—	—	2	
20	Старина	465	448	96.02	—	2	—	—	—	13	2	450	2	—	—	—	20	
21	Сулин	344	335	97.38	—	1	—	—	—	8	—	335	1	—	—	—	18	
22	Уяк	666	595	89.34	32	2	—	—	—	21	15	608	37	—	—	—	8	
23	Чирч	819	687	83.88	19	11	—	—	—	102	—	700	18	—	—	—	21	
24	Шамброн	1.065	1.005	94.37	11	14	—	—	—	25	10	1.028	8	—	—	—	101	
25	Шома	492	450	91.46	11	8	—	—	—	11	12	461	15	6	—	—	29	
26	Шгельбах	710	678	95.49	5	16	—	—	—	1	10	695	7	—	—	—	10	
27	Яковани	260	214	82.31	40	4	—	—	—	—	2	216	42	—	—	—	8	
28	Ястреб, Ястребе	881	341	95.46	7	7	—	—	—	20	6	888	22	—	—	—	2	
1	*У. Широцький поп., 61 грм.	42.673	503	1.18	31.932	6.733	30	—	—	2.826	539	5.037	30.955	3.311	—	—	3.310	21
2	*Клембарек	478	—	—	426	19	—	—	—	20	13	403	56	—	—	—	19	
3	Малкушівці	410	366	89.27	15	10	—	—	—	16	3	365	28	—	—	—	17	

Порядков. число.	СТОЛИЦЯ, ПОВІТ, ГРОМАДА.	Загальне число людности.	Рідна мова.					Віра.					
			Руська.	Словацька.	Мадярська.	Румунська.	Німецька.	Нинша.	Греко-ка- толицька.	Римо-като- лицька.	Проте- станська.	Жидівська.	Нинша.
3	Прашів, Прешов.	14.447	121	6.804	5.518	27	1.705	277	1.581	9.181	1.556	2.108	28
4	*Руська Нова Вес	488	6	455	4	—	8	—	898	67	—	8	—
5	*Седлиці	647	7	615	10	—	13	8	420	215	—	12	—
	<i>УІ. Кішкесторський п., 48 гр.</i>	19.714	2	18.101	658	—	525	438	2.098	18.475	8.570	576	—
	Ж.												
	*Синьова стол.	172.091	14.888	99.557	10.848	314	42.886	4.159	22.189	114.180	28.450	7.284	98
	*І. Старомісечинський п., 21 гр.	19.192	6.748	7.785	867	1	8.675	886	7.574	10.084	777	684	5
1	Гобгарт	749	18	80	4	—	675	27	28	705	—	16	—
2	Гранастів.	459	28	411	8	—	1	15	270	181	—	7	—
3	Каміюка, Камюнка.	1.373	1.291	80	7	—	82	18	1.800	44	—	29	—
4	**Кремпах	286	—	228	—	—	8	—	222	6	—	8	—
5	Літнякова	988	982	1	2	—	8	10	955	20	—	8	—
6	Стара Любовля	1.977	14	1.465	182	—	822	44	146	1.526	57	250	—
7	Мичник	502	254	199	6	—	27	16	260	217	—	26	—
8	Орябина, Ярябина.	1.248	1.109	51	9	—	26	51	1.120	108	1	24	—
9	Пільгітв.	515	12	474	1	—	—	28	22	487	—	6	—
10	Сузни	718	698	4	7	—	7	2	696	9	—	8	—
11	Ялубани	2.487	2.869	14	16	—	64	24	2.822	64	4	57	—
	<i>ІІ. Старосельський пов., 89 грон.</i>	19.968	2.971	15.806	282	—	901	554	8.020	15.942	151	849	1
1	Великий Липник.	898	785	24	18	—	27	89	788	61	7	87	—
2	Оструя	1.845	1.698	108	—	—	26	18	1.688	184	—	28	—
3	Фольварк.	504	476	7	8	—	7	11	484	12	—	8	—
	<i>ІІІ. Кожмарський пов., 27 грон.</i>	26.005	648	9.069	1.480	2	14.654	688	1.161	18.788	10.800	911	26

1	*Решні вжні	483	—	—	481	—	—	2	—	—	—	68	37	—	—	—
2	**Решні вжні.	559	2	0.36	549	1	—	7	—	—	—	524	28	—	7	—
3	**Торські	1.110	—	—	1.085	18	—	12	—	—	—	1.019	82	4	5	—
1	*У. Подордський пов., 85 грон.	20.821	582	2.79	14.598	2.800	10	2.575	742	991	17.221	1.622	977	1.622	977	10
2	Ольшаниця	611	576	94.27	17	—	—	17	1	576	18	—	17	—	17	—
3	**Подпроч	74	—	—	74	—	—	—	—	66	8	—	8	—	—	—
	*Павляни	287	—	—	284	—	—	3	—	11	226	—	—	—	—	—
1	*УЛ. Гмиляцький пов., 21 грон.	28.166	1.229	5.31	10.847	1.139	5	3.312	394	4.188	13.847	4.722	452	4.722	452	7
2	**Гельманівці	1.354	—	—	1.245	23	—	18	68	1.259	80	—	7	—	7	—
3	**Кобшів	1.171	1	0.09	1.137	15	—	18	—	1.141	14	10	6	10	6	—
4	Словічки вжні	689	617	89.55	39	1	—	20	12	611	57	—	13	8	13	—
5	Словічки вжні	834	531	64.87	93	56	—	101	23	564	182	65	28	65	28	—
	Смолянська Гута	1.149	43	3.74	40	53	—	960	48	5	1.000	112	31	112	31	1
1	VII. Новосельський пов., 26 грон.	17.038	1.738	10.14	14.791	3.035	5	3.908	354	2.585	19.408	3.103	925	3.103	925	17
2	Завадка	997	712	71.41	267	10	—	8	—	956	32	—	9	—	9	—
	Лорач	1.093	1.016	92.95	35	4	—	15	23	1.041	39	—	13	—	13	—
	VIII. Суботський пов., 26 грон.	18.775	—	—	12.652	765	1	4.633	724	66	11.868	6.304	521	6.304	521	14
Разом у 7 столицях		1.429.323	410.544	28.72	365.240	413.465	85.010	140.535	14.509	637.107	414.576	213.593	163.429	213.593	163.429	618

ПОКАЗЧИК.

[М. = Марамарош (Máramaros megye); У. = Угоча (Ugocsa m.); Б. = Берег (Bereg m.); Уг (Ung m.); З. = Землин (Zemplén m.); Ш. = Шараш (Sáros m.); С. = Спіш (Szepes m.); Бист. = Бистриця (Beszterce Naszód m.); Сат. = Сатмар (Szatmár m.); АУ. = Абауй (Abaúj-Torna m.); Бд. = Боршод (Borsod m.). Знак < для присілків, хуторів і д. ин.; + для прилучених громад. Повіти означені римськими числами в порядку як на другій мапі].

Александрово < Горинцьово.
 Амбружівці (Ambrusfalu) < Олійник.
 Андрашівці, Андрашовці (Andrásháza) Уг. III.
 Андрейова (Endrevágása) III. III.
 Аннаудвар < Чорний Потік.
 Анталівці, Анталувці (Antalóc) Уг. III.
 Анталово (Antalháza) < Німецьке нижче.
 Апша вижня (Felsőarpa) М. III.
 Апша нижня (Alsóarpa) М. III.
 Апша середня (Középarpa) М. III.
 Апишиця, Апишиці (Kiszarva) < Апша вижня.
 Араньош (Золотий) < Чингава.
 Араньош < Вж. Шард.
 Арданово (Ardánháza) В. IV.
 Ардів (Feketeardó) У. II.
 Ардовець (Szőlővégardó) У. I.

Бабичі + Покутя (Bábakút) Б. I.
 Баблюк < Ростока нова.
 Балажівці, Балажувці (Ballósfalva) Б. III.
 Балмош < Вишова вижня.
 Банське (Bányarataka) З. IV.
 Банський (Bányavölgy) < Косівська Поляна.
 Банський (Lankabányavölgy) < Луги.
 Бая < Бокша.
 Баранівці, Баранинці (Baranya) Уг. III.
 Баран < Олійник.
 Барбово (Bárdháza) Б. IV.
 Барвінкош < Баранівці.
 Бардіів (Бардіов, Bártifa) Ш. III.
 Бард. купелі < Бардіів.
 Баркасово (Barkaszó) Б. VI.
 Барина (Bálintdőlő) < Вільхіяці.
 Батар У. II.
 Батарч У. II.
 Батю (Bátyú) Б. VI.
 Бачава (Bacsó) Уг. III.
 Бачків (Бачков, Bacskó) З. VI.
 Баїровець, Баїрівці (Bajovvágás) Ш. IV.
 Баягаза Уг. V.
 Бегендят — Пастиль (Alsópásztély) Уг. I.

Бедевля (Bedőháza) М. IV.
 Бежівці, Бежовці (Bező) Уг. III.
 Бозош < Йоври.
 Бекеня (Bökény) У. II.
 Бела Ціроцка — Ціроцка Бела.
 Белебово (Kiscserjés) Б. III.
 Белеївці (Belejőcs) Ш. I.
 Бенатки = Венеція.
 Бене Б. V.
 Бенечів (Beneső) < Урмезіово.
 Бенедиківці, Бенедикувці (Benedeki) Б. III.
 Бенядиківці (Benedekvágása) Ш. II.
 Беньятна, Бенедина (Vadászfalva) Уг. IV.
 Беньківці (Беньковце, Benkőfalva) З. IV.
 Берегівці = Верецькі вижні.
 Береги (Nagybereg) Б. V.
 Берегардов = Берегсасвейгардов.
 Берегсас (Beregász) Б. V.
 Берегсасвейгардов (Beregardó) Б. V.
 Березівка = Брезівка.
 Березинка (Nyirhalom) Б. IV.
 Березне(-оє) велике (Nagyberezna) Уг. I.
 Березне мале (Kisberezna) Уг. I.
 Березник (Bereznek) М. VII.
 Березник > Грушово.
 Березниця мала (Kisberezsnye) З. III.
 Березнянський повіт (Bereznai járás) Уг. I.
 Березовець (Berezőcs) З. I.
 Березово (Berezna) М. VIII.
 Берендай(-ей) (Gerendás) < Рагів.
 Берестів Збудський (Latorcsbér) З. II.
 Берестово + Плосканошниця (Ortód) Б. IV.
 Берлебаш (Barnabás) < Рагів.
 Бесеріка алба (Tiszaféjéregyház) М. III.
 Бехерів (Biharó) Ш. I.
 Біласова (Bilaszova) < Верецькі нижні.
 Біласовиця (Bagolyháza) Б. II.
 Біла Тиса (Tiszabogdány) М. I.
 Білий Потік, Біле = Трибушани.
 Білин М. I.
 Білки, Білок (Bilke) Б. I.

Біловарці, Біловарець (Kiskirya) М. IV.
 Біловежа (Bélavézsze) III. III.
 Білява (Féltár) < Пасіка У.
 Бічків, Бічкув, Бичків — великий (Nagybocskó) М. I.
 Бічків малий (Kisbocskó) < Великий Бічків.
 Бирвінгеш < Баранівці.
 Бистра Верховина = Верховина Бистра.
 Бистра Крайня = Крайня Бистра.
 Бистра, Нижня Бистра (Alsóbisztra) М. VIII.
 Бистра (Petrovabisztra) < Петрова.
 Бистра (-е) Стрпківська (Hegyesbisztra). З. III.
 Бистра (Felsőbebes) < Майданка.
 Бистре (-оє) (Turjasebes) Уг. II.
 Бистре вижне (Sebesfalva) Б. II.
 Бистре, Руське Бистре (Ogoczsebes) З. I.
 Бистрик < Брустури.
 Бжани (Bodzán) З. III.
 Блажів (Balázsvágás) III. IV.
 Бобовище (Borhalom) Б. III.
 Бовван (Bálvány) < Бистранж.
 Бовтрадь (Bótrágy) Б. VI.
 Бодрожський повіт (Bodrogközi járás) З. IX.
 Бодаря (Rákóciszállás) < Драгово.
 Богеревця, Богаровиця (Falujska) Б. I.
 Боглярка (Boglárka) III. III.
 Бодружал (Rózsadomb) III. I.
 Бокша З. III.
 Боловиця = Воловиця.
 Болоня < Мункач.
 Болотина < Радванка.
 Боржова (Nagyborzsova). Б. V.
 Борів (Boró) З. II.
 Бороная (Husztbaranya) < Густ.
 Борсучина (Borzfalva) Б. II.
 Борша (Боршія, Borsa) М. II.
 Ботфалва (Botfalva) Уг. V.
 Бочків (Bocskó) У. II.
 Бочків = Бічків.
 Бочків (Bocskó) < Апша нижня.
 Бреболя (Bértelek) < Біла Тиса.
 Брезівка, Брезувка (Beregóka) III. II.
 Брід (Bród) Б. I.
 Брід Красний = Красний Брід.
 Брусниця, Брушниця (Borosnya) З. III.
 Брустів потік (Lombos) Б. II.
 Брустури (Bruzstura) М. IV.
 Брушниця = Брусниця.
 Будзова < Чирч.
 Буківці, Буковець (Bükkösratak) М. V.
 Буковець = Буківці.
 Буковець (Beregárdos) Б. II.
 Буковець Земпл. (Kisbukóc) З. III.
 Буковець нижній + вижній (Ungbükkös) Уг. I.
 Буковець Шарішський (Nagybubócs) З. III.
 Буковий < Чернооголова.

Сборникъ по славяновѣдѣнію.

Буковинка (Beregbükkös) Б. IV.
 Бутини (Hidtelep) < Трибушани.
 Бучу (Bulcsu) Б. V.
 Буштино (Bustyaháza) М. VI.
 Буштинський Гандал (Handalbustyaháza) М. VI.
 Вавринець (Lórinccsvágása) III. II.
 Вавринець (Lórinccske) < Страбичово.
 Вагринець (Felsővargony) III. I.
 Вагаш < Синійвир.
 Валаштелеп (Dezóttelep) < Синійвир.
 Валашківці (Pásztorhegy) З. I.
 Валентівці = Збудська Біла.
 Валків, Валківці (Kisvalkó) З. III.
 Вальківці, (Vajkvágása) III. II.
 Ванчиків < Поляна Руська.
 Вапеник (Mészégető) III. I.
 Варадка (Váradka) III. I.
 Варгедь (Viskvárhegyifüredő) < Вишково.
 Варихівці (Variháza) З. III.
 Варпаланка Б. IV.
 Вархалуця (Tökés) < Бистра нж.
 Вашковиця = Івашковиця.
 Великі Поляни = Поляна велика.
 Великий Бічків = Бічків Вел.
 Великий Верх < Верецькі нижні.
 Великий Липник = Липник вел.
 Велкроп (Velkó) З. III.
 Велятин (Veléte) У. II.
 Венеція, Бенатки (Venécsze) III. III.
 Вербіаш + Петрушовиця + Глибокий потік (Verbebes) Б. II.
 Вербивці, Вербівці (?) (Verbőcs) У. I.
 Вербник (Vidékerdő) < Страбичово.
 Веретечово = Гукливе.
 Верецькі вижні + Драгушівці + Берегівці + Лазарський потік (Felsőverecske) Б. II.
 Верецькі нижні (Alsóverecske) Б. II.
 Вертепи < Вж. Шард.
 Верх < Детрик.
 Веряця, Веряці (Verécze) У. II.
 Верховина Бистра (Határszög) Уг. I.
 Війтівці, Вуйтівці (Vojtvágása) З. III.
 Вілок, Уйлак (Tiszaújlak) У. I.
 Вільхівці, Вільховець, Вульхувці, Вульховець (Irhóc) М. IV.
 Вільховачі (Kiscserjés) < Рагів.
 Вільховиця = Ряпідь.
 Вільшавка = Ольшавка.
 Вільшана, Вульшана (Egermező) < Драгово.
 Вільшана, Вульшана < Колочава нижня.
 Вільшинки = Вульшинки.
 Вірлява, Урлява (Ungsalfalva) Уг. III.
 Вірлявка < Горинцьово.
 Видрани, Видрань (Vidrány) З. II.

- Видричка (Vidrásratak) < Біла Тиса.
 Вижняця вижня (Alsóvízicsze) Б. III.
 Вижня Апша = Апша вижня.
 Вижня Вишова = Вишова вижня.
 Вижня Бистра (Felsőbisztra) < Майданка.
 Вижня Колочава = Колочава вижня.
 Вижня Ремета = Ремета вижня.
 Вижне Ясіне = Ясіня вижне.
 Вижньоториський повіт (Felsőtarcsai járás) III. IV.
 Вилаги (Világ) З. II.
 Вишава (Vigava) З. II.
 Вислава (Viszló) Бх.
 Вислава (Kisvajszló) III. I.
 Висланка = Пусте Поле.
 Вишів = Вишова.
 Вишівський повіт (Visói járás) М. II.
 Вишка (Viharos) Уг. I.
 Вишківці (Viskó) III. I.
 Вишково (Visk) М. VIII.
 Вишний Дубовець (Alsórtatak völgy) < Дубове.
 Вишньово < Хомець.
 Вишова, Вишово, Вишів — вижня (Višien, Felsővisó) М. II.
 Владича вижня (Felsőladács) З. III.
 Владича нижня (Alsóladács) З. III.
 Влача (Balácsi) III. II.
 Вовчий (Farkasvölgy) < Біла Тиса.
 Вовчий (Farkasratak) < Руськова.
 Вовчай (Vocsitetep) < Сасівка.
 Волиський повіт (Ökörtmezői járás) М. V.
 Волиця (Ökörtse) З. II.
 Волкова, Волкови (Ungordas) Уг. III.
 Воловець (Ökörtse) < Волове.
 Волове, Воловоє (Ökörtmező) М. V.
 Воловець + Яблунів (Vólcse) Б. II.
 Воловниця, Боловниця (?) (Beregpalfalva) Б. I.
 Волово, Руське В. (Barkócszháza) З. I.
 Волосянка (Hajasad) Уг. I.
 Волоське, Волоське (Oláhcsertész) Б. I.
 Воля Руська (Kisazabados) III. II.
 Воля Руська (Porrádóktés) III. IV.
 Воля Юркова = Юркова воля.
 Воніово, Вуніово, Уніхово (Vajnág) М. VI.
 Воронівський повіт (Vapannói járás) З. IV.
 Воротинця = Гривівці.
 Ворочанський < Доробратово.
 Ворочів (Karuzsög) Уг. II.
 Вугель, Уґель (Tiszatújhely) У. I.
 Вуйтівці = Віїтівці.
 Вукачик (Eggesratak) < Вільхівці.
 Вульховець, Вульхувці = Вільхівці.
 Вульхувчик, Вільхівчик (Eggesratak) < Вільхівці М.
 Вульшана (Egértmező) < Драгово.
 Вульшинки, Вільшинки (Eggesháti) Уг. II.
 Вуніово = Воніово.
 Вучково, Вучковое (Vucakómező) М. V.
 Габура (Labocszó) З. II.
 Гавай З. III.
 Гавранець, Гавранець (Kishollód) III. I.
 Гажин, Гажина (Gézsény) Уг. IV.
 Гажинково < Гажин.
 Гайтівки, Гайтувки (Hajtóká) III. IV.
 Гальмин (Halmi) У. II.
 Гамре (Remetevagyár) Уг. IV.
 Гандал Буштинський = Буштинський Гандал.
 Гандель < Кружльово.
 Гандеровиця = Завидово.
 Ганигівці (Ганиговце, Hónig) III. IV.
 Ганча < Курів.
 Ганьковиця (Kisanna) Б. II.
 Гарацина (Morgó) < Страбичово.
 Гардице (Hardicsa) З. VI.
 Гедьфарк (Hegyfark) Уг. III.
 Гельцманівці (-овці) (Nagykuncsfalva) С. VI.
 Гербетовиця < Доробратово.
 Геринчово = Горинчово.
 Герцівці (Hegytrét) Б. III.
 Гетини (Hetény) У. II.
 Гимлівці (Hömlöcs) У. II.
 Глибоке(-оє) (Mélyút) Уг. III.
 Глибокий потік = Вербіаш.
 Глинне (Гліїне, Aguagosratak) З. IV.
 Глинянець (Pásztorlak) Б. III.
 Глисна (Sogrompó) < Драгово.
 Гвилицький повіт (Göllniczbányai járás) С. VI.
 Гобгарт (Kömlóskert) С. I.
 Голдермарк, Гондермарк (Száztelek) С. III.
 Голубине, Голубиное (Galambos) Б. II.
 Голчківці (Голчіковце, Holcsik) З. III.
 Голятин = Старе Село.
 Гомок Уг. III.
 Гомок (Mezőhomok) Б. V.
 Гоньківці, Хоньковце (Alsóhunköcs) Уг. IV.
 Горб (Dombostelep) < Колочава нижня.
 Горбки < Кайданово.
 Горбки (Rákosratak) У. II.
 Горбок Радванський (Laborszradvány) З. II.
 Горбок — Чабани (Hegyecsaba) З. II.
 Горішний повіт (Felvidéki járás) Б. I.
 Горинчово, Горинчово, Геринчово (Hegincse) М. VIII.
 Город < Середня.
 Бородиско, Градиско (Radoskő) III. III.
 Горяни (Gerény) Уг. III.
 Гостовиця (Vendég) З. I.
 Гривівчик (Gyertyánpatak) III. I.
 Грабова Ростовка = Ростовка Грабова.
 Грабовець, Руський Грабовець (Nagyregelyés) З. I.

- Грабовець Стрпк., Руський (Kisgyertyános) З. III.
 Грабонця вижня (Felsőgereben) Б. II.
 Грабонця нижня (Alsógereben) Б. III.
 Грабське(-оє) (Geréb) III. III.
 Градисько = Городисько.
 Гребля (Felsőkaaszló) У. I.
 Грибів (Kisgombás) III. I.
 Грибівці + Воротниця (Gombás) Б. III.
 Григорець < Петрова.
 Грабово (Szidorfalva) Б. III.
 Грушово (Szentmihálykörtvélyes) М. III.
 Гуливе(оє) + Таламаш + Веретечово (Zúgó) Б. II.
 Гуменне (Homonna) З. II.
 Густенський повіт (Huzati járás) М. VIII.
 Гуменський Рокитів = Рокитів Гуменський.
 Гуменська Збіїня = Збіїня Гум.
 Гуменянсьва Ольга = Ольга Гум.
 Гунківці (Felsőhunkócs) III. I.
 Гусак (Ungludas) Уг. III.
 Гусна, Гусак (Erdőladas) Уг. I.
 Густ, Густе, Густое (Husz) М. VIII.
 Гуменський повіт (Homonnai járás) З. II.
 Гута (Ungbuda) Уг. III.
 Гута (Ferencsvölgye) М. VI.
 Гута Звірська = Звірська Гута.
 Гута Львівська = Львівська Гута.
 Гуті < Сулин С.
 Гутиско = Стебницька Гута.
 Гутка (Hutás) III. I.
 Гавранець = Гавранець.
 Галвач, Бд.
 Ганичі, Ганич (Gánya) М. IV.
 Ганцош < Бистра нж.
 Ганцош < Березово.
 Гаранчова < Чирч.
 Гат Б. V.
 Генівці = Жбірівці.
 Гералт, Гералтівці, Гералтик (Gellért) III. III.
 Герлахів (Gerla) III. III.
 Гіровці (Gerlefalva) III. III.
 Гяївці великі (Nagygejőcs) Уг. III.
 Гяївці малі (Kisgejőcs) Уг. III.
 Горонд Б. IV.
 Горонд < Довгополе Уг.
 Горонд < Хомець.
 Гойдош, Патканіше (Nagyajdos) Уг. III.
 Гранастів (Határhely) С. I.
 Грожник = Рогожник.
 Громош (Kotmos) III. IV.
 Гудя (Gödényháza) У. II.
 Давидів (Давидов, Davidvágása) З. IV.
 Давидково нове (Ujdavidháza) В. IV.
 Давидково старе(-оє), Девидково (Odávidháza) Б. III.
 Данилово (Husztófalva) М. VIII.
 Даново (Dánduló) < Вілхивці.
 Дара З. I.
 Дарма — Йовро = Йоври.
 Дедачівці, Дедачовці (Dadafalva) З. II.
 Дежів (Dezso) < Сніпівир.
 Деньківці, Денькувці (Dengláz) Уг. III.
 Деренів < Солотвина.
 Детрик, Детрих (Detre) З. III.
 Дешковиця = Колодне.
 Динис (Dombos) < Соляма.
 Дицьковиця (Kisvadás) Б. II.
 Длуге Ціроцке = Ціроцке Длуге.
 Доброслава (Dobroszló) III. I.
 Довге, Довгоє (Unghosszúmező) Уг. III.
 Доге, Довгоє (Dolha) М. VII.
 Довгополе (Hosszúmező) М. III.
 Довжанський повіт (Dolhai járás) М. VII.
 Долгона (Dolgonya) III. I.
 Долина (Balázsvölgye) < Блажів.
 Долина (Bányavölgy) < Словинки нж.
 Доманниця (Alsódomonya) Уг. III.
 Домашина (Domafalva) Уг. I.
 Домбок < Кайданово.
 Доробратово, Доробратова (Drágabártfalva) Б. IV.
 Дорошово < Свалявка.
 Доштяна < Сулин С.
 Дравці (Ungdaróc) Уг. III.
 Драгово (Kővealiget) М. VIII.
 Драхмирів (Keresztessvölgy) < Руськова.
 Драгушівці = Верепькі вижні.
 Драчина (Ujtővisfalva) Б. II.
 Дрисино (Derczen) Б. IV.
 Дрична Земплинська (Kisderencs) З. III.
 Дрична Шарпшська (Nagyderencs) З. III.
 Дуби Б. I.
 Дубина < Грушово.
 Дубина = Обава.
 Дубки (Bereznáveghegy) < Березне вел.
 Дубова (Csere) III. I.
 Дубове, Дубовое, Дубово (Dombó) М. IV.
 Дубовець вижній (Alsópatak völgy) < Дубове.
 Дубовець нижній (Felsőpatak völgy) < Дубове.
 Дубовинка = Кіральгаза.
 Дубрава (Kistölgyes) З. I.
 Дубравка, Дубрівка (Czerhalom) Б. I.
 Дубрівка, Дубрувка (Ungtölgyes) Уг. III.
 Дубринич (Bercsényifalva) Уг. II.
 Дубровиця = Рапідь.
 Дубруч < Петрова.
 Дулова (Dulfalva) М. VI.
 Дунковиця (Nyirestűfalva) Б. IV.
 Дулулун (Bányavölgy) III. I.

Дусина (Zajgó) Б. II.
 Ды (Hegyfok) < Ріпинне.
 Дюок (Beregparfalva) Б. I.
 Дюла (Gyula) У. II.
 Дюрдьош (Дзурдзюш, Györgyös) III. II.
 Дюрків (Györkvágása) < Плавча.

Егреш У. I.

Жакужа = Яблуніво.
 Жатківці (Zsetek) III. III.
 Жбірівці + Генівці (Rónafalu) Б. III.
 Ждєньово (Szarvasháza) Б. II.
 Ждмиир < Сасівка.
 Жеган (Zsigatelep) < Ріпинне.
 Желісковецъ (Vasvölgy) < Волове.
 Жнятино (Iznyéte) Б. IV.
 Жолоб < Руська Крива.
 Жуково (Zukó) Б. III.

Забава < Бардіїв.

Забереж (Dombtelep) < Чумальово.
 Забрідь (Révhely) Уг. I.
 Заброд (Gázló) < Драгово.
 Завада (Hegyzávod) З. III.
 Завадка (Görögfalva) С. VII.
 Завадка (Kiscsongova) У. I.
 Завадка (Csergőzávod) III. III.
 Завадка + Пересирова (Rakóciszállás) Б. II.
 Завійка (Hátárvölgy) < Прископ.
 Завісина, Заусина (Szénástelek) Уг. I.
 Завидово + Гандеровиця (Dávidfalva) Б. IV.
 Заводе (Patakelve) < Мнишик.
 Загар (Zahar) Уг. III.
 Загата + Сундаковиця + Климовиця (Hátmeg)
 Б. I.
 Загорб (Hátárhegy) Уг. I.
 Загородний < Руська Крива.
 Задне, Задное (Zárnya) М. VII.
 Задльсько (Rekesz) Б. II.
 Закуть < Словинки вж.
 Залужа (Beregkisalmás) Б. IV.
 Залум (Szakadék) < Кошєльово.
 Зеліз, Зелізковецъ (Vasvölgy) < Волове.
 Занька (Zányka) < Воловецъ.
 За обдз (Botgárttelep) < Руськова.
 Запереділ (Gombástelep) < Волове.
 Запсонь (Zápszony) Б. VI.
 За ріково, ріков (Túlviz) < Калина.
 За рікою, ріков (Dombótvíz) < Дубове.
 Заріче, За ріков (Dombótvíz) < Дубове.
 Заріче, Заріча (Alsókaraszló) У. I.
 Зарічово (Drugetháza) Уг. I.
 Затислянський повіт (Tiszántúli járás) У. II.
 Заусина = Завісина.
 Збій, Збуї (Harczos) З. I.

Збійня Гуменська (Обаїна) З. II.
 Збійня Збудська (Ujbajna) З. II.
 Зборів (Зборов, Zboró) III. I.
 Збудська Біла + Валентівці (Izbugyabéla) З. II.
 Збудська Збійня = Збійня Зб.
 Збудська Радвань = Радвань Збудська.
 Збудський Берестів = Берестів Збудський.
 Збудський Рокитів = Рокитів Збудський.
 Збуї = Збій.
 Збун, Збуна (Izbonya) Б. II.
 Звала (Zelló) З. I.
 Звір, Узвір (Beregfórrás) Б. II.
 Звірська Гута (Fórráshuta) Б. II.
 Земплинська Дрична = Дрична Земплинська.
 Зимбрилова = Косино.
 Зимир (Havasajja) < Ясіне.
 Знаків = Снаків.
 Знячово (Ignécs) Б. III.
 Знячово = Липці.
 Золотарьово (Ötvösfalva) М. VIII.
 Зубне (Tölgyeshegy) З. I.

Іванівці, Уванувці (Jványi) Б. III.
 Івашковиця, Вапковиця (Iváskófalva) Б. I.
 Івківці = Ільківці.
 Іза (Iza) М. VIII.
 Ізанський повіт (Izavölgyi járás) М. X.
 Ізвір = Звір.
 Ільківці, Івківці, Івкувці (Ipkó) Б. III.
 Ільниця (Iponcsa) Б. I.
 Імстичево, Мистичі (Miszlisce) Б. I.
 Імшадь = Колочава в.
 Інівці (Egalja) З. I.
 Ірлява = Вірлява.
 Ірота, Бд.
 Іршава (Iosva) Б. I.
 Іска (Iszka) М. V.

Йобовиця = Сусково.

Йоври, Йовро-Дарма (Ördarma) Уг. V.
 Йовса (Jósza) Уг. IV.

Кажмиир Руський, Кажмирово (Felsőkazmér)
 З. IV.

Кажмирово = Руський Кажмиир.
 Кайданово (Kajdanó) Б. III.
 Каїня Руська (Oroszkányu) З. III.
 Каленів, Калєново (Kalenó) З. II.
 Калина, Калини (Alsókálinfalva) М. IV.
 Калиниково (Beregságrét) Б. III.
 Калновець (Sárvíz) < Колочава вж.
 Калинич потік (Rakóczi-völgy) < Волове.
 Калово (Kalló) < Липша.
 Кальє — Росток (Kálnarostoka) З. I.
 Камениця велика (Камениця, Nagykemencze)
 З. II.

- Камінка, Камюнка (Kövesfalva) С. I.
 Камінці (Kőszirtdűlő) < Вільхівці.
 Кам'яниця (Okemenecse) Уг. III.
 Кам'янка < Мункач.
 Канора (Kanora) Б. II.
 Каниа < Волове.
 Канияш (Kányás) < Липша.
 Каны (Kány) АУ.
 Капшова (Karisó) III. I.
 Капошанський повіт (Kaposi járás) Уг. V.
 Карачоалва (Karacsfalva) У. I.
 Карчава Уг. III.
 Касополь = Косівська.
 Каче (Kacsás) < Мнишик.
 Квасівська = Косівська.
 Кваси, Квасів (Tiszaborkút) М. I.
 Квасний, Квасні (Borvizüölgy) < Біла Тиса.
 Квасниця (Savanyúkút) < Руська Поляна.
 Квасовець (Egzsébetliget) < Колочава нж.
 Квасово (Kovázó) Б. V.
 Кежмаркський п. (Késmárki járás) С. III.
 Кейть (Kéty) АУ.
 Келбівці = Колбівці.
 Кендерешів, Кендерешув (Kendereske) Б. IV.
 Керекгедь (Kerekhegy) М. IV.
 Керепець (Felsőkereszt) Б. IV.
 Керепець (Kidékerdő) < Дрисино.
 Керестур (Tiszakeresztur) У. I.
 Керецькі (Kerecske) М. VII.
 Кетерген, Текердин (Ketergény) Уг. III.
 Кечківці (Kecskőcs) III. I.
 Ківяждь, Ківяждь—сільце (Beregkövesd) Б. I.
 Кідьовш (Kigyós) Б. V.
 Кінчеш < Дравці.
 Кіральгаза—Дубовинка (Királyházatölgyesfalva) У. II.
 Кірвавець потік (Bükkbakó) < Буківці.
 Кішдобронь (Kisdobrony) Б. VI.
 Кішбегань (Kisbégány) Б. V.
 Кішрат (Kisrád) Уг. V.
 Кибляль, Кибляра (Köblér) Уг. III.
 Килечин (Kelecsény) М. V.
 Кірвавець < Річка.
 Кичера < Грушово.
 Кичорна (Nagyserjés) Б. II.
 Київ (Kijó) III. IV.
 Клячаново (Klacsanó) Б. III.
 Клембарек (Kelembér) III. V.
 Кленівці, Кленувці (Frigyesfalva) Б. III.
 Кленівці нові (Nyagasdomb) Б. III.
 Кленова (Kelen) З. I.
 Климовиця = Загата.
 Клобук (Kerektestő) < Липецька Поляна.
 Клочки, Клочківці (Lakatosfalva) Б. III.
 Клучарка, Клучарки (Várkulcsa) Б. IV.
 Клягивина (Csillagfalva) Уг. I.
 Кобальовиця, Кобалевиця (Gálfalva) Б. I.
 Кобилицька, Кобилчанська Поляна (Gyertyánliget) М. I.
 Кобильниця = Кобульниця.
 Кобульниця, Кобильниця (Kabalás) III. II.
 Ковбасова (Végaazó) З. I.
 Ковили (Kovele) < Ясіве.
 Кожани (Kozvány) III. II.
 Кожелець (Kogmospuszta) < Громош.
 Кожухівці (Körmöz) III. I.
 Козацький (Keszkerét) < Бистра нж.
 Койшів, Кольшів (Kojzó) С. VI.
 Колбівці, Келбівці (Köves) З. III.
 Колодне, Колодное (Darva) М. VI.
 Колодне, Колодное + Дешковиця (Tókéfalva) Б. I.
 Колонія (Kiskolon) З. I.
 Колочава нижня + Імпадь + Негровець (Felsőkalocsa + Imád + Negrovecz) М. V.
 Колочава нижня + Лаз + Горб (Alsókalocsa + Láz + Horb) М. V.
 Колчино (Kölcsegy) Б. III.
 Комарівці, Комарувці (Oroszkomoró) Уг. III.
 Комарник верхній (Felsőkomárnok) III. I.
 Комарник нижній (Alsókomárnok) III. I.
 Комлоша (Komlóspatak) III. I.
 Комлошка (Komlóaska) З. IX.
 Комлуш (Komlós) Б. I.
 Концгаза (Köncsháza) Уг. V.
 Колюш (Unglovasd) Уг. IV.
 Копаня велика (Veresmart) У. I.
 Копаня мала (Kiskurány) У. I.
 Копанно, Копашна (Gernyés) М. VIII.
 Копина (Kopaszhat) > Кошельово.
 Копинівці, Мокулівці, Копишувиці (Nagyomgyorós) Б. III.
 Копотянський (Farkastó) < Колочава нижня.
 Коритяни, Корватяни (Kereknyé) Уг. III.
 Корейвці (Korócs) III. I.
 Корочуново = Крочунів.
 Корумля (Korómlak) Уг. III.
 Косівська, Квасівська — Поляна, Касополь (Kaszómező) М. I.
 Косино (Mezőkaszon) Б. VI.
 Косино, Косильно + Зимбрилова (Kozkaszállítás) Б. III.
 Косинський повіт (Mezőkaszon) B. VI.
 Кострина (Csontos) Уг. I.
 Костьова—Пастиль (Nagypásztely) Уг. I.
 Котильниця (Katlanfalva) Б. II.
 Котелеб (Kótidűlő) < Вільхівці.
 Котанівці (Felsőkohány) З. II.
 Кошельово (Keselymező) М. VIII.
 Коштіл, Коштюл (Rónaszék) М. III.
 Крапникково (Mihálka) М. VIII.
 Крайня Бистра (Bálorhegy) III. I.

- Крайня Мартинка (Krajnamartinka) Б. I.
 Крайня Поляна (Ladomérmező) III. I.
 Крайня Порубка (Végortóvány) III. I.
 Крайне Чарне, Чарно (Végcsarnó) III. I.
 Краљовці, Краљовце (Királynér) АУ.
 Красна (Petrovakraszna) < Петрова.
 Красний Брід (Laborsztrén) З. II.
 Красноплеса (Zátoly) < Рагів.
 Красношора, Красношори (Targaszkraszna) М. IV.
 Кремпах (Lublókoгра) С. I.
 Кренджелівка (Kanyargós) < Мнишик.
 Крива (Nagykirva) М. IV.
 Крива (Tiszakirva) У. II.
 Крива Олька = Олька Крива.
 Крива Руська, Руськова (Oroszkő) М. II.
 Криве, Крива (Görbeszeg) З. I.
 Криве (Sárogdöbény) III. III.
 Кривяни (Кривяни, Krivány) III. IV.
 Криже (Kiskereszt) III. III.
 Крижлівці (Kisvölgy) З. III.
 Крислий Лаз < Мідяниця.
 Кристи (Kereszt) Уг. IV.
 Крисово (Kovács) < Бистра нж.
 Кричово, Кричова (Kricsfalva) М. VI.
 Крочунів (-ово) (Tiszakagácsolufalva) М. III.
 Круглий (Körteler) < Трибушани.
 Кружльова (Ruzsoly) III. I.
 Кружльово (Körteler) III. III.
 Кручів (Kucsó) III. II.
 Кручово, Руський Кручів. (Felsőkucsó) З. III.
 Крушинець (Körösbény) III. I.
 Кузи < Березово.
 Кузьмина (Beregazilvás) Б. III.
 Кулин < Волковиі.
 Кумнята (Nagykomját — Magyarkomját) У. I.
 Курів, Курова (Kuró) III. III.
 Куримка (Kiskurima) III. I.
 Кучова, Кучава (Oroszkucsova) Б. III.
 Кучова, Кучава німецька (Nemetkucsova) Б. IV.
 Кушбиль, Кушбей (Szargashegy) < Соцьма.
 Кушниця (Kovácsrét) М. VII.
 Кушниця нижня і вижня (Abránka) Б. II.
 Куштановиця (Kustánfalva) Б. III.
 Кухтовець < Ростки.
- Лавка (Lóka) Б. III.
 Лагово (Beregleányfalva) Б. IV.
 Ладомир (Ladomér) З. I.
 Ладомирка, Ладомирова (Ladomérvágása)
 III. I.
 Лаз (Felsőlaz) < Колочава нижня.
 Лаз (Alsólaz) < Рагів.
 Лазарський потік = Верецькі вижні.
 Лази (Kisrákócs) У. I.
 Лази великі (Nagyiláz) Уг. III.
 Лазищина (Mezőhát) < Ясіне.
- Ласпеда (Laroskő) < Руська Крива.
 Ласців (Ляццов, Lászó) III. II.
 Латорицький повіт (Latorcsai járás) Б. III.
 Латурка (Latorcsafő) Б. II.
 Левочський повіт (Lőcsei járás) С. IV.
 Легнява, Легнава (Hoszárvágás) III. IV.
 Ледний < Майданка.
 Ледний (Legyes) < Рипинне.
 Леордіна (Leordina) М. II.
 Лепке < Страбичово.
 Лецьовиця + Цалів (Kislécsfalva) Б. IV.
 Лімне(-а), Ломне (Lomna) З. III.
 Ликицар (Kurguszvár) < Туриця мала.
 Липовець (Hárs) Уг. II.
 Липовець (Harpatak) < Липша.
 Липша (Lipcsa) М. VII.
 Липяни (Ліпяни, Hétháza) III. IV.
 Липецька Поляна (Lipcsmező) М. VII.
 Липник великий (Nagyhársas) С. II.
 Липник малий (Kishárs) III. IV.
 Липова (Tapolylippó) III. II.
 Липучан (Nyárfás) > Кошельово.
 Лисчово (Rókamező) М. VII.
 Лискова (Mogyorós) < Бистра нж.
 Логово, Лохово — велике і мале (Beregazöllő)
 Б. III.
 Лоза, Лоза — Полянка (Fűzesmező) Б. I.
 Лозанська (Cserjés) М. V.
 Локоть (Nagyábránka) Б. I.
 Ломне = Лімне.
 Лопушанка (Biróvölgy) < Ясіне.
 Лопушня (Leveles) < Майданка.
 Лубня (Kicsvölgy) Уг. I.
 Луг (Széleslonka) М. IV.
 Луг (Ligetes) Уг. I.
 Луг, Луги (Lonka) М. I.
 Луг (Lonkaratak) < Вільхівці.
 Луги < Дицьковиця.
 Луги (Lárosmező) < Біла Тиса.
 Луги < Руська Поляна.
 Луги < Солочина.
 Луй < Вишова вижвя.
 Лукова Б. I.
 Луково (Lukó) III. III.
 Лумшор (Rónafüred) < Туриця.
 Лунка (Juhászvölgy) < Вишова вижня.
 Луцина, Люцина (Litinye) III. IV.
 Лучка, Новоселиця (NagyLucska) Б. IV.
 Липці, Знячово (Ungesztényés) Уг. III.
 Лісковець (Mogyorósfalu) З. II.
 Літманова (Hársád) С. I.
 Лісарня (Erdőpatak) Б. III.
 Ляхівці, Ляхувці (Lehőcs) Уг. III.
 Ляховець (Lengyelazálás) М. V.
 Любовня стара (Olubló) С. I.
 Люта (Havasköz) Уг. I.

Львів, Лвів (Kavicsos) III. III.
 Львівська Гута (Lívóhuta) III. III.

Майданка (Majdánka) M. V.
 Майдан < Олійник.
 Майорки < Порошково.
 Макаріово (Makarja) B. IV.
 Маковець, Маківці (Mákos) Z. III.
 Маковицький повіт (Makoviczai járás) III. I.
 Мала Тибава = Мартинка.
 Мале Бистре = Пюске.
 Мале Руське = Руське м.
 Мальців (Malczó) III. III.
 Маргона (Margonya) III. II.
 Маріенталь (Márginvölgy) < Кружльово.
 Мартинка Крайна = Крайна Мартинка.
 Мартинка + Мала Тибава (Mártonka) B. II.
 Матівці (Mátévágása) III. II.
 Матечів, Матечово (Matacsó) < Іска.
 Матесова (Máté) III. IV.
 Матяшок, Матяшка (Mátyáska) III. II.
 Мат'юфалва (Mátyfalva) У. I.
 Машківці, Машковці (Maskóc) Z. II.
 Медведівці (Fagyalos) B. III.
 Медвеже (Kismedvés) III. I.
 Медвеже (Medvefalva) B. II.
 Межибродє (Mészköz) < Мнишик.
 Межилабірці, Межилаборець (Mezőlaborcs) Z. II.
 Меледок (Melegvölgy) < Бистра вж.
 Мельничне = Павлова.
 Мергешка (Mérgeevágása) III. I.
 Мерешор (Rokarét) < Колочава вж.
 Местиско (Месціско, Kishely) III. I.
 Мідяниця (Medence) B. I.
 Миклошу (Miklóstelep) < Руська Крива.
 Миклушівці (Miklósivágása) III. V.
 Микова (Mikó) Z. III.
 Микова, Миково (Tiszaregesmart) M. III.
 Микулівці, Микулувці (Kismogyorós) B. III.
 Мінай (Mina) Уг. III.
 Минівці, Миньовці (Minyevágása) Z. III.
 Мироя (Mérfalva) III. I.
 Миропів вижній (Felsőmerse) III. I.
 Миропів нижній, (Alsómerse) III. I.
 Мирче (Mércse) Уг. I.
 Мистячі = Імстичево.
 Михайлів (Kismihály) Z. I.
 Михайлівський повіт (Nagy Mihályi járás) Z. V.
 Михалів < Бардів.
 Мишкаровиця (Miskafalva) B. II.
 Млинарівці (Molnárivágása) III. I.
 Млина < Герлахів.
 Млини < Луково.
 Млини < Забрідь.
 Мнишик (Porrádremete) C. I.
 Мокра (Mokra) Уг. II.

Мокра Німецька (Németmokra) M. IV.
 Мокра Руська (Oroszmokra) M. IV.
 Мокулівці = Копинівці.
 Мольва < Хомець.
 Монастир, Моноштор (Bedőmonostor) < Бе-
 девля.
 Монастирець (Monostor) < Горинцьово.
 Мости (Bacsói hidak) < Бачава.
 Мочар (Oroszmocsár) Уг. I.
 Мочарка < Сльце.
 Мразівці (Dér) Z. III.
 Мужіово (Nagyuzsaly) B. V.
 Мункачвар < Варпаланка.
 Мункач, Мункачево Мункачево (Munkács) B. IV.
 Мункачівський повіт (Munkácsi járás) B. IV.

Надтисянський повіт (Tiszaháti járás) B. V.
 Надьбеган (Nagybégány) B. V.
 Надьгут (Nagyút) B. V.
 Надьдобронь (Nagydobrony) B. VI.
 Надьловня (Nagylónya) B. VI.
 На кертах (Kertalja) < Дубрівка Уг.
 Нанково (Huszköz) M. VIII.
 На потоці < Грушово.
 Невицьке, Невицьке (Nevicsake) Уг. III.
 Негровець = Колочава вижня.
 Нелипина (Hársfalva) B. II.
 Нересниця (Nyéresháza) M. IV.
 Нехвальполянка (Szinnamészó) Z. I.
 Нижній млин (Alsómalom) < Ториски.
 Нижня Апша = Апша нижня.
 Нижня Бистра = Бистран.
 Нижня Колочава = Колочава нижня.
 Нижне Ясіне = Ясіне нижне.
 Нижньоториський пов. (Alsótarczai járás)
 III. V.
 Никлова (Miklósivölgye) III. I.
 Нова Вес Руська = Р. Н. В.
 Нове Село (Beregújfalva) B. V.
 Нове Село (Alsoschönborn) B. IV.
 Нове(оє) Село (Szuszkbótfalu) B. II.
 Нововеський повіт (Iglói járás) C. VII.
 Новоселиця < Ільниця.
 Новоселиця (Rahótfalu) < Рагів.
 Новоселиця (Sóstótfalu) У. II.
 Новоселиця (Ujazék) Z. I.
 Новоселиця (Ujkemence) Уг. II.
 Новоселиця (Kisrétfalu) B. IV.
 Новоселиця (Taraszótfalu) M. IV.
 Новоселиця (Fartótfalu) M. V.
 Новосельця = Лучка.
 Німецька Поруба = Поруба Німецька.
 Німецька Мокра = Мокра Німецька.
 Німецьке(оє) вижне (Felsőnémeti) Уг. III.
 Німецьке(оє) нижне (Alsónémeti) Уг. III.
 Нягова (Nyágo) M. IV.

Нягово, Нягів (Nyágó) З. II.
Негрово (Maszárfalva) Б. IV.

Обава + Чабина + Дубина (Dunkófalva) Б. III.
Облаз (Forduló) < Березово.
Облазка (Kiskelecsény) < Килечин.
Обручне, Обручне (Abroncsos) III. IV.
Обуч (Kistar) < Пасіка.
Оленьова (Szarvaskút) Б. II.
Олійник (Olajpatak) III. IV.
Олька Крива (Gödörösolyka) З. III.
Олька Гуменська (Homonnaolyka) З. III.
Олька Строчківська (Sztropkóolyka) З. III.
Ольшава вишня (Felsőolsva) З. III.
Ольшава нижня (Alsóolsva) З. III.
Ольшавка Вільшавка (Kisolsyó) III. I.
Ольшавиця (Nagyolsva) С. V.
Ольшинків (Meggyfalva) З. II.
Ондавка (Ondaváő) III. I.
Онїк (Ponokúfalva) У. I.
Ороківці, Овокувці (Felsődomonya) Уг. III.
Ореховиця, Орехово (Rahoncsa) Уг. III.
Орлів (Orló) III. IV.
Орлик, Орлик вишній (Felsőodor) III. I.
Орлик, Орлик нижній (Alsóodor) III. I.
Оросієво (Sárosoroszi) Б. V.
Ортутов (Ortutó) III. II.
Орябина, Ярябина (Berkenyéd) С. I.
Осавка (Darázsvölgy) < Липша.
Осоверх (Magastető) < Липецька Поляна.
Осса (Osszatelep) < Сасівка.
Остріжниця, Остружниця (Szedreske) З. I.
Остурня (Osztoanya) С. II.
Осії, Осуї (Szajkófalva) Б. I.

Павлова (Pálhegy) < Липша.
Павлова + Мельничне (Kisrálos) Б. II.
Павловець (Páloskő) < Буківці.
Павловці, Павловце (Pálóc) Уг. V.
Павляни (Szepesszentpál) С. V.
Павшин, Павшини (Pósaháza) Б. IV.
Цакастів, Ракастов (Zemplénpálhegy) З. III.
Паладь (Palágy) Уг. V.
Паленій (Egreshát) < Бистра нж.
Панлик (Pálnölgy) < Біла Тиса.
Папин (Papháza) З. I.
Папоротиче (Páfrányos) < Кошельово.
Паригузівці (Juhoz) З. I.
Пасічка (Mezőcske) < Кошельово.
Пастиль Костьова = Костьова II.
Пастиль мала (Kisráasztély) Уг. II.
Пастиль Росток = Росток II.
Пасіка < Забрідь.
Пасіка (Kishidveg) Б. II.
Пасіка (Turjavágás) Уг. II.
Патканише = Гойдош.

Паткінівці, Патканивці, Пацканьова (Patakos) Б. III.
Пашківці (Hidegrét) Б. II.
Пенейслек, Сат.
Перечин (Perecsény) Уг. II.
Передіх < Волове.
Передтиснянський повіт (Tiszáninneni járás) У. I.
Перехресна (Pereháza) Б, II.
Перечинський повіт (Perecsényi járás) Уг. II.
Петківці (Petkes) З. IV.
Петрівці (Петровце, Sartó) З. III.
Петрівці, Петровці, Петровце (Ungpeteri) Уг. III.
Петрова (Petrova) М. II.
Петрова, Питрова (Véggpeteri) III. III.
Петрушовиця = Вербіаш.
Підгіряни (Örhegyalja) Б. III.
Підгород, Пудгород (Munkácsaváralja) Б. IV.
Підгорода, Пудгорода, Подграде (Tibaváralja) Уг. IV.
Під край (Turjátanya) < Ремета Б.
Підманастир (Klastromalja) Б. III.
Підлеша, Пудлеша (Pelesalja) М. IV.
Підполозя (-е) + Романівці (Vezerszállás) Б. II.
Пізняківці = Пузняківці.
Пільгів (Pilhó) С. I.
Піяковце = Пинківці.
Пілипець (Füldörfalva) М. V.
Пинківці, Пинковце (Ungpinkócs) Уг. III.
Пировиця (Rigórét) < Липша.
Писана вишня (Felsőhimes) III. I.
Писана нижня (Alsóhimes) III. I.
Пискорівці (Királyhegy) З. III.
Пистрялово (Pisztraháza) Б. IV.
Питрова = Петрова.
Пихне (Tűskés) З. I.
Плавча, Плавеч (Palocsa) III. IV.
Плавя (Zsilip) Б. II.
Плетоватий (Kőhát) < Ясіня.
Плоскановиця = Берестого.
Плоске(-оє) + Мале Бистре(оє) + Потік (Dom-bostekek) Б. II.
Погари < Старе Село.
Подпроч, Попроч (Lazonpatak) С. V.
Подградський повіт (Szepessváraljai járás) С. V.
Подграде = Підгорода.
Подобовець (Padosz) М. V.
Покутя = Бабичі.
Полата (Palota) З. II.
Поле < Лучки.
Полинець (Mezőcske) < Липша.
Полище < Підполозя.
Поляна (Polena) Б. II.
Поляна (Turjamező) Уг. II.
Поляна < Копашно.
Поляна (Rónatája) < Руна вж.

Полянка < Поляна Б. II.
 Поляна велика, Великі Поляни (Nagyrolány) З. I.
 Поляна — Гута (Mezőhuta) Уг. II.
 Поляна Кобилецька = Кобилецька Поляна.
 Поляна Косівська = Косівська Поляна.
 Поляна Крайня = Крайня Поляна.
 Поляна Липецька = Липецька Поляна.
 Поляна Руська (Havasmező) М. II.
 Поляна Строківська (Kisrolány) З. III.
 Полянка(-и) вишня (Felsőragony) III. I.
 Полянка(-и) нижня (Alsóragony) III. I.
 Полянка — Лоза = Лоза II.
 Полянка (Kísmező) < Трибушани.
 Полянка = Фулянка.
 Попитник (Antaltelep) < Коб. Поляна.
 Попроч = Подпроч.
 Порач (Veresehegy) С. VII.
 Порач < Словинки нж.
 Порошково (Poroskő) Уг. II.
 Поруба Німецька, (Németvágás) Уг. IV.
 Поруба, Руська Поруба (Oroszvágás) З. III.
 Порубка Крайня = Крайня Порубка.
 Порубка (Kisortovány) З. II.
 Посич < Липша.
 Пострина = Пстрина.
 Поташня < Перечин.
 Потік = Плоске.
 Потік, Руський Потік (Oroszpaták) З. I.
 Потік чорний = Чорний Потік.
 Потоки (Pataki) III. I.
 Поточина (Patak völgy) < Волове.
 Поточка (Érfalu) З. III.
 Почина (Gombásdűlő) < Вільхівці.
 Праврівці (Jobbos) З. III.
 Прашка < Брустури.
 Прикре, Прикра (Meredély) III. I.
 Прислоп (Kisregeszlő) З. I.
 Прислоп (Regeszlő) М. V.
 Притуляни (Hegyvég) З. III.
 Причолани (Domszög) < Бистра нж.
 Прохідня, Прохудня (Hűvösvölgy) < Волове.
 Просяч(-івці) (Pogázás) III. II.
 Противень (Felszeg) < Бистра нж.
 Пряшів, Прешов (Eperjes) III. V.
 Пстрина, Пострина (Peszternye) III. I.
 Пудголичка < Ялова.
 Пудгород = Підгород.
 Пудгорода = Підгорода.
 Пудлеша = Підлеша.
 Пузняківці, Пізняківці (Szarvasrét) Б. III.
 Пуркулець (Díszósvölgy) < Бистра нж.
 Пусте Поле, Пуста Полька, Висланка (Pusztamező) III. IV.
 Пудаківці, Старе Село (Pusztaháza) З. III.
 Пчолине, Пчолина (Méheshalva) З. I.

Рагів, Рагово; Рахово (Rahó) М. I.
 Радванка (Radváncz) Уг. III.
 Радванський Горбок = Горбок Радванський.
 Радвань Збудська (Izbugyaradvány) З. II.
 Раковець, Раківчик (Felsőrákócs) III. I.
 Раковець великий (Nagyrákócs) У. I.
 Раково (Rákó) Уг. II.
 Ракошин (Beregtrákos) Б. III.
 Рафайвці (Máriakút) З. III.
 Рахово = Рагів.
 Рашківці (Rokócs) З. II.
 Реґетів, Реґетівка, Реґетувка (Regettő) III. I.
 Реґяса (Najnalvölgy) < Вышова вишня.
 Реки́та (Reketye) М. V.
 Ременни (Remeny) III. II.
 Ремета вишня, Ремети вишні (Felsőremete) Б. I.
 Ремета, Ремют (Páloaremete) М. VI.
 Ремета (Turjaremete) Уг. II.
 Ремети вишні (Jezzenőremete) Уг. IV.
 Ремют = Ремета.
 Ренчипів, Ренчичів (Szinyefő) III. IV.
 Репаші вишні (Felsőrépás) С. IV.
 Репаші нижні (Alsórépás) С. IV.
 Реґерів < Ясіня.
 Репей, Репейово, Ріпей (Repejő) З. III.
 Репів = Ряшів.
 Рівна, Ровно (Rópa) III. I.
 Рівнина, Рувнина, Рунина (Juhászlak) З. I.
 Рівня < Шандал.
 Ріпа (Rapos) < Бистра нж.
 Ріпей = Репей.
 Ріпинне, Ріпинное (Repenye) М. V.
 Річка (Kiszpaták) М. V.
 Рибниця вишня, Рібніца вишня (Felsőhalas) Уг. IV.
 Рибниця нижня, Рібніца ніжня (Alsóhalas) Уг. IV.
 Ровно = Рівна.
 Ровня < Бокша.
 Ровня < Шандал.
 Ровне < Мальців.
 Рогожник, Грожник, Рожник (Barátlak) З. III.
 Розді < Уклина.
 Роздіе < Грабониця.
 Рокитів(-ово) Гуменський (Homonnarokító) З. II.
 Рокитів(-ово) Збудський (Izbugyarokító) З. II.
 Рокитовець, Рокитівці (Rokitócs) З. II.
 Рокосів (Rakasz) У. I.
 Рокосів малий < Рокосів.
 Романівці = Підлеша.
 Ромашково < Свалявка.
 Ромочевця (Romosafalva) Б. IV.
 Рона (Rogánydűlő) < Вільхівці.
 Росвигово, Росвигова (Oroszvég) Б. III.
 Росіш (Korár) Б. II.
 Росішки, Росушка (Rászócska) М. I.

- Ростік (Nyilas) < Пари.
 Ростока (Gázló) Б. I.
 Ростока велика (Alsóhatárszeg) Б. II.
 Ростока Грабова (Kisgereblyes) З. I.
 Ростока (Ugocsarostoka) У. I.
 Ростока (Rosztoka) М. V.
 Ростока мала (Felsőhatárszeg) Б. II.
 Ростока нова (Ujrosztoka) Б. II.
 Ростока = Кальне.
 Ростока = Стакчин.
 Ростоки (ниж. i виж.) < Кострина.
 Ростока — Пастиль (Felsőrasztély) Уг. I.
 Ростоки, Ростока (Végrosztoka) III. I.
 Росушка = Росішки.
 Рувнина = Рівнина.
 Рудавець (Rudasratak) < Майданка.
 Руна верхня = Руна вижня.
 Руна вижня, верхня (Felsőróna) М. III.
 Руна Поляна (Rónatája) < Руна вижня.
 Рунина = Рівнина.
 Руня (Róna) < Кошельово.
 Руня < Нелипина.
 Руська Воля = Воля Руська.
 Руска Нова Вес (Sósútfalu) III. V.
 Руська Кайня = Кайня Руська.
 Руська Крива = Крива Руська.
 Руська Мокра = Мокра Руська.
 Руська Поляна = Поляна Руська.
 Руська Поруба = Поруба.
 Руське Бистре = Бистре.
 Руське Волово = Волово.
 Руське (Zemrlénoğazi) З. I.
 Руське, Руськое (Orosztelek) Б. III.
 Руське мале (Kisruszkócs) < Ракошин.
 Руськівці, Рускувці (Русковце, Törökuszka).
 Руський Грабовець = Грабовець.
 Руський Кажмир = Кажмир Р.
 Руський Кручів = Кручово.
 Руський Потік = Потік.
 Руськова (Visógorosi) М. II.
 Руськова = Руська Крива.
 Руськова (Ozonsliget) < Угля.
 Рянідь + Вільховиця + Дубровиця (Repede)
 Б. IV.
 Рянів, Рєшів (Révő) III. III.
 Салдобош (Szaldobos) М. VIII.
 Сальник (Szálnok) З. III.
 Санда вижня і нижня (Felső és Alsószárda) <
 Сокиринця.
 Саниція (Szarlonsza) М. III.
 Сарасеу, Сарваш (Szarvaszó) М. III.
 Сасфалу, (Szászfalu) У. II.
 Сасівка (Szászóka) Б. II.
 Сасова (Szállásratak) < Вільхівці.
 Свалява (Szolyva) Б. II.
 Свалявка < Бистре.
 Свалявський повіт (Szalyvai járás) Б. II.
 Свалявка + Скотарсько (Kisszolyva) Б. II.
 Свидник вижній (Felsővizköz) III. I.
 Свидник нижній (Alsóvizköz) III. I.
 Свиднички, Свидничка, (Kisfagyalos) III. I.
 Свидовець (Fűrészvölgy) < Ясіне.
 Седлиці (Седлице, Szedlicse) III. V.
 Сейков (Székó) Уг. III.
 Секчівський повіт (Szekcsői járás) III. III.
 Селище (Alsószelistye) М. VIII.
 Семетківці = Шеметківці.
 Сениш (Szenes) < Данишово.
 Сенне (Ungazenna) Уг. V.
 Середня(-оє) (Szerednye) Уг. III.
 Середня Апша = Апша середня.
 Серенчівці, Серенчувці (Szerencsfalva) Б. III.
 Серенчський повіт (Szerencsi járás) З. X.
 Серне (Szernye) Б. VI.
 Сечовецький повіт (Gálszécsi járás) З. VI.
 Сечовці (Сечовце, Gálszécs) З. VI.
 Сільце (Beregkialfalud) Б. I.
 Сійкова < Якубьян.
 Сирте (Szfírte) Уг. V.
 Сивлюш (Nagyszöllős) У. I.
 Сигіт, Сигот, Сигут (M — Sziget) М. III.
 Симири (Oszemere) Уг. II.
 Смирка (Ujszemere) Уг. II.
 Синійвир + Поляна (Felsőszinevér) М. V.
 Синійвир, Товчка + Синійвир (Alsószinevér)
 М. V.
 Сияк (Kékesfüred) Б. III.
 Скита < Суха Баранка.
 Сирма (Szirma) У. I.
 Скотарсько = Свалявка.
 Слатина (Слатіне сат, Falusslatina) М. III.
 Словинки вижні (Felsőszalánk) С. VI.
 Словинки нижні (Alsószalánk) С. VI.
 Смерекова (Szemerekő) Уг. I.
 Смильник (Ujszemolnok) З. I.
 Смильно = Шмильно.
 Смильницька Гута (Szamolnokhuta) С. VI.
 Смулиговиця (Kisábránka) Б. I.
 Сваків, Знаків (Szánkó) III. III.
 Сивна (Szinna) З. I.
 Свинський повіт (Szinnaai járás) З. I.
 Соботин (Szombati) Б. I.
 Собош, Собоч (Szobos) III. II.
 Собранецький повіт (Szobráncsi járás) Уг. IV.
 Собранці (Собранце, Szobráncs) Уг. IV.
 Сокиринця, Сукиринця (Szaklencse) М. VIII.
 Солом < Ганичі.
 Солоний (Királyvölgy) < Новоселиця М.
 Солотвинка (Felsőszlatina) Уг. III.
 Солотвинка (Alsószlatina) Уг. III.
 Солотьяни < Поляна Руська.

Солочин (Királyfiszállás) Б. II.
 Соля (Sóslak) Уг. I.
 Сольма (Vizköz) М. V.
 Сольнок (Szolnok) АУ.
 Сопків (Szorkó) < Лозанська.
 Сорочин (Szorocsány) III. I.
 Софієндоф (Zsófiafalva) Б. IV.
 Став < Збун.
 Ставна (Fenyvesvölgy) Уг. I.
 Стакчин (Takcsány) З. I.
 Стакчин-Ростока (Zuhatag) З. I.
 Станово (Szánfalva) Б. IV.
 Стара Любовня = Любовня Стара.
 Старе Село (Ofalu) < Колочава нижня.
 Старе Село = Пуцаківці.
 Старе(-оє) Село, Голятин (Tartófalva) М. V.
 Старе село (Ófalu) < Колочава нж.
 Старий Лаз < Доробратово.
 Старина (Szirókaófalva) З. I.
 Старина (Porádófalva) III. IV.
 Старовеський повіт (Szerezófalvi járás) С. II.
 Старолюбовенський повіт (Olublói járás) С. I.
 Сташківці Землі. (Kistavas) З. III.
 Сташківці Шар. (Nagytavas) З. III.
 Стебна (Dombhát) < Ясіне.
 Стебник (Esztebnek) III. I.
 Стебницька Гута, Гутиско (Esztebnekhuta) III. I.
 Стерківці = Чабалівці.
 Страбичово (Mezőterebes) Б. IV.
 Стрімба (Romuli) Бистр.
 Стригалня (Fenyves) < Волове.
 Стригівці (Szirtes) З. I.
 Стригла < Апша вж.
 Стрипа (Sztrippa) Уг. III.
 Стричева (Eszterág) Уг. I.
 Стройна + Черник (Malmos) Б. II.
 Строків (Стропков, Sztrorkó) З. III.
 Строківська Бистра = Бистра Строківська.
 Строківська Озька = Озька Строківська.
 Строківська Поляна = Поляна Строківська.
 Строківський повіт (Sztrorkói járás) З. III.
 Студене, Студеное, Студений — вижне, гірне (Felsőhidegpatak) М. V.
 Студене, Студеное, Студений — нижне (Alsóhidegpatak) М. V.
 Студенський потік (Patakvölgy) < Студене нж.
 Стужиця нова (Patakújfalva) Уг. I.
 Стужиця стара (Patakófalva) Уг. I.
 Суботський повіт (Szeresszombati járás) С. VIII.
 Суків, Суково (Szukó) З. II.
 Сукирниця = Сокирниця.
 Сусково-Іюбовиця (Bányafalu) Б. II.
 Суково = Суків.
 Сулин (Nagyszulin) С. I.
 Сулин (Szulin) III. IV.
 Сундаковиця = Загата.

Суха—Бронька (Szuhabaranka) М. VII.
 Суха (Szászapatak) < Ріпинне.
 Суха (Zuhapatak) Уг. I.
 Суха = Сухе.
 Сухар-Мочар (Nyulrét) < Колочава нж.
 Сухе, Суха (Szászashegy) III. I.
 Таламаш = Гукливе.
 Тарновці (Ungtarnócs) Уг. V.
 Ташоля (Tasolya) Уг. III.
 Тварожець, Тваріжці вижні (Felsőtarócs) III. III.
 Тварожець, Тваріжці нижні (Alsótarócs) III. III.
 Тегеня (Tegenye) Уг. V.
 Текегаза (Tekéháza) У. II.
 Текердин = Кетергень.
 Телешівці (Telepócs) З. I.
 Теревля (Talaborfalva) М. VI.
 Тересва (Taracsköz) М. IV.
 Терешуль (Tereselpatak) М. IV.
 Тернавка (Nagytarna) У. II.
 Тернавка (Tarna) Уг. IV.
 Терново (Kökényes) М. IV.
 Течівський, Тячівський пов. (Técsői járás) М. VI.
 Течово = Тячово.
 Тисасалка (Tiszaszalka) Б. VI.
 Тітковоць < Тороня.
 Тітковоць (Titokvölgy) < Прислоп.
 Тибава велика (Navasalja) Б. II.
 Тимшор (Timsor) Б. II.
 Тиса Біла = Біла Тиса.
 Тиса (Feketetisz) < Ясіне.
 Тисянський повіт (Tiszavölgyi járás) М. I.
 Тиха (Tiha) Уг. I.
 Тиховець < Краснішоря.
 Тишинець (Тесінець Tiszény) III. I.
 Тишова (Szendes) Б. II.
 Тліняк (Mogyorósdűlő) < Вільхівці.
 Товстий < Горняцьово.
 Товчка (Tócska) < Смишівир.
 Токаїк (Felsőtokaj) З. III.
 Токаїський повіт (Tokaji járás) З. VIII.
 Топлянський повіт (Tapolyi járás) III. II.
 Тополівка (Топольовка Topolóka) З. II.
 Тополя (Kistopolya) З. I.
 Торецький повіт (Taracsvízi járás) М. IV.
 Ториски (Tarczafő) С. IV.
 Тороня (Togonya) М. V.
 Трибушани + Білий Потік, Біле (Terebesfejérpatak) М. I.
 Тростяниця (Nádasapatak) Б. III.
 Туриця велика (Nagyturjaszög) Уг. II.
 Туриця вижня (Felsőturicza) < Туриця.
 Туриця мала (Kisturjaszög) Уг. II.
 Туриця нижня (Alsóturicza) < Туриця.
 Туриця середня (Közérturicza) < Туриця.
 Тячовець (Markosdűlő) < Вільхівці.

Тячодо, Течово (Técső) М. VI.
Тюшка (Csuzka) М. V.

Убля (Ugar) З. I.
Угля (Uglya) М. VI.
Уголька вех. і мала (Kis - Nagyugolyka) <
Угля.
Ужгород, Унгвар (Ungvár) Уг. III.
Ужгородський, Унгварський повіт (Ungvári
járás) Уг. III.
Ужок (Uzok) Уг. I.
Уйбаріово (Ujbárd) М. VI.
Уйгель = Вугель.
Уйгельський повіт (Sátorajtaújhelyi járás) З. VII.
Уйлак = Вілок.
Уклина (Aklos) Б. II.
Улич (Utszás) З. I.
Унгвар = Ужгород.
Уніково = Воново.
Урмезіово (Urmező) М. VI.
Устчорне, Ушчорне, Устчорное (Királymező)
М. IV.
Устерики (Tiszaköz) < Рагово.
Уяк (Sárosújlak) III. IV.

Файна < Вишова вижня.
Факовбик < Копаня вех.
Фанчика, Фанчиково (Fancsika) У. I.
Феделепівці, Феделепувці (Fedelesfalva) Б. III.
Фекетепатак, Чорний потік (?) (Feketepatak)
У. I.
Фіаш, Фіашинці (Fias) III. II.
Фогараш (Beregfogaras) Б. IV.
Фольварк (Nagyujajor) С. II.
Форнош (Fornos) Б. IV.
Форголань (Forgolány) У. II.
Фрччка (Felsőfricske) III. III.
Фулянка, Полянка (Fulyán) III. II.
Фурманець < Словинки вж.

Жижі (Kistagna) У. II.
Хлівнице (Hegygomlás) Уг. IV.
Хмелі (Kömlős) < Трибушани.
Хожець (Korláthelmész) Уг. III.
Хоньковце = Гоньківці.
Худьово (Horlyó) Уг. III.

Цабів, Цабівці (Цабовце, Csábócs) З. VI.
Цернина = Чернина.
Цигелка, Циголка (Czigelka) III. III.
Цигла (Czigla) III. I.
Циганівці (Czigányos) Уг. III.
Цигани < Ярок.
Ціпсерай (Némettelep) < Рагів.
Ціроцка Бела (Czirókabéla) З. I.
Ціроцке Друге (Czirókahosszúmező) З. I.

Чабалівці + Стерківці, Штерківці (Csabaháza)
З. II.

Чабина = Обава.
Чабини = Горбок.
Чабини вижні (Felsőcsébény) З. II.
Чабани нижні (Alsócsébény) З. II.
Чапівці = Чопівці.
Чарне Крайне = Крайне Чарне.
Чарне, Чарно (Csarnó) III. I.
Часловець (Csázalócs) Уг. III.
Чебриня (Husztscsebrény) < Густ.
Челівці (Чельовце, Cselej) З. VI.
Чепе (Csapa) У. II.
Черевці (Csersház) Б. III.
Черлена Рунь (Veregét) < Волове.
Черленів(-ово) (Cserelepő) Б. III.
Черна (Csarnató) У. II.
Черник = Стройна.
Чернина, Цернина (Felsőcseryne) III. I.
Чертеже (Irtás) < Копельово.
Чертїж (Cseregésdűlő) < Вільхівці.
Чертїжне, Чертїж (Nagycsertész) З. II.
Чертїж < Блажів.
Чертїж = Чертїжне.
Чертїж (Ungcsertész) Уг. III.
Чингава (Nagycsongova) У. I.
Чинадєво, Чинадловець, (Szentmiklós) Б. III.
Чирч (Csérca) III. IV.
Човнак (Csónak) < Керецькі.
Чома (Tiszacsoma) Б. V.
Чома = Чума.
Чомоня (Csongor) Б. VI.
Чонешний (Csónakos) < Липецька Поляна.
Чопівці, Чопувці, Чапівці (Csarolcs) Б. III.
Чорна Тиса (Feketetisza) < Ясіня.
Чорне = Чарне.
Чорний Потік + Юровиця (Kenyézpatak) Б. I.
Чорноголова (Sóhát) Уг. I.
Чорода < Рафівці.
Чукалівці (Csukaháza) З. I.
Чума, Чома (Csoma) У. II.
Чумольово, Чомольово (Csománfalva) М. VI.

Шакрановиця < Голубине.
Шаланки (Salánk) У. I.
Шамброн (Feketektűt) III. IV.
Шанда нижня (Alsóanda) < Сокиринця.
Шандах (Sandal) З. III.
Шандрово (Sándorfalva) М. VIII.
Шапинець (Sápony) III. II.
Шарбів (Sarbó) III. I.
Шард вижній (Felsőárad) У. I.
Шард нижній (Alsóárad) У. I.
Шардик < Вж. Шард.
Шарипська Дрична = Дрична Шарипська.
Шаркадь (Kissarkad) Б. I.

Шаркиз (Sárköz) Сат.
 Шашвар (Sasvár) У. I.
 Шамова (Sasó) Ш. II.
 Шелестів (-ово) (Szélestő) Б. III.
 Шеметківці, Семетківці (Szemes) Ш. I.
 Шербівці, Шербувці (Beregszklás) Б. II.
 Широка < Бистра нж.
 Шкуратівці, Шкуратувці (Bereghalmos) Б. III.
 Шлог < Грабониця
 Шмелцарна < Загата.
 Шміляно, Сміляно (Szemelnye) Ш. I.
 Шмигівці (Sugó) З. I.
 Шом (Beregsom) Б. VI.
 Шома (Felsősom) Ш. IV.
 Шора (Fenyvölgy) < Тороня.
 Штельбах (Csendespaták) Ш. IV.
 Штефанівці (Istvántelke) З. IV.
 Штефурів (István) Ш. II.
 Шугош (Tolvajjáró) < Баранівці.
 Шугатажський повіт (Sugatagi járás) М. IX.
 Шулігулі < Вишова вижня.

Щавник (Sósfüred) Ш. II.
 Щербовка < Сулин С.
 Щора (Fenyvesvölgy) < Тороня.

Єдлінка(-и), Ядлінка (Borókás) Ш. I.
 Єдлова, Ядлова вижня (Felsőfenyves) Ш. I.
 Єдлова, Ядлова нижня (Alsófenyves) Ш. I.
 Єнківці, Єнковце (Jenke) Уг. III.

Юркова Воля (Györgyfalda) Ш. I.
 Юровиця = Чорний Потік.
 Юртин (Fagtos) < Ріпинне.

Яблінка вижня (Felsőalmád) З. I.
 Яблінка нижня (Alsóalmád) З. I.
 Яблониця < Брустури.
 Яблуново + Жакужа (Beregnagyalmás) Б. IV.
 Ядлінка = Єдлінка.
 Ядлова = Єдлова.
 Яковяни (Jákórézse) Ш. IV.
 Якубяни (Szerepjakabfalva) С. I.
 Якуски < Павлова.
 Якушівці (Jakabvölgy) З. III.
 Ялова (Jávog) Б. II.
 Ялова (Játmos) З. I.
 Янків (Jánosdomb) < Лип. Поляна.
 Янковець < Якубяни.
 Яношіово (Makkosjánosi) Б. V.
 Япа (Kabolapatak) М. III.
 Ярабина = Орябина.
 Ярок (Arok) Уг. III.
 Яслище < Ворочів.
 Ястреб, Ястребе (Felsőkányu) Ш. IV.
 Ясінник (Kórisdűlő) < Вільхівці.
 Ясіне, Ясіня — вижне + нижне (Kőbőszeső)
 М. I.
 Ясіне (Kőbősa) < Бистра нж.
 Ясіне (Kőbősa) < Густ.